

1199663114

Questiones Joannis Jan doni De celo ⁊ mundo.

Jacobus philippus de pellib⁹ nigris Troianus
Artium ⁊ medicine doctor: mozalemq; philoso-
pbiam patavij ordinarie legens. Ad libruꝝ nuper
a Nicoleto vernia tbeatino emendatum.

Docte liber: quo tendis iter: qua incude sigillum
Fronte geris: nomen ⁊ genus vnde trabis:
Nanq; stagirei vasis enigmata soluis
Errata: vt pbebus vtrq; stagira sonas:
In lucem propero: stygus nicoletus in ois
De cudit: sophie post pia fata memor:
Joannes opicis vicoꝝ regionibus ortus:
Uix bene qui paucis cognita multa dedi.
Ergo cymery vidisti gurgitis ymbꝝas
Pallentes: crebi sulphureamq; domum:
Uidi: bec inde fero: que docta mente reuulsi.
Uernia: qui campis nunc legit elisijs.
De duce: nam portus aura secunda dabit.

Handwritten signature: Jo. Casp. Ach. ...

Handwritten note: m. an. ii

Vertical handwritten note: Jo. Casp. Ach. ...

¶ Cum gratia ⁊ priuilegio

2 400 40
Galea
MILAN IN 1784

Questiones Joannis Jandoni De celo et mundo.

C Jacobus philippus de pellib⁹ nigris Troianus
Artium et medicine doctor: moralemq; philoso-
phiam patavij ordinarie legens. Ad librum nuper
a Nicoletto vernia theatino emendatum.

Docte liber: quo tendis iter: quia incude sigillum
Fronte geris: nomen et genus vnde trahis
Nanq; stagirei vatis enigmata soluis
Errata: vt pbebus vtrq; stagira sonas
In lucem propero: stygus nicoletus in ois
De cudit: soppie post pia fata memor.
Joannes opicis dicor regionibus ortus:
Uix bene qui paucis cognita multa dedi.
Ergo cymery vidisti gurgitis ymbrias
Pallentes: crebi sulphureamq; domum
Uidi: bec inde fero: que docta mente reuulsi
Uernia: qui campis nunc legit elisy.
Uelifera tumidum lector mare sine carina
De duce: nam portus aura secunda dabit.

Handwritten notes:
+ Jo. Cast. de Ferris
m. an. n.

Handwritten notes:
Jo. Jandoni
scilicet
Don. J.

¶ Cum gratia et privilegio

Tabula

Tabula questionum libri. De celo et mundo dñi Joannis de Janduno. Questiones primi libri.

Utrum corpora celestia sint cae inferiorum generabilia et corruptibilia. Utrum de corpore celesti sit scia naturalis. Utrum totum uniuersus sit subm in hoc libro. Utrum ad naturalem pertineat considerare corpora et magnitudines. Utrum dimensiones tantum sint tres. Utrum totum uniuersum sit perfectum. Utrum corpus per se generaliter sit mobile secundum locum. Utrum aliquis motus sit simplex. Utrum corpus mixtum moueat motu elementum participantis. Utrum unius corporis simplicis sit unum motum simplex. Utrum motus circularis sit perfectior motu recto. Utrum corpus celeste sit eiusdem nature cum inferioribus in sphaera actiuorum et passiuorum. Utrum corpus celeste sit graue vel leue. Utrum corpus celeste sit generabile et corruptibile. Utrum celum dependeat ab aliquo tanquam a causa agente et efficiente proprio. Utrum celum sit augmentabile et diminubile. Utrum celum sit alterabile. Utrum motus circularis habeat contrarium. Utrum infinitus si esset haberet rationem principii. Utrum si corpus esset infinitum haberet centrum. Utrum id quod impossibile est factum esse impossibile sit fieri. Utrum possibile sit corpus esse infinitum simpliciter. Utrum celum sit compositum ex materia et forma. Utrum sit possibile esse plures mundos. Utrum in separatis a materia possint esse plura individua sub una specie. Utrum extra celum sit vacuum. Utrum eternitas sit eadem cum tempore. Utrum entia ex celis quae sunt intransmutabilia. Utrum mundus sit generatus. Utrum contingat sine generatione et transmutatione alii

quid esse postquam non erat. Utrum potentia rei materialis debeat esse determinata per excellentiam. Utrum impotentia vel non potentia sit determinata per minimum per quod non potest. Utrum aliquid sempiternum possit esse corruptibile. Utrum omne generabile ex necessitate generetur. Utrum aliquid corruptibile de sui natura possit perpetuari ab extrinseco. Utrum omne genitum sit corruptibile. Utrum omne corruptibile sit genitum. Utrum aliqua potentia sit respectu praeteriti.

Incipiunt questiones secundi libri. Utrum celum sit locus dei. Utrum celum moueat cum labore et fatigatioe. Utrum differentie positionis solum sint sex. Utrum celum sit animatum. Utrum oriens sit pars dextra in celo. Utrum ad motum celi sit terra necessaria. Utrum in celo debeat esse plures motus ad diuersas partes. Utrum motus celi debeat esse regularis et uniformis. Utrum motus localis habeat calefacere. Utrum lumen generet caliditatem. Utrum sol habeat calefacere inferiora. Utrum aliquid corpora celestia faciat frigiditatem inferioribus. Utrum stelle per se moueantur. Utrum corpora celestia differant specie aut sint eiusdem speciei individua. Utrum virtus corporis finiti debeat esse finita. Utrum terra sit in medio mundi. Utrum graua et leuia moueantur a generante. Utrum graue et leue moueantur a remouente prohibens. Utrum graue inanimatum moueatur a virtute naturali loci: ita quod habet virtus sit per motum grauis deorsum.

Et sic est finis questionum super libros de celo et mundo domini Joannis de Janduno etc.

Questio Celi et mundi

Questiones super libros celi et mundi Aristotelis. Magistri Joannis Jandonis viri perspicacissimi. Incipiunt felicissime. Prologus

Ptolemaeus

scribit in principio centilo qui sic. Mundano ad hoc et ad illud mutatio ex virtute seu mutatione corporum celestium procedit: rerumque naturas rimari volentem oportet primo corpora celestia speculari. In hac propositioe corpus celeste: cuius scias quoniam describitur duobus modis: scia eius reddi comendabilis. Primo ex commutatione et respectu causalitatis corporum celestium ad ea que sunt habet tangit cum dicitur. Mundano ad hoc et ad illud mutatio ex virtute seu mutatione corporum celestium procedit. Secundo comendatur ex positae speculationis corporum celestium: et hoc tanquam cum subditur. Per quod causas rimari volentem oportet primo corpora celestia speculari. Ratio primi est. quia mundano ad hoc et ad illud etc. ab illis procedit a quibus totus mundus inferior gubernatur. Quia gubernatio alicuius rei gubernante a corpore celesti. sed totus mundus inferior gubernatur a gubernante procedit. per Arist. in primo metheo. ubi dicitur. Est igitur mundus iste inferior conuexus latioribus superioribus: ut omnis virtus eius inde gubernetur. preterea. mutatio sempiterna oportet esse commutationis noue et generabilis: sed mutatio horum inferiorum est generabilis et noua: et mutatio celestis est eterna: id est etc. Maior vero nota. quia rationabilis est quod perpetuum secundum aliquem modum sit causa generabilis que e conuerso. ut patet de generatione. quod si oportet esse. ordo inter motum perpetuum et nouum: tunc oportet quod vnus sit causa alteri aliter ordo esset inconueniens. ergo magis perpetuum in motu est causa generabilis in motu que e conuerso. et minor patet. Unde notandum circa hoc quod motus celi secundum totum est perpetuus: sed secundum particulares reuolutiones non: sed corruptitur vel besterna reuolutio et hodierna: et secundum istum modum corpus celeste est causa mutationis inferiorum. Res secunda est. quia cum sint diuersi modi carum. ut patet de philosophia. et de meta. quia quedam est corpus: quia dicitur in actu: quia dicitur in potentia etc. tunc ordo doctrine est primo ex cognitione carum conuexus et remotarum ad proprias. ut dicitur in commento philosophia. et resumit in 2o unde dicitur quod doctrina ordinat in scias a cognitione carum remotarum ad causas minus remotas vsque ad pueniat ad proprias et magis proprias: scilicet corpora celestia sunt causa conuexus et remote respectu inferiorum. id est etc. Circa quod sciendum quod duplices sunt cause remote. quia abstracte oio a materia et motu ut sube separte. alie sunt cause reote que sunt in materia sensibilis et habent accitiam sensibilem ut corpora celestia. Ad hoc propter commentum. non est intelligenda de causis remotis oio abstractis. quia iste non cognoscunt nisi per sensibilia. ut dicitur in commento. et 2o. scilicet est intelligenda propter de causis remotis in materia que habent motum: et ab illis est incipiendum in doctrina.

De natura scientia fere plurima videtur circa corpora et magnitudines: et horum existens passionum et motus. Tertio etc. I. Questio. I. Insequenter circa istum librum. primo potest queri de quibusdam conuexus et postea in spali. quia dicitur Arist. 3o philosophia. quod speculatio de propriis est posterior speculatione conuexus. quia oportet prius dicere viam conuexus: et postea propria speculari. ut dicitur primo

physico. et ideo prima quod sit. Utrum corpora celestia sint causa inferiorum generabilium et corruptibilium. Arguitur primo quod non. quia inter causam et effectum oportet esse proportionem. ut patet de philosophia. c. 38. et 5. metaph. sed inter corpora celestia et ista inferiora generabilia et corruptibilia nulla est proportio. quia finiti ad infinitum. c. 4. 2. finitum nulla est proportio. 3o philosophia. et primo h. sed corpus celeste est infinitum in duratioe. ut patet de philosophia. c. 53. ista inferiora sunt finita: quia corruptum et generantur. ut patet de philosophia. c. 20. de generatione. Item minus nobile non potest esse causa effectiua. c. 51. magis nobilis. quia causa efficiens per se non est minus nobilis. sed corpora celestia minus sunt nobilia que ista inferiora. quia inferiora multa sunt aiaata: ut homo equus et plater: et cognoscuntur: sed corpora celestia circumscripto motore sunt inaiata et non cognoscuntur. et cognoscens est nobilior non cognoscere: ideo etc. Item si corpora celestia per se essent causa inferiorum: tunc ista inferiora ex necessitate eueniret: sed hoc est impossibile. quia actus humanus et intellectualis non necessitantur. quia liberi sunt: et ideo non necessitantur a celo ad eligendum vel non eligendum vel intelligendum vel non intelligendum. ut patet ex 3o ethico. 2o. nota patet. quia quod celum est causa mortuum cap. 8. inferiorum et est necessarius secundum Arist. tunc omnia inferiora haberent necessitatem a celo.

Oppositus arguitur aucte Ptolemy pallegata mundano reprobatur etc. et ex primo metheo. Est cap. 5. ubi Arist. vult quod motus solis in obliquo circulo: ratio rum astrozum: qui dat intelligere quod sunt secundum accessum et recessum: est causa generationis eorum que sunt in mundo. Item etc. 50. ibidem dicitur quod omnes forme sunt in terminis et in corporibus celestibus que vocat terminos. quia imponunt formam et terminum oibus. quia forma terminat alia que sunt a celo producta. Item Alber. in libro suo quod dicitur speculum philosophie dicit sic. Ordinavit et disposuit gloriosus et sublimis deus cum sua summa sapientia ut per stellas surdas et mutas operetur ea que contingunt in inferioribus elementis et elementatis. et Lönien. dicit in primo philosophia. c. 22. celum est ligamentum inter subas abstractas et inferiora: que sube abstractas sunt intransmutabiles mediatis corporibus et celestibus: que sunt intransmutabilia in suba: et semper secundum locum sunt transmutationes eterne in inferioribus a subas abstractis. quia nisi hoc esset tunc actio temporalis non fieret in inferioribus: quia actio eterna secundum quod est eternum non est nisi eterna. Item Lönien. s. phy. voluntas antiqua non potest agere et facere aliquid nouum sine 2o antiquo. i. celo per cuius motum facit alium motum nouum in inferioribus.

Propter hoc est ordinatum ad quod necesse est quod corpora celestia sunt causa omnium inferiorum exceptis actibus humanis. et hoc patet dictis auctatibus: et adhuc alijs auctatibus. Arist. primo metheo. dicitur causam. vbi principium motus causam. quia semper latoz corporum virtute estimandum: et billoz que contingunt in inferiori mundo. Item Alex. dicit quod rationabilius virtus celi vocatur natura: eo quod est causa omnium extrinsecarum nature et 3o nature fieri creditur. Ubi potest etiam probari rationibus. si voluntas eterna per voluntatem eternam caret aliquid nouum tunc infinita essent essentialiter pertransita: sed hoc est impossibile: quia tunc infinitum esset finitum. nota probatur. postquam antiqua voluntas faceret aliquid de nouo immediate sequeretur quod esset duratio successiua infinita media iter nouum finitum et eternum faciens: quia da oppositum: et tunc non esset nouum. quia ad hoc quod aliquis effectus sit nouus non sufficit quod causa precessit secundum nature. quia tunc effectus nouus esset coeternus sine cause. quia coeternitas bene stat cum precedente secundum nature. ergo oportet quod voluntas antiqua secundum aliud preceat effectus nouum que secundum nature: sed non potest esse tempus. ergo duratio successiua infinita cuius partes sunt essentialiter ordinate. et per conuexus tunc erit pertransita si procedit a causa ad effectum per medium

cap. 5

T. c. 55

T. c. 32. T. c. 3.

L. 4. L. 27.

T. c. 12. T. c. 43

T. c. 2.

T. c. 4.

quod est pertransitus: quia ab extremo non pervenit ad extremum nisi sit pertransitus medius. **C**um sic se habet movens novum ad actionem eternam: ita voluntas eterna ad effectum novum, sed movens novum non potest care actionem eternam ut omnes procedunt. **Q**uestio 22. **E**t notandum quod nihil excipit nisi actus humani et intellectus et voluntas, quia corpora celestia non habent virtutes ad candum intellectum ad intelligendum vel non intelligendum: et ad necessitandum voluntatem ad eligendum vel non eligendum: vel volendum vel non volendum. **C** Sciendum quod primum principium non habet esse in media ta actu humanorum nisi mediante celo, nihilominus tamen a celo non necessitat intellectus et voluntas ad intelligendum vel ad eligendum: quia liberi sunt: sed in aliquibus inclinatur ad hoc tamen non necessitantur.

Per hoc ad rationes. **A**d primum procedit de causa in actu et effectu in actu et causa particulari et effectu particulari. **Q**uestio 23. **N**on tamen de causa remota quod proportio in duratione sit inter ipsam et effectum novum: sed sufficit proportio quod sit causa remota illud quod sit in actu effectus sicut in potentia. **Q**uestio 24. **D**icendum quod celum non est infinitum secundum magnitudinem: sed tamen secundum durationem. **Q**uestio 25. **Q**uestio 26. **Q**uestio 27. **Q**uestio 28. **Q**uestio 29. **Q**uestio 30. **Q**uestio 31. **Q**uestio 32. **Q**uestio 33. **Q**uestio 34. **Q**uestio 35. **Q**uestio 36. **Q**uestio 37. **Q**uestio 38. **Q**uestio 39. **Q**uestio 40. **Q**uestio 41. **Q**uestio 42. **Q**uestio 43. **Q**uestio 44. **Q**uestio 45. **Q**uestio 46. **Q**uestio 47. **Q**uestio 48. **Q**uestio 49. **Q**uestio 50. **Q**uestio 51. **Q**uestio 52. **Q**uestio 53. **Q**uestio 54. **Q**uestio 55. **Q**uestio 56. **Q**uestio 57. **Q**uestio 58. **Q**uestio 59. **Q**uestio 60. **Q**uestio 61. **Q**uestio 62. **Q**uestio 63. **Q**uestio 64. **Q**uestio 65. **Q**uestio 66. **Q**uestio 67. **Q**uestio 68. **Q**uestio 69. **Q**uestio 70. **Q**uestio 71. **Q**uestio 72. **Q**uestio 73. **Q**uestio 74. **Q**uestio 75. **Q**uestio 76. **Q**uestio 77. **Q**uestio 78. **Q**uestio 79. **Q**uestio 80. **Q**uestio 81. **Q**uestio 82. **Q**uestio 83. **Q**uestio 84. **Q**uestio 85. **Q**uestio 86. **Q**uestio 87. **Q**uestio 88. **Q**uestio 89. **Q**uestio 90. **Q**uestio 91. **Q**uestio 92. **Q**uestio 93. **Q**uestio 94. **Q**uestio 95. **Q**uestio 96. **Q**uestio 97. **Q**uestio 98. **Q**uestio 99. **Q**uestio 100.

Consequenter querit. **U**trum de corpore celesti sit scientia naturalis. **A**rguitur quod non, quia de eodem non potest esse scientia naturalis et mathematica, quia scientie fecantur que admodum et res, ut patet per 3° de anima et per postea. **S**ed de corpore celesti est mathematica, astronomia. **I**n oppositum est Aristoteles in isto libro ubi tractat de corporibus celestibus et tradit ibi scientiam naturalem ut concedit omnes. **D**icendum quod de corpore celesti potest esse scientia naturalis et ratio est, quia quecumque movetur motu pertinent ad considerationes naturales, ex 2° physico, quia que moventur non mota non sunt principia considerationis saltem quo ad eentiam, ut dicitur in Commentariis, sed corpora celestia

moventur mota, quia moventur cum habeant virtutem alteratam respectu inferiorum: ut lumen secundum alium et alium aspectum aliter movetur: et sunt mota secundum alium modum ab intelligentibus. **I**tem naturalis philosophus tenet considerare omnes subas sensibiles et omnes passiones et principia ipsorum: sed celum est subas sensibilibus habes passiones et principia sensibilia: ideo et, maior pars, quia subas sensibiles et passiones sensibiles nullus artifex considerat nisi naturalis, ut patet primo de anima, minor pars, ex isto libro: et est per se nota. **U**nde notandum quod dicitur in Commentariis, 2° metaphisico, 3° comento, et 2° physico, 18. comento, astrologus et naturalis diversimode considerant corpora celestia, quia naturalis considerat ea secundum mota sunt: et de figuris et situ ipsorum: et de quantitate motuum: et tarditate et velocitate et quantitate ipsorum: sed astrologus non considerat ea secundum mota sunt et secundum habent figuras tales que pertinent per motum et. **A**lia est ratio ipsorum ex 2° physico, et dicitur in idem, quia naturalis considerat de figura solis et lune et, secundum quod accidunt nature talis corporis: et secundum quod natura eorum requirit talem figuram ad motum: et in quantum sunt mobilia: sed astrologus considerat corpora celestia non secundum quod habent: sed secundum quod mens abstrahit ea a motu et transmutatione, quia de figuris considerat non secundum quod sunt mota: sed ut sunt figure tamen. **S**ed alia ratio ponitur a Lincoln, in libro suo de ortu sciarum, quod corpora celestia sunt corpora et luminosa sunt et habent per lumen virtutes regitiam et alteratiam, primo modo considerat ea astrologus ut sunt corpora: sed 3° sunt luminosa et habent regere et alterare inferiora dupliciter considerat, uno modo secundum rationem eorum: et sic pertinet ad naturalem philosophum, ut patet in libro de celo et terra, 2° libro, alio modo considerat secundum rationem spatii, ut in habitudine ad determinatum effectum: et sic pertinet ad naturalis philosophum, unde considerat quod virtute astrum in tali signo secundum quod habet regere et alterare inferiora in quantum est in determinato loco et tali tempore habet diversimode alterare: in quantum est sub alio signo et loco et tempore, quia iste virtutes quod alteratur inferiora non cognoscunt sine respectu et aspectu in tali signo, aliam virtutem habet in alio et in alio signo et aspectu et secundum aliam conjunctionem ad aliud astrum, ergo oportet naturalem cognoscere ipsa ut sunt in tali signo et, et sic etiam astrologus ea considerat, et sic astrologus non attribuit considerare ea astrum in diversis aspectibus et conjunctionibus: et iste due considerationes sunt ita, quia conjunctione. **S**ed dubium est, quia Lomen dicit quod astronomus considerat quantitates motuum celestium ut tarditate et velocitate: et non potest considerare nisi consideret motum celestem, et per naturalem philosophum sub mobile, quod dicitur 2° physico, cuius est considerare forma sub alicuius: et est considerare sub mobile vel forma saltem in ordine ad sub mobile: ut qui sanitatem considerat et nervum, sic sicut si astronomus considerat velocitatem et tarditatem motus celestis: tunc considerat motum celestem et corpus celestem mobile: cuius Aristoteles dicitur in Commentariis, **D**icendum quod astronomus considerat corpus celestem mobile potest intelligi dupliciter, uno modo per causas ita quod considerat naturam corporis mobilis et motoris eius: et non modo astronomus non considerat mobile ut gravis et levis vel nec gravis nec levis: et sic principia activa motorum ut motor et passiva ut mobile non considerat, alio modo potest intelligi quod astronomus considerat corpora mobilia per accidens, quia astronomus considerat distantias planetarum et astrozum et approximationes et aspectus et conjunctiones: et non est nisi per motum astrozum considerare: et ita non reddit causas horum demonstrandi motum per principia, quia hoc facit naturalis, cum ergo dicitur Lomen, quod astronomus de accitibus solis et lune demonstrat ut de figura, non tamen demonstrat celum esse figure sperice per motum: sed naturalis hoc facit, quia dicit quod nec movetur a medio nec ad medium necio est sperice figure: sed corpus celestem habet est, **S**ed si astronomus

2.c.20.
2.c.53.

2.c.38.

2.c.71.

debet hoc probare facit demonstrationem aliter quam per motum: ut illud esse sperice figure a cuius medio omnes linee ducte ad circiferentiam sunt equales. **D**icendum est dubium, astrologus musica et perspective plus sunt naturales vel mathematica. **D**icendum quod astrologus musica et perspective dupliciter considerat, uno modo quo ad certitudinem, alio modo quo ad distinctionem ab aliis scientiis, quia aliquis habitus est distinctus quod non est certus, ut opinio est distinctus habitus a scientia: tamen non est certus habitus: modo iste scientie in esse sunt magis naturales quantum ad distinctionem, quia illa scientia est magis naturalis quantum ad distinctionem que per naturalem scientiam distinguitur ab aliis: sed astrologus est habitus, quia considerat magnitudinem celestem: modo per magnitudinem non distinguitur a geometria, quia in hoc coincidunt, ergo per celestem, et id formale distinctum est naturale. **S**imiliter perspective per lineam non distinguitur a geometria, sed per visuale illud distinctum formale etiam est naturale: sed quantum ad certitudinem sunt mathematica, quia quantum ad certitudinem resolvuntur in principia mathematica, quia ad habendum complementum certitudinis pertinent per principia que sunt conclusiones in mathematica et sunt probate ibi, et ille conclusiones in mathematica sunt principia in perspective, ut patet primo posteriorum, resolutum ad habendum certitudinem in principia geometria. **S**ed aliquid instant, quod ex eodem habent certitudinem et distinctionem, ergo a quocumque iste scientie habent certitudinem ab eodem habent distinctionem et conuervo. **D**icendum ad hoc quod habet fallacia consequentis, quia a quo aliqua habent: habent per principia que illius scientie ut perspective et geometria, et per illa non distinguuntur: sed per aliud ut dicitur est per subiectum.

Ad rationes in oppositum, cum dicitur, eodem modo videtur, ut patet eodem modo et secundum rationes formalem et, dicendum quod ista sunt de consideratione naturalis in quantum, mobilis et demonstrantur ex natura et principis motus, ut actio et passio: sed considerat ab astrologis non in quantum abstracta sunt a motu per se, quia non considerat motum istorum nisi per accidens, ut dicitur est et.

Consequenter querit, **U**trum totum universum sit subiectum in hoc. **A**rguitur quod non, quia si ista scientia esset de toto universo ut subiecto: tunc non differret a metaphysica: sed hoc est falsum, quia dicitur contra ista scientia est una de partibus scientie naturalis et numerat inter scientias naturales, una pars, quia subiectum scientie debet esse unius generis, ut patet primo posteriorum, sed totum universum non est unius generis, quia extendit se ad corruptibile et incorruptibile que plus differunt quam generis, ut patet in 10. metaphisico. **I**tem unius scientie debet esse nisi unius subiectum illius scientie, ut patet per Lomen, in 2° comento, quia corpus est unius subiectum subiectum scientie: sed corpus non dicitur idem cum toto universo. **I**tem subiectum scientie debet habere plures partes subiectivas, quia si non haberet plura supposita esset singulare et de singularibus non est scientia, ut patet primo posteriorum, et 7° metaphisico, sed totum universum non habet nisi unum suppositum: quia non est nisi unius modus, ut patet primo huius.

2.c.26.

2.c.28.
2.c.76.

Oppositum arguit, subiectum de quo est ista scientia est celum et mundus, quia intitulatur liber celi et mundi: sed ista dicunt totum universum, quare et. **D**e ista questione fuit diversitas, aliqui dicunt ut dicitur expositio quod subiectum huius scientie debet esse celum: et probant, quia inuenit in titulo greco libri de celo, et dixerunt quod omnia que considerantur habent preter celum considerantur per accidens, et celum considerat per se: et motuum horum fuit, quia titulus est a nobili cum considerato in scientia per se. **S**ed

ista opinio non videtur valere, quia maior pars eorum que considerat in scientia non debet esse per accidens: sed maior pars consideratorum in ista scientia est de aliis a celo: quia in primo habet de terminat de corporibus simplicibus: et etiam in 3° et in 4° de elementis, ut patet in processu, modo ea que sunt preter opera non sunt plurima, quia que sunt plurima non potest esse sine operibus, ex 3° ethico, modo contingeret secundum illos ut dicitur est, **A**lia est opinio quod totum universum sit subiectum de ipso determinat in isto libro et de suis conditionibus et passionibus, sicut sit finitum et unum et perfectum, et de partibus eius ut de quatuor elementis et de celo, ut in 2° huius, et sic de aliis. **A**lii obiciunt quod si totum universum esset subiectum in ista scientia: tunc de omnibus partibus eius determinaretur in ista scientia, quia ad eandem scientiam pertinet considerare de toto et de partibus principalibus: sed non determinat de omnibus partibus principalibus universi, quia de animalibus et plantis et metallis non determinat: et tamen animalia sunt nobiliora elementis, quia elementa sunt per mixta de quibus determinat habet, ut patet in 3° de elementis habet determinat in quantum sunt conuenientia cum corporibus simplicibus: quia Aristoteles in 2° determinat de corporibus simplicibus, et in 2° determinat de celo, quod est simpliciter, **S**ed ista opinio non valet, quia in primo determinat de multis que non habent conuenientiam cum corporibus simplicibus: ut quod est unum totum universum et finitum et sempiternum et habet, ergo non potest esse subiectum scientie, quia magna pars determinatorum est de aliis. **D**ebet ergo ad questionem distinguendo subiectum primum: quod duplex est subiectum, uno modo predicato quod est primum predicato conuenientis, secundo modo dicitur subiectum primum predicato principalitatis, per modo subiectum est corpus vel ens mobile ad ubi, quia illud quod predicat de pluribus consideratis in scientia ut partibus et passionibus et principibus habet subiectum isto modo, sed ens mobile ad ubi est habitus, quia predicat de toto universo, quia totum universum est motum mobile secundum ubi quo, quo modo, secundum primum, sicut determinat de partibus eius ut mobile secundum ubi, quia in 2° determinat de celo, et in 3°, et in 4° de elementis et generabilibus et corruptibilibus, non sicut in 1° physico, subiectum est ens mobile simpliciter, sicut et subiectum est ens mobile ut est dictum ad motum: ubi sicut dicitur in distinctione scientie naturalis que est color: etiam predicat de passionibus ut ens mobile est finitum unum et, **L**umen dicitur est 2° accipiendo scdo modo quod celum est subiectum, **A**d cuius intellectus nota quod celum tripliciter accipitur, uno modo per se sicut sit supra sicut dicitur illa spera non dicitur vltima via generabilis: quia non generantur nec via perfectionis, quia ipsa est perfectior aliis: sed dicitur vltima in imutatio habet ascendendo versus celum, scdo modo accipitur celum per quanta eentia simpliciter est corpus celeste per omnibus speris, **T**ertio modo accipitur celum per toto universum, et habet distinctio habet per hunc modo, scdo modo acceptum ut est quinta essentia mouetur circulariter et est subiectum scdo modo quod dicitur esse subiectum attributione: et hunc primum principium. **I**tem quod est nobilior et principalis inter considerata alicuius scientie habet subiectum attributione et principium: sicut celum scdo modo acceptum est habitus, quia alia considerata sunt quatuor elementa, et non est dubium quin celum sit perfectius et principalis istis. **S**ed aliquis sic obiceret, unius scientie unum debet esse subiectum: sed tu das duo subiecta, scilicet celum et ens mobile, **D**icitur quod unius scientie non potest esse duo subiecta nisi habeant conuenientiam ad invicem ut totum et pars: sed sic est habitus, quia subiectum conuenientiam se habet ad aliud sicut totum ad partem: et tu dicitur deus est subiectum in metaphysica et demonstrat in logica, dicitur dum quod hoc est verum pro subiecto scdo modo accepto, sicut pro illo quod est primum principalitate et attributione, quia demonstratio est principalis et nobilior in logica ad quam omnia in logica attribuantur ut ad fines, sicut deus est principalis in metaphysica, et tu dices, ergo in logica instrumentum conuenientiam in cognitione

plura. Et cum dicitur per vna rē. falsum est: qz corporeitas trā dicit p̄fundum esse: trā p̄supponit sup̄ficies que saluat esse lacum. Et cum dicitur qz corporeitas est diuisibilis rē. dōm qz si corpus accipitur pro essentia corporeitatis trā nō est verū: qz sic trā diuidit̄ fm̄ sp̄ssitudinē: sed si accipit̄ pro essentia cum terminis: vt cū superficie rē linea sic bene est diuisibilis: rē sic intellexit p̄hs. **¶** Aliter r̄ideat̄: qz dicit̄ natura nō facit rē. verū est si ita bene fit. Et cum dicit̄. per vna d̄imensionē rē. nō est verū: qz per corporeitatem diuisibile circumqz intelligit̄ Aristot. subam̄ subiectam corporei que est diuisibilis nō fm̄ p̄funditatez trā: sed fm̄ omnes d̄imensiones qbus subicitur. rē dicit̄ corpus: qz illa d̄imensio est p̄fectior alyis. q̄ suba que est subiecta d̄imensionibus oibus diuidit̄ circumqz: qm̄ dicit̄ corpus pp̄ maiore p̄fectionē ne corporeitas pro sp̄ssitudie diuidat̄ fm̄ tres d̄imensiones: sed suba subiecta omnib⁹.

¶ Vel dōm qz corporeitas nō accipit̄ pro p̄funditate q̄ distinguitur p̄tra alias d̄imensiones: qm̄ nō est diuisibilis sic fm̄ vna d̄imensionē: sed accipit̄ corpus pro toto cōposito ex trib⁹ d̄imensionib⁹. s. longitudine latitudine rē. rē tu dices pōt esse talis cōpō generis ex sp̄sb⁹. dōm qz sic qm̄ nō solū cōpositio est indiuiduū ex mā rē forma rē specie ex genere rē d̄ia: sed et est p̄positio realis gn̄is ex speciebus suis rē illā cōpositionē noiant a corpore que est p̄fectior. s. cōtinui rē. **¶** Ad 4. cū dicit̄. si essent tres rē. dōm qz omnes sunt in eodez subo rē simul: qm̄ longitudo nō est sine latitudine. Et cū dicit̄. si sunt p̄trarie. h̄ respōdetur per instantiā: qz scie bene plures d̄iūt fm̄ sp̄m̄ vt grāma logica. rē tū sit in eodez subo vt in intellectu possi bili: qui est impartibilis. ex 3. de aīa. **¶** Sed qz cōtra arguere nō est soluere. iō dōm est qz. si eūsdē generis h̄nt cōtrarietatem: qz h̄nt oppōnem. ergo vel p̄tradietoriam vel relatiuā rē. sed nō sunt p̄tradietorie. s. cuz sint ambe posite entis nec priuatiua oppōta sunt: qz nō sunt p̄uatio rē habitus nec plura: qz nō dependent adinuicē. ergo relinquit̄ qz sint p̄trarie. rē p̄traria nō possunt simul esse. Et cū dicit̄ rē. dōm qz nō sunt in eodem subo fm̄ idem: qz corporeitas nō est in eodem subo fm̄ idem cū lineā: qz sic lineā nō est pars sup̄ficies: rē sup̄ficies nō est pars corporei: sic est de suba subiecta d̄imensionibus: qz suba subiecta linee nō est pars sube subiecte sup̄ficies rē. s. p̄traria fm̄ diuersa bene p̄t esse in eodez subo sicut que nō sunt ptes illius sube. **¶** Et sciendū quōd hoc sit intel ligēdū. vñ sicut corpus p̄supponit sup̄ficies: rē nō est pars eius sic suba subiecta corporeitati p̄supponit subas subas sup̄ficies que etiā nō est pars eius rē. **¶** S. ista solutio nō sufficeret in scia: qz plures scie fm̄ idēz sunt i eodem subo: imo etiā omnes scie sunt in intellectu possi bili. rē ideo aliter est dōm per interemptionses: qz p̄traria possunt esse in eodem subo vt scie. **¶** Ad p̄bationē dōm qz quedā sunt p̄traria p̄fecta p̄trarietate rē illa nō sunt s̄l in eodem subo vt calidissimū rē frigidissimū in sumo: sed alia sunt p̄traria p̄trarietate diminuta. vñ notandū qz di minuta p̄trarietas cātur ex duobus. Uno mō ex negatio ne vltime p̄fectionis: qz nō h̄nt p̄fectiōes in sumo vt me dia per cōmixtionē extremoz: qz Lōmen. dicit in p̄ p̄hy. qz in medys sunt ambo extrema in actu: nō trā sumā p̄fectione. S̄cōdo modo puenit diminuta cōtrarietas ex negatione actualitatis rē passibilitatis adinuicē que nō agunt rē patiuntur adinuicē nec cōrumpunt̄ inter se ad inuicem sic scie sunt p̄trarie adinuicē. Unde si dicerem⁹ qz oia p̄traria sunt actiua rē passiuā adinuicem nō posse mus euadere istā difficultatē. vñ aliqui p̄pter ignoratiā hui⁹ negant. s. nō esse p̄trarias vera p̄trarietate: s. qz cōtrariant̄ sic p̄fectū rē ip̄fectū: rē h̄ nō valz: qz iter. s. eūsdē

generis est oppō vera vel p̄tradietoria vel p̄uatiua: vt p̄ declaratiū ē. **¶** Ad 5. si sunt tres rē. dōz qz d̄iūt fm̄ sp̄s. Et cū dicit̄. qz. s. p̄trarie nō possunt esse simul. dōz qz verū est: si sint p̄trarie p̄trarietate p̄fecta: sed si nō: tūc possunt simul esse in eodez subo: vt iam declaratiū est.

¶ Totam autem cuius be partes: perfectum necesse est esse: rē quemadmodum nomen significat omniquaqz rē nō hac quidem: hac autem non. **¶** Tex. cō. III. **¶** Questio. VI.

¶ Onsequenter querit̄. Ultrū totū vniuersum sit perfectū: rē arguit̄ qz nō. qz illud nō est p̄fectū cui aliqd̄ deficit rē cui p̄t fieri additio: qz p̄fecto nihil deficit nec ei potest fieri additio: s. vniuerso multa deficiūt: vt et aliq̄ p̄t addi ei. Et p̄firmat̄: qz deficiūt ei aliq̄. s. vt rosarum s. in hyeme rē niues in estate. Et p̄firmat̄. ex p̄te nūeroz: qz numeri deficiūt vniuerso cū. s. eoz p̄cedat in inf̄m̄: qz quocūqz nūero dato est accipē maiore: rē ita oēs. s. nūeri nō sunt in actu: s. sicut succē: tpe rē p̄t addi toto vniuerso. **¶** Item qd̄ h̄z p̄m̄ mediū rē finē est perfectū: qz h̄ ex gunt̄ ad p̄fectionē in corporeib⁹. s. p̄m̄ me rē finis: s. vniuersum nō h̄z p̄m̄ rē finē: qz perpetuz est: rē iō infinitum. **¶** Itē qd̄ est pars totius nō est perfectū: qz pars est in potentia in toto: s. vniuersus est pars totius sic scia que tradit̄ in hoc lib⁹: est pars scie nālis. mō sic se h̄z scia ad sciaz sic subm̄ ad subm̄: s. h̄ scia ē pars scie nālis. q̄ subm̄ ei⁹ qd̄ ē totū vniuersus ē p̄s entis mō simplr qd̄ ē subz scie nālis.

¶ Oppositum patet auctoritate. Aristot. in p̄mo cap⁹: isti p̄m̄ qz dicit̄. Aristot. totum vniuersum est perfectum.

¶ Notandum qz totū vniuersus sumit̄ duob⁹ modis. Uno: pro toto aggregato ex oibus entibus corporalib⁹ rē incorporealibus. Alio: sumitur pro oibus corporalibus circūscribēdo incorporealia que dicunt̄ p̄m̄ ab̄m̄. **¶** Ulter⁹ sciēdus: vt d̄. 5. meta. cap⁹ de p̄fecto. p̄fectū accipit̄ duplr. perfectū qd̄ nō excedit̄ ab alio ip̄fectione: rē dicit̄ Aristot. qz illud p̄fectū nō h̄z p̄p̄. s. excessus rē h̄z oēs p̄fectiōes. Alio: p̄fectū est in gn̄e nō qd̄ accipiat̄ gen⁹ pro p̄dicabili gn̄e: s. pro re cōi. rē illud p̄fectū est qd̄ h̄z p̄fectiōes q̄ regunt̄ ad gen⁹ rē a nullorū gn̄is excedit̄. sic medic⁹ d̄ p̄fectus in gn̄e qz nō excedit̄ in gn̄e illo medico p̄fectiōe medici: s. h̄z oēs p̄fectiōes q̄ regunt̄ ad medicū. **¶** Tūc dōm est ad qōnez qz si loq̄mur de vniuerso p̄ mō tūc vniuersū ē p̄fectū totū simplr: s. si loq̄mur de vniuerso z⁹ mō: tūc nō est p̄fectus simplr. qz dōm qz illū vniuersus est p̄fectū in gn̄e nāe totali. Rō p̄ qd̄ nō h̄z excedēs ip̄z i p̄fectōe rē p̄tinet in se oēs p̄fectiōes est p̄fectū simplr: s. vniuersus p̄ mō d̄m̄ est h̄z: qz p̄tinet p̄fectiōes corpales rē incorporeales. Rō 2. illū qd̄ excedit̄ ip̄ p̄fectiōe rē nō p̄tinet oēs p̄fectiōes in se nō p̄tinet nec est p̄fectū simplr: s. vniuersus z⁹ mō sūptū ē h̄z: qm̄ excedit̄ a p̄ qd̄ est p̄fecti⁹ oib⁹ corporeib⁹: qz ab ip̄o depēdet celū rē tota nā. 9. meta. rē est optimū eoz q̄ in nā. 3. p̄bat̄ sic: qz qz h̄z oēs p̄fectiōes ē p̄fectū in gn̄e corpore: s. totū vniuersus ē h̄z: qz h̄z tres d̄imensiōes rē ille sit oēs rē ternari⁹ ē nūer⁹ p̄fect⁹ rē oē. Itē ex qd̄ nihil est p̄fectū est p̄fectiōe sp̄ali: s. ē vniuersū z⁹ mō sūptū ē nihil: qz da qd̄ aliqd̄ sit ex ip̄z: tūc nō eēt totū rē eēt p̄fectū: qz eēt totū rē nō totū. **¶** S. h̄ est dū cū d̄ qz vniuersū p̄ mō d̄z ē p̄fectū simplr. h̄ nō v̄t v̄z: qz si eēt simplr p̄fectū tūc eēt de: s. h̄ ē nephas: qz illud vniuersū nō ē de: qz de⁹ ē suba simplr. rē nō ē aggregatū ex oib⁹ entib⁹. q̄na p̄z. nihil est p̄fectū simplr nisi de⁹ 5. meta. **¶** Dōm cū d̄ si vniuersum rē dico qz nō seq̄ qz d̄s p̄tiet diuersimode oēs p̄fectiōes rē totū vniuersū p̄tinet oēs p̄fectiōes formāl̄ rē distincte: s. deus cāl̄ p̄tinet

20.5.6.

20.56.

omnes perfectiones rē vniuoce rē in deo nulla vocalis di stinctio cadit nec accit̄is nec sube. **¶** S. aliqui arguunt qz deus habeat omnes p̄fectiones formāl̄ rē supponit qz esse p̄fectionis formāl̄ est perfectio ex hoc sic. In quocūqz est esse p̄fectiōis formāl̄ est p̄fectio formāl̄: s. in deo est esse p̄fectionis formāl̄. iō rē. **¶** Dōm qz p̄fectiones in deo nō sunt nisi cāl̄iter rē eminenter: rē si que ratur in quo genere dicit̄. dōm qz in genere cāe finalis rē efficiētis rē vniūssime nec est distinctio in re ab̄m̄ nec in re relata fm̄ gentiles. **¶** Ad arḡm̄. cū d̄. In quocūqz est rē. verū est eo mō quo est in eo formāl̄. Et cū d̄. in deo rē. dōm qz esse perfectio nō formāl̄ est in deo: s. cāl̄iter: ga deus est cā finalis eē p̄fectionis rē. rē est finis vel efficiēs s. esse p̄fectionis nō est in deo formāl̄ rē inherēt̄: s. trā virtual̄. rē in quo est aliqd̄ formāl̄ illud est in eo inherēt̄. **¶** Aliud vñ est. dicit̄ est qz in deo sunt oēs p̄fectiō nes eminenter rē cāl̄iter. videt̄ similt̄ qz iste p̄fectiones sint in toto vniuerso. rē tunc querit̄ vtrū totū vniuersum sit perfectus deo vel ecōuerso. rē videt̄ qz totū vniuersū sit perfectus: qz dicit̄ Aristot. p̄ ethico. felicitas cōnumera ta mīmo bonoz eligibilior est. modo sicut felicitas h̄z se ad minimū sic deus ad totū residuū. **¶** Contra. si de⁹ est imperfectior toto vniuerso vel hoc est ab eo met vel ab alio nō ab eo met: qz tunc deus esset met cā sue imperfe ctionis: nec ab alio est imperfectior: qz illū aliud est causa tū a deo: rē tunc causatū esset perfectius cā: qd̄ est falsus. **¶** Dōz qz aliqd̄ est alie perfectius duplr. Uno: intēsiue. Alio mō q̄ritatiue rē extēsiue. mō vniuersus est p̄fecti⁹ deo extēsiue: qz plures cōtinet p̄fectiones qz deus: s. in tensiue deus est p̄fectior: qz nobilioz est in toto vniuerso distincte: rē p̄posito mō est in deo simplici mō rē modo nobilioz.

¶ Ad rōnes in oppō. Ad p̄mam. illud nō est p̄fectū simpliciter: rē oibus modis. Et cum dicit̄. vniuerso rē. veruz est: rē ideo nō est simplr perfectū: sed est in genere p̄fectum. Sed ista responso nō sufficit: qz per istam rōnez p̄batur qz vniuersus imperfectū est in genere: qz p̄sentibus potest addi futurū. similt̄ numero indiuiduorum: qui nunc est pōt addi numerus indiuiduoz in futuro: qz p̄cedit̄ in talibus in infinitum. similt̄. s. possunt addi vt rosarum p̄sentibus in hyeme. ergo aliter r̄idetur: cum dicit̄. illud cui aliqd̄ deficit rē. dōm qz verum est: si po test addi essentialiter. Et cum dicitur. vniuerso rē. dōm qz ista additio nō pertinet ad p̄mam rē essentialē p̄fectionē: qz numeri nō sunt de essentiali p̄fectione. vni uersi sed sunt de bene esse rē de accit̄ali p̄fectione. Et cuz dicit̄. qz aliqua. s. rē. dōm qz. s. p̄fecte sunt in omni tempore: licz nō sunt in quolibet climate. vnde licet ro se in isto climate in hyeme nō sint: tamen in alio clima te: vbi est temperatus aer etiāz sunt semper. vnde Lin comienfis p̄mo posterioz. omnes. s. vniuersi opz aliqūā do manere: aliter totum vniuersum nō esset perfectus. **¶** Ad 2. qd̄ habet p̄ncipiū rē. cōcedo. Et cum dicitur. vniuersum rē. verum est: vniuersus est infinitus in dura tione: vt Aristot. vult: tamē habet p̄ncipiū magnitudinis. **¶** Ad 3. qd̄ est pars rē. verum est si est vera pars: rē nō eminenter. Et cuz dicit̄. qz rē. aliqui dicunt qd̄ totū vni uersum nō est subm̄ h̄: sed mobile ad vbi: sed idēz est vi cere realiter. h̄ cū alio. rē ideo dōm qz vniuersum nō est perfectum simplr. trā est perfectus in genere determinato. Aliter pōt dici cōcedendo maiorem. Et cum dicitur. vniuersus rē. dōm qz in vniuerso mobili fm̄ vbi est duo considerare. scz. subam̄ rē nobilitatē. modo totuz vniuer sum q̄tum ad subam̄ nō est pars mobilis entis: sed con

uertitur secum: qz vñ nō comprehendit plura supposita qz reliqui: sed si considerat̄ q̄tus ad mobilitatē nō est idēz: sed est pars eius: qz si est potētia mouendi ad vbi tūc est potētia motus: rē nō ecōuerso: si est potētia mot⁹ qz sit potētia mouendi ad vbi: qz hoc h̄z se in plus sicut mot⁹ localis ad motum simpliciter: rē sic ad illud.

¶ Omnia enim p̄physica corpora rē magnitudi nes fm̄ seipsa mobilia dicimus esse fm̄ locuz. Naturam enim p̄ncipiū motus esse dici mus in ipsis. **¶** Tex. cō. V. **¶** Questio. VII.

¶ Onsequenter querit̄ circa illam partē. Omnia corpora p̄physica. Ultruz corpus per se gn̄aliter sit mobile fm̄ locuz: rē arguit̄ qz nō. qz illud qd̄ est per se mobile fm̄ locū hoc est per se in loco: sed celuz nō est per se in loco. iō rē. ma ior p̄z: qz qd̄ per accit̄is est in loco per accit̄is mouet̄: vt albedo vel musica. ergo per oppōsitū qd̄ per se mouet̄ per se est in loco: qz si p̄positum in p̄posito rē oppō in oppo sito. minor p̄z. celū per accit̄is est in loco: qz per centrū sal tem quo ad vltimam sperā: vt dicit̄ Aristot. 4. p̄hy. rē scō. **¶** T. c. 4. 6. ibidem. **¶** Item p̄batur: qz celum nō mouetur nāl̄iter qz motus nāl̄is debet esse a p̄m̄ in trāsecō: sed celum mouetur ab extrinsecō. ideo rē. maior p̄z. z. p̄hy. rē per hoc qz. **¶** T. c. 6. p̄. motus nāl̄is est a p̄m̄ in trāsecō differt ab artificialibus motibus. Idem p̄z. 7. metaph. minor p̄z. qz celum mouetur ab intelligentia que est separata a celo fm̄ qz omnes dicunt. **¶** Itē omne qd̄ mouetur nāl̄iter debet quiesce re: qz p̄z per diffōnez nature: qz nō est p̄ncipiū motus rē status. i. quietis: sed qd̄ nāl̄iter mouetur a natura mouetur: sed celuz nō quiescit: s. mouetur perpetue: vt p̄z. 8. p̄hy. **¶** Item motus nāl̄is dicit̄ esse a dispōne ināl̄i ad dispōnem nālem fm̄ Aūic. in lib⁹: sufficit̄: s. sed corpus celeste nō mouetur a dispōne innāl̄i ad dispōnem natu ralem: qz vbi est vnum ibi illud nō est corpore celesti in naturali rē naturali: qz sunt eiusdem dispōnis. **¶** Itē mo tus regularis rē vniformis nō est nāl̄is: sed motus celi ē hui⁹. ideo rē. maior p̄z. qm̄ motus nāl̄is est velocior in si ne qz in p̄ncipio: rē volētus ecōuerso: vt p̄z p̄mo hui⁹. er. **¶** T. c. 8. 9. go mot⁹ vniformis: qui semp in eqli tpe eqli spaciū per trāsit̄ nō est nāl̄is q̄lis est mot⁹ celi. minor p̄z. 8. p̄hy. **¶** T. c. 7. 6. **¶** Oppositum vult Aristot. in littera: vbi dicit̄ qz oia cor pora p̄physica fm̄ se mobilia dicim⁹ eē fm̄ locuz: s. celū ē cor pus nāle: vt omnes p̄cedunt. rē hoc vult Lōmē. ibides.

¶ Notandum vt p̄z. z. p̄hy. qz natura dicit̄ de ma teria rē forma: trā ordine quodam: qz prius dicit̄ de forma demuz de mā. **¶** Ulterius notādū qz mot⁹ celi duplr accipit̄. Uno: vt distinguit̄ a violento qz nō est violent⁹: qz motus violent⁹ est a p̄m̄ extrinsecō nō p̄ferēte vim passio: vt d̄. 3. ethic. sed nāl̄is motus est a p̄m̄ in trāsecō. s. motus volūtarius est: qui nō est a p̄m̄: vt a nā: s. a voluntate vt motio rē talis nō est naturalis rē a nā vt p̄z. 7. metaph. **¶** Tunc dōm est ad qōnez qz ce lum mouet̄ per se localiter: qz illud mobile in quo habet esse nā hoc mouetur localiter ex diffōne nature. z. p̄hy. **¶** T. c. 6. p̄. qz natura est p̄ncipiū mouendi rē quiescendi per se in illo in quo est. qz in quo est nā sua h̄ videt̄ moueri per se s. lo cū: qz fm̄ nām p̄supponit per se s. nā dicit̄ esse in nāl̄i vt est celū: qz nāl̄ia dicunt̄ a natura sicut artificialia ab ar te: sed celuz habet naturam in se rē est nāl̄e fm̄ omnes. ra tionis m̄. Lōmētator rē Aristot. tangūt in l̄ra. **¶** Item ce lum mouetur fm̄ vbi. qz vel mouetur per se vel per acci dens: per sufficientē diuisionē p̄mo poste. s. celū nō mouetur per accit̄is: qz qd̄ mouet̄ per accit̄is nō pōt eē neciū: qz omne per accit̄is p̄tingit̄ nō esse: vt p̄z p̄mo posterio. rē

p celi. T. c. 8. z.

8. pbyfi. 2. 5. meta. sed celum non contingit non moueri: vt
 ps. 8. pby. qz motus est eius sempiternus. Sed ddm
 qz motus celi est naturalis vt naturale distinguit contra
 violentum. cuius ratio est. ois motus simplex debet esse
 naturalis alicuius corpori simplici: s3 motus circularis est
 simplex: 2 non pot ee nalis grauibus 2 leuibus: qm vni
 corporis vnus est motus simplex fm nam ppriam: qz lz
 ignis in cocauo orbis lune mouet circulariter. hoc est s3
 nam comunez in qm aptu natuz est assequi virtutem
 corporis celestis: sed ille motus non est fm nam ppriaz.
 Item motus celi vel est nalis vel violentus. per suffi
 cientem diuisionem: s3 celus no mouet violenter: qz nul
 lum violentu est perpetuu: vt dicit Aristo. in littera. que
 sunt preter nam in alyz citissime sunt corrupta: sed mot
 celi est sempiternus. ex. 8. pby. 2 p huius. Item ille mo
 tus est nalis ad que mobile h3 nalem inclinationez: 2 sic
 motor similr. 2 h duo sunt de rone motus nalis vt distin
 guitur ptra violentu: s3 celu h3 nalem inclinationem ad
 motum circularem: qz est circularis figure. similr motor
 habet inclinatione nalem actiuam ad mouendu celum
 circulariter: qz nec e grauis nec leuis motor. ergo mouet
 nalter circulariter. Item ddm qz lz motor moueat celuz
 nalter: vt nale distinguit ptra violentu non tñ vt distin
 guitur ptra voluntariu: qz qd mouetur ab intellectu per
 voluntatez mouetur naturaliter: non vt nale distinguit
 ptra voluntariu: qz motus ab intellu est voluntariu: vt
 ps. 3. de anima. sed motor celi mouet celuz per intellectu
 qz est intelligens motor 2 est sine magnitudine: vt ps. 8.
 pbyfi. 2 in sempiternis est idem intelligens 2 intellectu.
 vnde dicit Lomen. iz. meta. qz motiones celoz de virtu
 tibus habent intellectu 2 voluntate. Tunc 4. est di
 cedu qz corpus celeste est alterius nature a qtuor elemē
 tis. huius ro est. illud qd mouetur alio motu a motu gra
 uium 2 leuium est alterius nature a grauibus 2 leuibus:
 qz motus arguit nam 2 alius motus alias nam: sed celuz
 mouetur circulariter fm ppriam nam 2 qtuor elemen
 ta non mouent circulariter: vel si mouetur circulariter
 h non est nisi fm nam comunē que imprimitur eis a cor
 poribus supercelestibus. Item qd est eternu 2 incor
 ruptibile h est alterius nature ab istis inferioribus: quia
 inferiora h sunt corruptibilia ppter habere ppariu: sed
 celuz est incorruptibile 2 perpetuu: vt ps p huius. Sed
 h sunt dubia. pmu est qz dicitur est. qz in celo est natura 2
 mouetur naturaliter. vnde aliquis dubitat qz natura di
 citur de materia 2 forma: 2 pmo de forma. ergo si in ipso
 est natura 2 mouetur nalter cu motus ipsi sit pōr alyz:
 2 ipsum est pns naturalibus. ergo motus eius debet esse
 a natura pma que est forma. ergo h3 in se pnm mouens: 2
 mouens est aliud a moto. ergo celum est compositus ex
 materia 2 forma: sed hoc est impossibile: qz tunc est gene
 rabile 2 corruptibile. Unde sciendū qz aliqs bene co
 cederet qz natura que est forma est pncipiū motus in eo.
 sed duplex e forma. separata 2 iuncta. modo in ipso pnci
 pium motus est forma abstracta vt intelligētia. Contra
 hoc obicit Lomen. motus corporz celestiu differt a
 motu inferiorz. ergo h erit mediāte natura diuersa: 2 for
 ma que consistat in celo h3 inherētia: vt ignis habet mo
 tum diuersum ab alyz elemētis mediāte natura que est
 forma ignis et consistit in igne. Item aliud est dubiu.
 qz mouens qd cognoscit indiuidua 2 singularia videtur
 esse forma materialis 2 corruptibilis: qm intellectus no
 ster no cognoscit indiuidua per se sine sensu: qui est incor
 ruptibilis motor: qz itellec^o per se itelligit formā: s3 ma
 teriam mediāte sensu: vt dicit Lomen. 3. de aia. s3 motor
 celi cognoscit indiuidua: quia cognoscit resolūtiōes par

ticulares: vt suos effectus: 2 cognoscit terminos motus:
 vt vbi. Item 3. dubium. Lomen. dicit in de substantia
 orbis. qz dimensiones corporz generabiliuz 2 corruptibi
 lium precedunt formā in materia: sed dimensiones cor
 porz celestis no insunt ipsis nisi mediāte forma. ergo vi
 detur qz habeant formā inherētem eis. ratio h^o est. qz
 quando aliquid inheret mediāte alio illud magis inhe
 ret mediato quo inheret: vt color inheret corpori mediā
 te superficie. ergo superficies inheret corpori qz cor
 porz. ergo dimensiones cum inherant corporibus celesti
 bus h^o me^o forma: vt qz forma magis inheret corporib^o celesti
 bus qz dime^o siones: s3 dimensiones inherent. ergo 2 for
 ma eoz. Item 4. dubium est. dictū fuit qz motus ce
 li non est naturalis vt naturale distinguit ptra voluntari
 um. contra. voluntas potest ad opposita: vt ps. 14. meta.
 2. 2. perhiemenias. ergo si motus celi est a voluntate: tūc
 potest se habere ad oppositu: 2 ita pot quiescere celū: qd
 est contra pnm. 8. pbyfi. 2. c. Item 5. dubitat: qz omnis
 forma subiecta accitib^o est materialis: qz in se patis non
 sunt accitū: vt dicit Lomen. 2. meta. sed natura que mo
 uet celum habet voluntatem 2 intellectum: que vident^o
 esse accitū superaddita: quia non sunt substantie cū sine
 potentie. Ad p^o dubium rñdet Lomen. duplr. pmo
 sic. nos possumus dicere qz natura qua mouetur celū di
 citur subiectū simplex: qz non habet formā substantialē
 perficientem ipm fm esse: 2 fm hoc dicit natura equiuo
 ce de ipso 2 inferiorib^o. 2 hoc est fm aliam rone: qz in in
 ferioribus natura non solum dicit de materia: sed etiam
 de forma in materia: s3 in celo tñ dicit natura de moto:
 2 fm hoc opz dicere qd ad naturalem motuz non requi
 ritur intrinsecitas actiui: sed tñ intrinsecitas passiui pnci
 pium 2 recipientis motuz. Sed cū arguit qz natura pmo
 dicit de forma. Lomé. non rñdet: qz forma est separata.
 vñ potest dici qz in gnābilib^o 2 corruptibilib^o vbi e ytra
 qz natura. s. materia 2 forma: pus dicit de forma: s3 in ce
 lo vbi est tñ motum ibi natura non dicit de forma per
 prius: qz ibi natura tñ dicit de subo. Sed contra h ar
 guitur: qz sic motus artificialis eet naturalis: qz etiā hēt
 pncipia passiuā intrinseca vt lapides 2 ligna qz suscipiunt
 motuz artificis. Item ddm qz in artificialib^o bene est pnci
 pium receptiuum intrinsecuz: non tñ intrinseca est nalis
 potentia 2 habitus ad motuz illum 2 ad formā motus. 2
 tñ illa potentia nalis regitur ad motum nalem: qz non
 sufficit qz pncipium passiuum sit intrinsecuz: sed cuz hoc
 requirit potentia nalis ad motuz 2 ad formā motus: sed
 hoc deficit in lignis 2 lapidibus: qz non habent nalez po
 tentiam ad edificatiōe 2 ad formaz domus: sed in celo
 subm simplex est intrinsecuz 2 habet nalem potentiam:
 2 habitudinem ad motuz fm vbi: 2 sic motus celi est na
 turalis naturalitate subiectis: s3 no naltate forme. Ali
 ter rñdet Lomen. qz non solum in celo est natura que est
 receptiuā motus: sed etiā est ibi forma que est pncipium
 motus non cōsistens in materia: qz non est in corpore ce
 lesti: qz tunc esset generabile 2 corruptibile: s3 est forma
 abstracta. vñ non solum nalis est motus ppter subiectū
 simplex: sed etiā ppter formaz: qz in separatis a materia
 idem est mouēs 2 finis. Et cū dicit. motus celi est aliuz.
 conceditur. Et cum dicit. hoc erit mediāte natura 2. rñ
 det Lomen. qz imo mediāte forma: qz sic forma ma
 terialis habet nam ppriam: ita forma abstracta h3 ma
 teriam determinatam. qz forme abstracte requirit sub
 iectū: 2 etiā inate sunt hēre subm: qd est neqz graue neqz
 leue. acum dicitur. ergo illa forma inheret celo. ddm qz
 no: imo sit mediāte forma abstracta: qz forme abstracte
 nate sunt: vt illud qd mouet ab eis sit neqz graue neqz le

T.c. 15.

T.c. 6.

T.c. 6.

T.c. 50.

T.c. 78

L.c. 36.

T.c. 20.

ue sicut requirunt qz sit rotunduz corpus. ergo talis mot
 requirit formaz non qd dat esse sed ab^o a materia. Sed
 h instatur. cum dicit qz pncipium motus celestis non so
 lum dicit materia: sed forma ab^o. Contra. natura est pnci
 pium intrinsecum: sed talis forma non est intrinseca mo
 bili. Ad hoc est dicendū qz aliquid est pncipiū motus
 intrinsecū intrinsecitate naturali dupliciter. vno modo
 fm inherētiā vt forma animaliu h in inferiori mun
 do. Et ex ipsis materijs animaliu cum forma constitui
 tur vnus in esse simpliciter. quia no est aliud esse forme
 ab esse corporis: 2 h forma est pncipium motus fm inhe
 rentiam. alio modo aliqd est intrinsecum fm appropria
 tionem 2 aptationem 2 tale mouens appropriatum est 2
 aptatuz: 2 est sic. qz mouet tale mobile 2 non aliud 2 tali
 velocitate 2 non alia 2 sub tali quatitate 2 no maiori nec
 minori. vnde tale mouens dicit ex indeterminate mob
 li determinatuz: 2 qz mouet vno motu 2 no plurib^o 2 ta
 li velocitate 2 non alia. bene etiaz si mobili apponeretur
 vnus alius vel diminueret non moueret ipsum: sed si
 moueret hoc esset fm fatigationez in tanta portioe est
 motor ad mobile: 2 etiam tanto tepore mouet mobile 2
 non minoz vt motor saturni mouet ita saturnum qz no
 pot lunam mouere nec in minoz tepore qz in tribus an
 nis. Contra hoc arguitur. qz illa appropriatio motoris
 ad mobile vel est substantia vel accidens: sed neutru pot
 esse. ergo nihil. maioz ps. minoz etiaz ps. qz non est suba.
 qz fm suam subam est abstracta non accidens: qz tūc no
 moueret semper. Dicēdū qz illa appropriatio est exclusio
 mobilis alteri imediate. Modo cū dicit natura est pnci
 pium 2. Dicendū vel est pncipium intrinsecū intrinse
 citate inherētie vel coaptationis vel appropriacionis.
 modo licz intelligētia non sit intrinseca fm esse actua
 le. qz ad esse facit a celo: tamē est intrinseca intrinsecita
 te appropriacionis. 2 illud colligit ex dictis Auer. 2. celi.
 Ad aliud dubiu dicendū. 2 ppter istaz rationez ali
 qui ponunt animā imaginatiuam in corpore celesti qua
 cognosceret reuolutiones singulares. qz motus no suffi
 cit ad hoc. 2 fm hoc dicit celuz cōponi ex partibus essen
 tialibus vt materia 2 forma. Dicendū est ergo qz mo
 tor celi cognoscit particulares reuolutiones. Et cuz dicit
 tur. ergo est forma mālis. dicendū qz no sequit. quia qd
 cognoscit indiuiduuz in ppria forma 2 fm specie ppria
 2 cognitione diuersa a sua suba sic cognoscens est forma
 mālis. alio modo aliquid pot cognoscere indiuidua non
 in ppria forma 2 per speciem ppriam sed in sua causa. qz
 cognoscit causam ex qua de necessitate effectus depen
 det 2 sequit 2 sic est h. qz intelligētia 2 cognoscit seipsaz
 2 suam subam que est causa illoruz indiuiduorū 2 illa cā
 est intelligens 2 intellectuz 2 presentia illius esse est co
 gnitio indiuiduorū 2 reuolutionuz singulariu sicut per
 lumen solis presens sit illuminatio que est sequela psen
 tie luminis. sic est h vt dictum est. qz quando sibi pris est
 intelligētia 2 cognoscit se est cognitio aliorū effectuum
 que sunt sequela illius ee de necessitate. Ad 3. dubiu
 dicit Lomé. qz cuz dicit generabiliuz 2 corruptibiliuz. qz
 forme inferiorū sunt in mā mediātibus dimeñtionibus.
 qz iste forme extendunt extēsiōe dimeñtionū sed in ce
 lestibus est e^o. qz forme celestiu no extendunt p dimeñtio
 nes sed dimeñtiōes celo insūt pp formā finalr. Unde
 rñdet ad arg^o. cuz dicit qñ aliqd inheret 2. dicendū qz
 vey est vbi dimeñtiōes inherēt mediāte forma tanqz me
 diāte sububina 2 mediāte pncipiū receptiuo 2 forma magis
 inheret: sed sic no ē in corporib^o celestib^o. alio pot aliqd
 inesse mediāte forma tanqz mediāte fine 2 sic no ē vey
 qz forma magis inheret qz dimeñtiōes inherēt 2 for^o no:

quia est finis demensionum. vnde in substantijs separatis
 2 finis 2 medium idem sunt. ideo 2. Ad quartum
 dubium. cum dicitur. voluntas potest ad opposita 2. vñ
 de aliqui concedunt qz celum potest quiescere. vnde Lō.
 metator dicit. iz. meta. Intell^o pnt mouere 2 no sp moue
 uere: s3 illud no pot stare. iō alr est dōz. qz volūtas pot ad
 opposita e^o act^o pēdet a vtute sensitua. s3 illa volūtas e^o
 act^o no dependet a vtute sensitua que est gnābilis 2 cor
 ruptibilis non valz ad oppo^o. iō ē vt vult sp mouere deter
 minate: imo no pot no mouere 2 nec ēt no velle mouere.
 Et cū dicit. g. no est liba. dōz qz est liba in se: qz ē pp se. vnde
 liberum no dicit qz sit ad opposita vt velit finē 2 no velit:
 s3 liberū videt velle finē. g. determinate se h3 ad vñ mo
 uendū. eodē mō 2 coaptatum est imdale: vt dicit Ar. in
 ra. Ad 5. dubiu. ois forma subta 2. ddm qz verū est
 que sunt accitū in rei vtate. Et cuz dicit. nā que mouet ce
 lū 2. ddm fm cōm. qz non sunt diuerse vtutes aie: s3 sūt
 diuerse fm nrm pceptū: qz pncipimus intell^o vt itelligē
 tes vt volētes. vñ no est inter h diuerfitas intrinseca. vñ
 no solū in p ista sunt eadē: s3 diuerfa s3 nrm pceptū: qz cō
 cipimus deū subam simp^o misericordē: 2 ita pncipimus
 vt diuisa in deo no fm vtatē sunt sic in cātis. vñ ista non
 sunt in subijs separatis sic pncipimus. s. voluntas 2 inte^o: qz
 idē sunt: s3 pncipimus illa vt diuersa sunt. vñ Lomé. dicit in
 iz. meta. qz ista no sunt sinonima.

Ad rationes in oppo^o. Ad p^o. illd qd est per
 se mobile 2. dōz qz no o3 cōiter qz
 no aliqd moueat p se qd per se sit in loco: qz aliqd est per
 se in loco: 2 tñ mouet per accūs vt hō in nau. sic ē p^o ee:
 vt dcm est. Vel alr pot dicit: 2 cedidit qz illud qd per se
 mouet p se est in loco. i. s3 nāz. Et cū dicit. celū ē no p se 2.
 dōz qz celū est per se in loco. i. s3 nāz: qz semp fuit 2 erit
 in loco: 2 hoc no pot esse per accūs: qz accūs ptingit no ee
 s3 celū ptingit no esse in loco: s3 est per accūs in loco. i. se
 cundario. vñ per accūs duplr dicit. Uno qz est oppo^o ei qd ē
 fm nam. Alio: per accūs dicit qd distinguit ptra pmū. 2
 hoc ad huc dicit duplr. Uno mō dicit per accūs vt distin
 guit ptra pmū. i. scdarii fm nam. Alio: per accūs distin
 guit ptra pmū. i. scdarii quo ad nos 2 s3 famositate. mō
 celū per accūs est in loco no vt distinguit ptra nam: sed
 prout distinguit contra pmū cognitionis 2 famositatis.
 Ad 2. cū dicit. motus nalis debet esse a pncipiū intrinse
 co. verū est qz esta pncipiū intrinseco vel fm aptatione vel s3
 inherētia. Et cū dicit. motus celi 2. ddm qz est a pnci
 pio intrinseco fm appropriacione: vt dicitur est. Ad 3.
 omne qz mouetur nalter 2. dōz est per interemptionē:
 quia aliquid bene mouetur perpetue naturaliter. Et cuz
 dicitur ad probationem. natura est pncipiū 2. dicendū
 qz natura dicitur de eis equiuoce: quia dicitur de eis fm
 alias 2 aliam rationem. sed ista responsio non sufficit: qz
 dīffō tñ ppetit dīffinito 2. iō dicunt aly. qz sumit h con
 iunctio 2 pro vel: 2 hoc sufficit qz pro altera parte verifi
 cetur. i. iunctim vel diuisim: qz in aialib^o est pnm mouen
 di 2 quiescēdi cōiunctim in alyz diuisim. Alr pot dicit
 qz celuz potest quiescere aliquo modo quietis. Et cuz dicitur.
 hoc est contra Aristote. in 8. pbyscorum. dicendū
 qz etiam Aristo. dicit pmo huius. qz spericu corpus quie
 scit. 2 ideo dicendum qz semper quiescit: quia totum motu
 tar locum subiecto. vnde quiescit quiete opposita motui
 fm subiectum: s3 semper mouetur fm formam 2 disposi
 tionem. Sed obicitur: qz quies est puatio motus qui
 est in subiecto apto nato 2. ergo illud no quiescit qd no
 est aptum natum quiescere: sed celum totum no est aptū
 natū moueri subo. ddm qz corp^o spericu gescit totū subo:
 qz no recedit a loco s3 subu 2 venit ad aliū locū vbi pus

Lōm. 3. 38. 63.

2. celi. Lōm. 3.

T.c. 100 T.c. 76.

nihil fuit eius. Tunc ad formas ronis: cu dicitur. quies e...

T.c.27

Quoniam autem corporum hec quidem sunt simplicia: hec autem composita ex his. Dico autem simplicia...

Consequenter quidam circa diuisionem motus quod alius est simplex...

T.c.40

T.c.45

T.c.48

L6.41

T.c.93

T.c.16

capo: de pore. minor ps. 6. pby. vbi pbatur est qd non est...

Oppositum vult Az. in lra. qz sicut magnitudo est simplex...

Notandum quot modis dicitur vnu oppositorum tot modis dicitur et reliquum...

Secundo dicitur qd nullus motus est simplex simpliciter...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

Ad rones. Ad primam nullum compositum est...

verus est si est compositus ex partibus quidam: sed tamen non est...

T.c.4

Consequenter queritur. Utrius corporis mixtus moueatur...

T.c.3

T.c.25

T.c.20

mouerent deorsum: sed hoc pars falsitas: quia quod aliquod mixtum...

Oppositum patet per Aristo. in littera. qd mixtum mouetur...

Notandum sicut plus dicitur est qd duplex est motus...

tus est cuius mobile non habet naturam inclinationem ad motum...

T.c.49

T.c.6

T.c.7

L6.47

inclinacionem ad oppositū: vt al mouet motu pgressiuo deorsus: r pot sursum moueri ante r retro. ¶ Tertiu du bium est: si sic esset q mixtu moueret motu simplici ele menti pdominantis: vel B esset a nā mae vel a nā forme: vel ex nā virtutis medie que saluat in eis. per sufficientē diuisione: sed nō est ex nā forme que ē forma subalis. qz si B esset: tūc forma subalis elemēti esset in mixto: qd est falsus. qz tūc in vno mixto essent plēs forme subales: qd est impossibile: r vnum ens esset plura entia. Nec est ex nā materie. qz mā pma nō est pma determinati motus: quia indifferēs est ad quemcūq; motus q̄tum est de se. Nec B est ex virtute q saluat in eis. qz vel esset ex parte virtu tis cōis vel pprie: nō pprie. qz vbi est ppria virtus est est forma elemēti: qz ppria virt nō est sine forma. Si militer nec est ex parte virtutis cōis. qz tūc nō moueret motu illi: sed motu cōi cum illa virtus sit cōmūis. ¶ Ad p̄mū dubiū cū dicit. vbi cūq; rē. ad hoc medici ha bent dīe. qz ponūt p̄plexionē simp̄r mediā inter magis r min⁹ quā vocāt policletū. Tūc dōm q̄ verū est q̄ ibi est simplex tale f̄m q̄ est possibile in tali nā. Et cūq; dī. aliq̄ mixta rē. dōm q̄ est aliqua cōplexio tpata mediā f̄m q̄ est possibile: sicut est cōplexio hoīs respectu alioz: qz ma gime elemēta tpata sunt in qualitatib⁹ tāgibilib⁹. qz h̄nt nobilissimā mām. Et cū dicit. tūc sunt eq̄lis cōpositiois. dōm q̄ non requirit q̄ sic sit cōplexio simp̄r tpata: sed vt est possibile. vñ nō opz q̄ cōplexio miscibiliū sit eq̄lis virtutis: sed q̄ elemēta sint elongata ab excellētis cō trarioz vt a qualitatibus tangibili⁹. r B est simp̄r tem peramentū: vt est possibile in nā: sed simplex nō est me dium miscibiliū r cōpositionis quo ad equalitatē oīum virtutū: sed tūc quātū ad elongationē maximā ab excel lētis p̄riarum qualitatū tangibiliū: r sic inter magis r minus tale tēperamentū dī in cōpōne ad hui⁹ medium. ¶ Ad 2^m dubiū dōm est q̄ verū est de subiecto p̄mo q̄ mouet p̄mo illo motu: sed mixtus mouet motu elemēti p̄dominantis nō vt subm p̄mū. qz sic elemēti p̄mo mo uetur. vnde mixtu pot habere nālē inclinacionē ad mo tum alius. qz mouet vt scdāriū subm motus est. ¶ Ad aliud dōm q̄ mouet per nām forme elemēti p̄dominan tis: qz illa forma remanet in mixto nō in sūma p̄fectione r libere r sub esse refracto: r sub esse ligato. vt dicit Al bertus p̄mo de gnā rōe. r Lōmen. 3. celi. Et cū dicit. tunc in vno rē. dōm q̄ b̄nt hz plures formas subales ordina tas. imo B ē necessariū. qz materia p̄ma recipit p̄mo for mas vles magis. deinde minus vles vsq; ad formas in diuiduales. vt dicit Lōmen. qz etiāz mā recipit p̄mo for mas elemētoz. deinde mixtoz. sed B nō eēt nisi rema nerent forme saltim sub esse remisso. Et cū dicit. vnum ens rē. dōm q̄ nō est verū. imo vñ ens bene est ex pluri bus entibus. qz mixtio est vniū miscibiliū alteratoz. in p̄mo de generatiōe. sed B non esset nisi vñ ens cōpo neret ex pluribus entibus que faciunt vñ ens. qz sunt ordinata sic. r B est necessariū.

Ad rationes in oppositū. Ad p̄mā. illa que disse runt rē. dōm q̄ vepz ē q̄ nō mouet p̄mo motu eius: sed secūdario motu eius bene mouetur. Et cū dicit. mixtu r simplex rē. verum est q̄n miscibilia actu sunt extra mixtu vt terra in loco suo r ignis in suo. tunc differunt f̄m spēm a mixto: sed q̄n consistūt in mix to: tunc nō differunt specie. qz non h̄nt formas in vltima p̄fectiōe: sed sub esse refracto r cōtinent sub for⁹ mix ti. ¶ Vel dicendū q̄ mouet motu elemēti p̄dominantis p̄: sed secūdario ḡa elemēti exiis qd est pars eēntialis mixti. ¶ Ad scdm dōm cū dicit. mixtu moueret rē. vepz est qd mouet motu elemēti p̄mo est elemēti: sed si mo

uetur motu elemēti secūdario nō os. nō mixtu nō mo uetur motu elemēti p̄mo: sed secūdario inquātū inclu dit tale elm qd est pars essentialis eius qd sic mouetur. ¶ Ad 3^m cū dicit. si per se loquendo rē. dōm q̄ duplicia sunt mixta: qdā p̄fecta r terminata q̄ h̄nt figuras termi natas. alia sunt mixta interminata r ip̄fecta q̄ non h̄nt figuras fixas r manentes diu: sed cito mutant: nō intel ligit de mixtis p̄fectis q̄ mouet motu elemēti p̄domi nantis nisi p̄hibeant: vt aial mouet deorsum nisi aliqd impediāt intrinsecū vel extrinsecū: vt aia vel appetitus que motu alio mouentur q̄ elemēti p̄dominantis. Et cū dicit q̄ venti rē. verus est: vñ aliqd p̄hibet vt frigidum prohibens est q̄ mouet aliter vel ad alium situm q̄ sint naturaliter nata moueri. vt p̄.

Simplicium quidem simplices. mixtos au tem compositorum. Adoueri autē secūdū p̄dominans. Tex. cō. Questio. X.

Qonsequenter querit. Utrū vni⁹ corporis sim plicis sit vnus motus simplex. Arguit q̄ nō. aial est simplex corp⁹ per negationē mixti: vt loquimur h̄ de simplici qd est cōpositū ex ve ra mā r vera forma. sed aial hz mot⁹ plures. qz ad dextrum r ad sinistrum rē. r motu elemēti. ¶ Itē corpus celeste est simplex. qz ē subm simplex f̄m Lōmē. 8° met. sed quilibet orbis p̄ter p̄mū orbē mouet multis motib⁹. Lō. 12. vt ab oriente in occidentē r cōuerso. vt p̄ per astrono p̄ celi obseruationes rē. ¶ Itē elemētū ignis r aer sunt sim plicia corpora f̄m Arist. r mouent pluribus motibus vt ignis mouet circulariter in sua spha r aer superior circu ducitur. vt p̄ p̄mo meteo. r etiā mouet p̄p̄us motib⁹ sursum. ¶ Itē vnus corporis simplicis diuerse sunt na ture: vt materia r forma: sed non est p̄ncipiū motus. scdō p̄hycoz. r diuerse nāe sunt p̄ncipia diuersoz motuum. L. cō. 3. ideo his diuersis motibus mouetur.

Oppositū p̄ auctoritate Az. in lra. d. q̄ vni⁹ corporis simplicis vn⁹ est mot⁹ simplex: r idem vult Lōmen.

Dicendum q̄ vni⁹ corporis simplicis f̄m nega tionē mixti est vnus motus simplex f̄m vñā nām. p̄p̄ia: r Arist. nō resoluit h̄ neq; p̄bat: sed accipit p̄ per se noto. Tūc ratio hui⁹ pot esse. vnus corpo ris nō est nisi vna natura p̄p̄ia. ergo ē non est nisi vnus motus simplex. aīe p̄. qz si. si. haberet diuersas naturas tunc haberet diuersas formas specificas. r per oīs eēt diuerse entia. oīa p̄. cuius est vna nā p̄p̄ia r vnus mo tus. qz motus p̄cedit a nā. ¶ Notandū q̄ licz vni⁹ cor poris simplicis nō sit nisi vnus motus f̄m nām. p̄p̄iam: tamē diuersi motus p̄nt esse vnus corporis f̄m diuersas naturas: qz pot habere vnum motum f̄m nām. p̄p̄iaz: r alium motū f̄m naturā cōem. vt orbis celestis est vnus simplicis nature r mouet hz diuersos motus: qz omnes orbis p̄ter p̄mū mouetur ab oriente in occidēs f̄m mo tozēz p̄p̄iū r nām. p̄p̄iaz: r f̄m naturā cōem mouet ab oriente in occidēs a cōmuni r separato motore motu p̄ mi mobilis: modo f̄m diuersitatē motorū est diuersitas motuū in inferiorib⁹. vnde f̄m diuersas naturas in istis est diuersitas motuū. qz ignis dicit moueri in spha sua p̄p̄ia circulariter inquātū corporibus celestib⁹ mouet: r B est f̄m naturas cōem. Si pars aque circūducitur f̄m naturā cōem: vt motione corporū celestium mouet: sed motu recto f̄m naturam propriam.

Per hoc ad rōnes. ¶ Ad p̄mā aial ē simplex rē. nego. imo aial cōponit ex elemētis. Et cū dī. nō hz nisi vñā formā rē. dī cōiter f̄m illos q̄ negāt pluralitatē formaz q̄ licz nō sit cōpositū subalr r realr

Lō. 63.

ex pluribus formis: tñ virtualiter: qz virtutes coz saluā tur in ipso vt virtus aque terre rē. r ille virtutes nō sunt suba sed accis. vñ per illas virtutes dicit habere mot⁹ diuersos r plures q̄ nō sunt simplices sed p̄positi. ¶ Alr r̄idet q̄ aial nō est simplex sicut elemētū. qz qdlibz elm est ex vna forma r mā: sed aial est ex multis formis: vt forma qua est aial: r q̄ est corp⁹: r q̄ est mixtu rē. que p̄di cant in quid: r sic habet plures motus: cū nō sit simplex. ¶ Ad 2^m cū dicit. corp⁹ celeste rē. cōcedo. r cū dī. qdlibz orbis rē. dōm q̄ vnus motus est a nā propria vt motore p̄p̄io. r aliter a cōi motore r a nā cōi. ¶ Ad 3^m ignis rē. cōcedit. Et cū dī. mouent plurib⁹ rē. dōm q̄ hz motum rectuz f̄m nām propriam: sed circularēz f̄m nām cōem: inquātū obedit corporibus celestib⁹. vt dī p̄mo meteo. ¶ Ad 4^m vnus corporis rē. cōcedat. si iste nature suffi ciunt ad motū: sed si nō sufficiunt nō os. Et cū dicit. nā ē p̄ncipiū rē. dōm q̄ mā r forma nō sufficiunt ad diuersos motus: sed requirunt ad vñā motū vnus vt p̄ncipiū re ceptiuuz vt mā aliō vt p̄m effectiuuz vt forma. ¶ Alr r̄idet q̄ verū est si sint nature p̄p̄ie: s; si vna est cōis r alia p̄p̄ia nō os. Et cū dicit. nā est p̄ncipiū rē. dōm q̄ non sunt nāe p̄p̄ie. qz mā p̄ma est cōis natura omnium elemētoz: sed forma ē p̄p̄ia natura: r f̄m eius diuersi tatem tm diuersificantur motus.

Sz ad huc r primā necessariū esse talē latio nem. Perfectū. n. est prius nā ip̄fecto. Cir culus aut p̄fectiorum. Recta aut linea neq; vna. ¶ Itē. n. q̄ infinita: habebit. n. vltiq; finez r terminū. ¶ Itē. n. q̄ finita: neq; vna. ¶ Quia eni erit aliqd extra. Angerit. n. cōtingit quācūq; Itaq; siquidem prioz motus prioz natura corporis: qui autem circulo in circuitu p̄ioz recto: qui autem in recta: simplicium corpo rum est. Tex. cō. XII. Questio. XI.

Qonsequenter querit. Utrū motus circularis sit p̄fectior motu recto. Arguit q̄ nō. qz illud qd hz p̄ncipiū mediū r finez p̄fectius est il lo qd caret his: qz p̄m mediū r finez p̄tinent ad p̄fectionē: sed motus rectus hz p̄ncipiūz mediū r finez. qz habz p̄m. s. terminū a quo: r finez termi num ad quē: r mediū quādo est inter ista: sed celū nō hz p̄ncipiū mediū r finez. qz nunq; est in p̄ncipio r in fine. vt p̄ p̄mo metheo. r 8° p̄hycoz. ¶ Itē motus simplicior est p̄fectior cōposito: sed rectus motus est simplicior cir culari. ideo rē. maior p̄. qz sicut i substitutis simplex ma gis est p̄fecta. qz etiāz suba simplicissima est p̄fectis sima r nobilissima vt deus. q̄ r in motibus sic est q̄ sim plicior est p̄fectior cōposito. minor p̄. qz sicut se habz magnitudo ad magnitudinē: sic motus ad motū: sed cir cularis magnitudo est cōpositior recta. qz hz cōcauum r gibbosum. vt p̄ in lra. r h̄ nō sunt in recta magnitudine. ergo motus recte magnitudinis simplicior est circulari. r per oīs p̄fectior. ¶ Itē ille motus est p̄fectior qui attingit finē q̄ qui nō attingit finez: qz attingere finē est motus p̄fectioris. s. metaphy. sed rectus motus attingit finē. vt terminū ad quē mouet. circularis motus non hz finē. qz est perpetuus. ergo nō hz terminū ad quē vbi quiescat. ¶ Itē ille motus cui pot fieri additio nō ē p̄fe ctus. r per oīs nō est p̄fectior. qz p̄fectus est cui nō pot fieri additio ex p̄mo hui⁹. ergo per oppositū cui pot fieri additio nō est p̄fectus: sed motu circulari sit additio vt circulario circularioni vt crastina bodierne.

L. c. 54.

L. c. 3.

L. c. 4. r. 12.

Oppositus vult Arist. in lra. q̄ motus circularis rē. c. 12. Lōmē. r alij q̄ motus circularis ḡ est verus vt celi p̄fe ctior est rectis motibus. r p̄bat ex parte mobilis. ¶ Ille motus est p̄fectior: qui est p̄fectioris mobilis. qz mot⁹ debet mobili f̄m p̄p̄iā nām: r nobilius mobile hz nobi lioz motū f̄m nām: sed celū nobili⁹ est cōis. qz est glo riosius diuinū r laudabile. vñ greci latini r barbari cōue niunt in B: q̄ hūc locū attribuerūt d̄ys. vt p̄ p̄mo hui⁹. ¶ Itē. ergo r motus ei⁹ ḡ est circularis est p̄fectior r nobilior q̄ motus rectus. ¶ Itē scdō ex parte mouētis. ille mot⁹ est nobilior r p̄fectior ḡ est a p̄fectiori r nobiliori mo toze. qz motus causat a motore r nobilior motus a nobi liori motore. vt p̄. 3. huius. sed motus celi est a p̄fectiori motore vt ab intelligētia. qz mouet rōne amantis r desi r. 72. derantis. vt p̄. 12. metaph. sed rectus motus est a forma r. c. 36. eltoz. ¶ Tertio p̄bat ex parte finis. ille motus est p̄fe ctior ḡ semp est cōiunctus suo fini: vt possibile est cōiūgi suo fini. qz cōiūgi suo fini est p̄ueniēdo ad p̄fectionēz. vt p̄. 12. metaph. sed motus circularis semp est p̄iunctus suo fini: sicut pot h̄re finē vt motori eius: qz motor hz se in rōne agentis r finis respectu motus. vt p̄ p̄ Lōmēta. Lō. 36. iz. metaph. r sic semp est in fine: qz p̄cedit a fine. nā in se paratis a mā idēz est agens r finis: sed motus rectus nō semp est in termino ad quē qui est finis eius. ¶ Itē q̄to probat. ex parte p̄ditionis sūe modi motus circularis: qui vniformis regularis p̄petuus est r causa alioz mo tuum est p̄fectior q̄ ille ḡ est difformis r irregularis r cātus: sed motus circularis hz istas cōditiones. qz nulli⁹ motus regularis est nisi localis r boz nullus nisi circv laris. vt p̄. 8. p̄hy. sed motus rectus est difformis: qm nō est nālis: tūc est in p̄ncipio tardior r i fine velocior r vio lētus ē. r rectus motus est corruptibilis: r etiā cātus a motu celi. vt p̄. 8. p̄hy. r. 2. de generatiōe.

Ad rationes p̄mū rē. verū est si vterq; nat⁹ ē h̄re p̄ncipiū mediū r finez: sed si nō: tūc nō os. Et cū dicit. motus rectus rē. dōm q̄ de rōne motus circularis nō ē h̄re p̄ncipiū mediū r finez: sed eēt vepz de duobus motib⁹ re ctis q̄ nati sunt h̄re p̄ncipiū mediū r finez. Et cū dī. mot⁹ circularis rē. dōm q̄ nō hz p̄ncipiū r finez actu distincta. qz idem vbi realiter est p̄ncipiū r finis: s; differat rōne. r cū dicit. p̄ncipiū rē. pertinet ad p̄fectionē. dōm q̄ vni⁹ est ad p̄icularē p̄fectionē r nō ad vles: s; magis aliqd pertinet ad illas p̄fectionē vt cōtinere oīa: r sic celum cōtinet oīa. sic etiā motus celi virtute continet oēs alios motus: qz est cā eozū. ¶ Unde notandū q̄ intellectum istius solutionis q̄ dicit Az. in p̄mo metheo. r. 8. p̄hy. q̄ motus celi semp est in p̄ncipio r fine vnus circularis. quia nisi vñ est p̄ncipiū circularioni sequētis r finis p̄cedē tis: sed nūq; est in p̄ncipio r fine. r dī intelligi quo ad mo tum totius: qz totus mot⁹ nec hz p̄ncipiū nec finē. qz non incepit nec desinit. ¶ Ad scdm. motus simplicior rē. cō cedit. Et cū dicit. motus rectus rē. nego. Ad p̄bationēz sicut se hz rē. concedo. Et cū dicit. circularis est magis cōpositus falsum est. Et cum dicit. in circulari nō distin guitur p̄ncipiū r finis: sicut sit in recta magnitudine. qz vnum vbi in celo pot habere rōnez p̄ncipij r finis. r cūz p̄batur de cōcauo rē. dōm q̄ cōcauū r cōuexuz non sunt partes magnitudinis que faciūt p̄positionē: sed sūe relationes tm. qz iuxta p̄posita. i. cōiūcta f̄m extra r intra vt vult Arist. in littera. ¶ Ad 3^m cum dicit. ille est p̄fe ctior qui attingit finez rē. verus est. Et cum dicit. rectus motus rē. dōm q̄ motus rectus attingit terminū ad quē vbi est quies: sed celum nō attingit illū terminū ad quē

L. c. 75.

vbi quiescat: sed ppinquior e' sine circularis motus. s. mo-
tori eius: qz in separatis est idem agens z finis: z sic semp
est in fine. qz pcedit a fine. Ad qrtu. ille motus cui co-
petit fieri zc. veru' est. si est additio simplr. Et cu' dicitur
circulari zc. dnm q' non est additio vera z simplr. qz por
circulari no' maer: sicut linee circulari no' pot' fieri addi-
tio simpliciter: sed linee recte bene pot' addi linea cu' ha-
beat pncipium z finem: sed recto motui bene fit additio.
Et cu' dicit. circularitioi zc. dnm q' no' est vera additio: qz
prior circularis mot' no' manet: sed bene fit ei additio ca-
piendo additione p' successioe circulari. io no' valz ro.

Et hie quide' vtriq' manifestu': qz nata est ee
quedam substantia corporis alia preter eas que
hic consistunt diuinoz z prioru' horu' oium.
Tex. com. XIII. Questio. XII.

Onsequeter querit. Utruz corpus celeste sit
eiusdem nae cu' inferioribus in spera actiuozu'
z passiuoz. Arguit q' sic. qz illa que coueniunt
in vna forma vident' esse eiusdem nae. cu' natu-
ra dicat de materia z forma. vt ps. z. p' h' co'p'
per Lome. sed celu' couenit in forma cu' inferiorib'. qz ge-
nerans z generatu' coueniunt in forma. sed celu' generat
ista inferiora. vt ps. z. de generatione. Et confirmat. qz
oia forme sut in terminis z ponit in terminis. i. in corpo-
ribus celestib'. que ergo generant a cozpozib' celestib'
sunt in eis. ergo coueniunt in forma. z per oia sunt eiusdem
nae cu' inferiorib'. It' q' hnt easde' p'prietates p'prias
cum inferioribus sut eiusdem nae cu' eis. qz p'prietates se-
quunt' nam: z eadem p'prietates eandem nam: sed celum
z inferiora habet easde' p'prietates vt densitatem z rarit-
ates z illuminositate: z quedā inferiora participat que-
dam horu'. sic corpora celestia sunt densa z rara z illumi-
nosa. It' si celu' esset alterius nae cu' inferiorib': tunc
haberent d'rietate ad ea: vel fm se vel fm dispo'nes z q'li-
tates: sed celu' nullas h' d'rietate: ideo zc. maior ps. na' sic
est in alijs que sunt diuersaz naturaz q' hnt d'rietatem
vt elta d'rietate vel fm se vel fm q'litates suas zc. minor
ps. qz celu' nullu' h' d'rium: nec fm sua subaz nec fm suas
qualitates ad ista inferiora. vt ps pmo hui'. qz celu' tunc
effet cozpozitu' z esset gnabile z corruptibile: sed h' est fal-
sum. vt ps in p' hui'. It' si celu' esset alterius nature
ab istis inferiorib': tunc inter celum z ista inferiora esset
transmutatio: sed h' est falsu'. na' a celo no' est transmuta-
tio ad elta: ita q' celum mutet in elta nec econuerso. ita
q' elementa fiant celu'. oia ps. qz diuerse nature transmu-
tant' adinuicem: vt ex aqua fit ignis z econuerso. que sunt
diuerse nature. It' que sunt obm eiusdem potentie sut
eiusdem nature: qz idem obm est eiusdem potentie: tñ pote-
tie distinguunt' per obiecta. vt ps. z. de aia. sed celu' z ista
inferiora sunt obm eiusdem potentie. i. intellect' qui roci-
natur de celo z de istis inferioribus.

Oppositus arguit auctoritate Az. in lra. vbi ni-
tis ostedere multipl' q' celu' qd e' coz-
pus glorioz est alterius nae ab inferiorib' elementis z
nobilitus: z est nobilitus fm q' elo'gat' plus a situ inferio-
rum. Et h' confirmat' rone. illa que sunt eterna z gene-
rabilia no' sunt eiusdem nae: ex. io. meta. qz corruptibile z
incorruptibile plus differunt q' genere: sed celu' est eter-
num. vt ps primo huius. z ista inferiora sunt generabilia
z corruptibilia ppter habere contrarium.

Notandus q' vnu' z idem multipl' dicit. vt pars
vnu' genere. z vnum analogia. Tunc dicenda sunt ad
questione. pmo q' corpora celestia z ista inferiora no' sut

eiusdem nae fm n'ueruz. z' dnm q' et no' sunt eiusdem
nae fm spem. 3' dnm q' etia' no' sunt eiusdem nae fm vnu'
genus vniuocu' z logicu'. 4' dnm q' sunt vnu'z aliquali-
ter fm analogia. Prima pmi ro. Si essent eiusdem nae
fm numeru' no' mouerent' diuersis motib': sed h' est fal-
sum. qz celu' mouet' circa mediu': z corpora recta mouent'
motu recto. i. simplicia: vt a medio v' ad mediu': z mixta
mouent' motu mixto. It' illa no' sunt eiusdem nae fm
numeru': quozu' vnu' est eternu' z aliud corruptibile: s. z ce-
lum est eternu'. vt d' pmo hui'. z manet semp' idē numero
sed inferiora non pnt semp' idē numero pmanere. Rō
scdi e' cu' arguit' illa q' per se z pmo mouent' diuersis mo-
tibus sunt alterius nae specificae: qm' sicut vniu' corpo-
ris simplicis no' est nisi vnu' motus simplex. sic coz' di-
uersarum naturaru' sunt diuersi motus: sed celu' per se z
pmo mouetur alio motu a motu inferioru'. qz circulariter:
sed inferiora mouent' motu recto: vt sursum z deorsuz v'
motu mixto. Et confirmat. qz celu' mouet' motu cir-
culari vt sol reuoluit' cu' die ab oriente in occidentem. z e'
ad orientem. ita z in eodē pucto in idē. z simil' alijs planete
z orbes z et pars celi. tunc iste motus vel est in alis vel
extra natura. Si est nalis habet' ppositus. si extra nam:
tunc o'z q' celu' moueat' alio motu h' nam: qz omne coz-
pus h' motum fm nam: qz motus violentus supponit
motu nalem. vel tunc moueret' a medio vel ad mediu'.
sed neutro mo' pot' moueri. qz isti sunt motus elementor-
um: z vnu' motus simplex no' est diuersoz coz'. It'
si sic: tunc vni' motu' eent' plures motus d'ry: sed hoc est
falsum. vt ps in lra. It' nullu' violentu' pot' esse perpe-
tuu'. qz qd est extra naz tale citissime deficit. vt ps in lra.
sed celu' mouet' motu circulari perpetue. ergo celu' est al-
terius nae a na' inferioru'. Rō tertij si corpus celeste
esset eiusdem generis cu' inferiorib': ita q' esset. i. distincta
ab alijs cum q' coz' contineret' sub genere vno. tuc celu' e'
cozpozitu' z esset generabile z corruptibile: sed h' est falsu'.
vt ps pmo hui'. oia ps. qz postq' celu' esset. i. generis di-
stincta ab alijs cu' q' esset co'ntenta sub vno genere vni-
uoco. tunc illa. i. esset cozpozita ex genere z d'ria. z coz' simi-
miles ronez facit Lome. in. z. hui'. vbi pbat q' celu' non
sit eiusdem generis vniuoci cu' inferioribus. qz. si eiusdem
generis sunt d'rie d'rietate vera que est formaz: succede-
tuz sibi in eodē subro zc. Rō qrti illa que depēdent
ab eodez fine sunt vnu' fm analogias. vt vult Lome. 4.
meta. vbi dicit. q' triplex est analogia: fm qua' aliqua at-
tribuunt' vni' tribus modis. vno mo' vt subo: vel vt fini:
vel vt agenti: sed corpora celestia z inferiora depēdet ab
vno fine vt a motore separato a quo dependet celum z
tota natura. vt ps. iz. metaph. Et notandū circa hanc
co'clusionē q' celu' no' est in eodē genere vniuoco cu' infe-
rioribus vt dictu' est. Contra h' arguit' sic. que sunt in
eodem genere sube' sunt eiusdem generis. qz suba est vnu'
genus entiu'. vt ps. z. de aia. z. metaph. sed celu' est eius-
dem generis. qz sunt sube' mobiles. It' que coueniunt
in vno corpore. qz corpus est genus: sed celu' z inferiora
sunt h'z. Dicendū q' celu' non couenit cum inferiorib' in
vno genere vniuoco. vt Lomen. vult. s. metaph. q' coz-
pus qd dicit' de celo z de istis inferioribus no' dicit' vni-
uoce. sed equiuoce. i. fm diuersas rones. It' cozrupti-
bile z incorruptibile plus differunt q' genere: sed dnt q'
differunt genere nali: sed no' differunt genere logico: sed
illud no' inuenit' in dictis Az. nec Lometozis. vnde ri-
diculosum est d'fe z fictitiuz. vnde etia' dnt q' intelligenti-
e z inferiora coueniunt in genere. qz in vno apparēti zc.
non valz q' malū est apparens. qz nihil apparet de suba.
qz est in sensibilib'. vnde illa sunt dicta volūtaria. Ad

Lom. 7. 1. io.
T. c. 55.
T. c. 20.
T. c. 20.
T. c. 22.
T. c. 26.
T. c. 20.
L. 6. iz.

argumentum cum dicit. illa que sunt in eodē genere zc.
dicendū q' coueniunt vel sicut. s. vel sicut pncipia. vnde
h' inferiora z corpora celestia no' coueniunt in genere vni-
uoco. qz corpora celestia no' sunt. s. nec fm rōnem nec h'z
intellectu'. qz no' habent cozpo'ez ex genere z d'ria: sed co-
ueniunt in genere sube' sicut pncipia. qz reducunt' ad ge-
nus sube' sicut pncipia: sicut etia' mā z forma d'nt' reduci
ad p'dicamētū sube'. vñ corpora celestia sunt pncipia isto-
rum inferioru'. Ad z' dubiu'. cu' d'f. que coueniunt in eo-
dem corpore zc. v' est. si coueniunt in corpore vniuoce:
sed si equiuoce no' o'z. Et cu' dicit. celu' z h' zc. dnm q' non
coueniunt vniuoce: sed equo'ce fm Lomen. z q' dicit q'
corpus est genus zc. dnm q' veruz est q' e' genus ad ele-
menta z ad mixta zc.

Per hoc ad rones in oppositu' cu' arguit'. illa que
coueniunt zc. veru' est. si coueniunt in for-
ma formali: sed no' virtuali z caliter. z ista distinctio h'
. i. a. aliu'. vñ q' dicit' forme sunt in terminis. verum est
tanq' in virtute actiua z motiua. qz agūt z mouent' inferio-
ra vt instra. qz cuiuslibz rei corrdet aliqua figura vel vir-
tus celestis. vñ Albertus in lib' qui d'f' speculuz p' hie d'f.
sic ordianit' z disposuit gloriozus deus z sablimis sua sū-
ma sapiētia: vt operet' ea per stellas surdas z mutas que
contingūt h' in elemētis z in elctatis. z q' dicit' generans
z generatu' zc. veru' est virtute: no' tñ o'z q' coueniant for-
maliter in forma specifica. vnde dicit Lome. iz. metaph.
allegando Alexan. q' veru' est tribus co'ditionib' co'cur-
rentibus in agēte ppinquo z no' remoto. z pncipali z no'
instrumentali. z per se z no' in agente per accūs. vñ h'z ve-
ritate de generante ppinquo. vt si hō generat hoīem co-
uenit in forma secū: sed celu' est agens remotu' z instrale.
ergo no' o'z q' coueniat in forma cu'z generato formali:
sed sufficit qd virtute. Ad z' dicit. si hnt easde' zc.
dnm q' veru' est. si identitate specifica. qz raritas z densi-
tas no' coueniunt celo z inferiorib' vniuoce z vnitare spēi
specialissime: sed vnitare analogie. z per p'us in nā cele-
sti inuenit' z per posterius in nā inferioru'. vt dicit Lome.
in de suba orbis. Ad z' cu' dicit. si celu' esset alterius
nature zc. negat' oia. qz no' sunt eiusdem speciei vere. quia
vare. s. hnt d'rietatem vel fm se vel fm suas qualitates.
vnde corpora celestia no' sunt. s. ad inferiora sed dispera-
ta in nā. vnde no' o'z q' quecu'q' diuersa in nā sunt. s. sicut
qualitas z q'ntitas z suba sunt diuersa in nā. z tñ no' sunt
eiusdem generis. s. qz no' hnt vnu' gen' vniuocu'. vñ q' sunt
diuerse nae sine d'rietate: no' o'z q' sint. s. eiusdem generis.
bene est vni' si essent diuerse nae: cu' d'rietate: tuc essent
s. eiusdem generis: sed quelibz diuersa no' sunt spēs. vt. io.
p'dicamēta q' no' sunt. s. eiusdem generis. vñ celu' est diuer-
se nae ab inferioribus no' vt spēs sed vt disperatu'. Ad
quartū. cu' dicit. si celu' zc. v' est. si coicarent in mā: mo-
celu' cum istis inferiorib' no' coicat in mā. qz no' h'z māz
nisi mobilē. vt vnde z quo vt post dicit: sicut z p'dicamē-
ta sunt diuerse nae: z tamē no' trāsmutant' adinuicem vt
quantitas z qualitas zc. Ad quintū. cu' dicit. que sunt
obiectum zc. dicendū q' veru' est aliquo modo vnitatis.
Et cum dicit. celum z ista zc. dicendū q' habent vnit-
tem analogie siue attributionis. quia attribuuntur vni-
vt fini vel agenti: z ista vnitatis sufficit ad vnitatem obie-
cti potētie cognoscitiue. z sit dictu' ad illud argumētū.

Quoniam autem bec quidem supponunt:
bec autem ex dictis ostensa sunt: manife-
stum quia neq' lenitatem neq' gravitatem ha-
bet corpus totum. Texu' commentii. XVII.
Questio. XIII.

Onsequeter querit. Utruz corpus celeste sit gra-
ue vel leue. Et arguit q' sic. qz illud qd e' ppi-
quius aliqñ medio z aliqñ remotu' est graue
vel leue. qz fm gravitate aliqd ppinq' ad me-
diu': sed fm lenitate remouet' a medio: s. ce-
lum est h'z. qz planete aliqñ sunt ppingores terre aliqñ
remotiores. qz medio eodē mo' disposito z visu: planete
aliqñ apparēt maiores: aliqñ minores. Sed planeta est
eiusdem nae cu' orbe. vt ps. 3. h'. It' pars z totū debent
eiusdem dispo'nis esse: sicut aq' est eiusdem dispo'nis in pre z
toto: sic de alijs. sed aliqua pars celi est grauis: vt stella
comata z sydera volantia. ideo zc.

Oppositū vlt' Az. in lra. q' dicit q' nec sit graue nec leue.
Dicendum est ad qonē q' corpus celeste non est
grauē nec leue. qz si esset graue v' le-
ue: tunc moueret' a medio vel ad mediū per diffōne gra-
uis z leuis: q' d'z suppo' in pmo z in 4. ostendit. vbi dicit T. c. 17.
Az. q' disto' grauis est q' mouet' deorsuz z grauissimum T. c. 6.
q' maxime mouet' inferius. z sit leue q' sursum: sed celu'
p'mo z per se mouet' circulariter z vniu' corpus simplicis
no' est nisi vnu' motus simplex. vt ps pmo h'. Sed aliq'
dicunt q' rō no' valeat. quia no' co'cludit: qm' graue z leue
extra locū p'prium mouent' sursum vel deorsuz: sed qñ
sunt in loco vt terra in loco suo p'prio non mouet'. simil'
ignis in loco suo no' mouet': sed celu' semp' est in loco suo.
ergo nec fm totū nec fm partem mouet' a medio vel ad
mediū. Dicendū ad h' q' si celu' esset graue vel leue:
tunc moueret' a medio vel ad mediū h'z totū vel partes.
vt ps de elementis. qz pars ignis mouet' aliqñ sursum: ter-
ra vero deorsuz: sed no' fm totū: sed celum nunq' moue-
tur a medio vel ad mediū fm totū vel partes. z ideo lo-
cus est fm spēm totius z partis. vt ps ex lra. T. c. 19.

Ad rationes in oppositu' cu' dicit. illud qd ali-
quando est zc. v' est. si ista elonga-
tio z appropinqtio esset fm lineā rectā vel fm motū re-
ctū: sed si fm motū z lineā circulare z elonganē no' o'z. sic
aut' est h'z: qz planete aliqñ sunt remotiores. z h' no' est fm
lineā rectam z motū rectū: sed est per motum planete in
epi' z eccentrico. quia qñ planeta est in auge: tuc plus di-
stat a medio: sed qñ est in opposito atigis: tuc ppinquior
est medio vt dicit astronomi. Ad z' cu' dicit. pars z
totum zc. h' ratio est. qz stella comata z sydera volantia
no' sunt partes celi: sed sunt ex p'percaumate. i. subito in-
cendibili qd est exalatio calida z sicca que de facili ince-
ditur z sit ignis: z videtur esse stella: sed no' est de natura
celi. vt patet pmo huius.

Similiter aut rōnabile existimare de ipso: z
qd ingentum z incorruptibile z inaugmenta-
bile z inalterabile. Tex. co. XX. Qd. XIII.

Onsequeter querit. Utruz corpus celeste sit ge-
nerabile z corruptibile. Et arguit q' sic. qz oē
qd h'z virtutē finitā ē gnabile z corruptibile.
p finitā. n. virtutē no' durat in finitū: sed celu'
h'z virtutē finitā: qz h'z finitā magnitudines.
vt ps pmo hui'. z in magnitudine finita no' est nisi virt' T. c. 33.
finita. z e' rō Joānis gramatici. It' qz h'z d'riu' est ge-
nerabile z corruptibile. qz gnatio z corruptio ē iter d'ria. iz. mer.
vt ps pmo de generatione. s. celu' h'z d'riu' vt d'f'itate z ra-
ritate. qz stella est d'fior. pars sui orbis p Lome. z' hui'. 8. p' h'.
z alia pars celi est rarioz. It' illud qd pot' deficere ab 79. z' ce-
opatione p'pria est cozruptibile. qz entia nalia determi-
nata sunt in opationib' suis in quas dum pnt d'nt' talia T. c. 22.
vniuoce: z in quas dū no' pnt d'nt' entia nisi equiuoce. L. 4. z.
vt ps 4. metheo. sed celu' pot' deficere ab opatiōe p'pria.
bb 3

T. c. 17.
T. c. 6.
T. c. 19.
T. c. 33.
L. 4. i.
L. 4. z.
bb 3

Com. p.

Co. 44

Z. c. 9.

Z. c. 2.

Z. c. 20.

Z. c. 53.

Z. c. 121.

Z. c. 16.

¶ Sed contra ista opinionem sunt diffinitiones. pmo celum non videtur dependere ab efficiente: qz dicitur Lomen. 4. huius. res eterne non habet causas agentes: qz de quatuor causis tñ habet finem et formam: scilicet celum est res eterna.

¶ Item dicitur Lomen. 4. iz. meta. qz motus iter moderatus in producendo entia non est verus in abstractis: quia non sunt agentia vera: qz ab agente vero non procedit nisi abstrahere. i. pducere illud qd est in potentia ad actum: scilicet in celo non est potentia ad esse: cuius non habeat partem sui. Et affirmat: qz agens verum non aggregat inter diuersa: scilicet educit illud qd est in potentia ad actum: vt dicitur Lomen. 4. ibidem: scilicet celum non est in potentia ad esse: vt dicitur Lomen. 4. Item hoc est contra Aristo. vbi dicitur loquitur de efficiente: qz describitur ipm per principium: vñ motus: vt p. 2. phy. 2. 5. meta. ¶ Item ratio qz dependet ab aliquo efficiente habet per motum vel per mutationem. vñ. si. visibilis imutat vt sum: sed celum non dependet ab aliquo efficiente per motum: qz est eternum: vt p. 3. huius. 7. s. phy. nec dependet ab aliquo per mutationem: qz mutatio requirit mutabile: sed qd mutat est indifferens ad illud et ad oppositum illud ad qd mutatur. ergo si aliquid est qd mutat ad esse celi ab efficiente: tunc indifferenter se habet ad non esse: qz tunc est de se: sed illud qd potest non esse impossibile est perpetuari. ex p. huius. ¶ Item efficiens aliquo modo est p. tpe suo effectus: vt p. 2. iz. meta. 2. ideo sequitur qz motor pcedat motum: vel finem totum vel finem partem. Dicitur qz finem partem ppter motum celi: qz motor non pcedit totum motum: qz est eternus: sed tamen motor finem tps pcedit partem motus vt istam reuolutionem particularem vel illam etc. sed non est: qz celum non est p. tempore: qz eternum est qd non potest non esse in aliquo tempore.

¶ Per hoc ad rationes prioris vie. Ad p. am. si celum non dependet etc. negatur. qz non oportet qz si aliquid non sit causa efficiens omnium: qz non sit p. efficiens: qz materia prima est causa malis prima. non tñ est causa omnium: qz tñ materialium: sic in ordine efficientium non oportet p. efficiens esse causam omnium: scilicet tñ effectorum: sed celum non est effectus. vñ hoc debentur pbare qz celum sit effectus: scilicet hoc non fecerunt. ¶ Ad 2. cum sit vna causa etc. dicitur qz immediate pducit motum celi et non substantiam: qz est eternum. et hoc non dependet ab aliquo efficiente nisi p. similitudinem: vt a fine et conseruante ipsum. et cum dicitur. cum suba pducit accidens etc. dicitur qz non oportet qz sit formaliter in virtute actiua: sed sufficit virtualiter. vñ non oportet qz motor habeat motum formaliter: sed tñ virtualiter. vnde Lomen. 4. in de substantia orbis. dicit. qz non oportet qz motor moueatur: et tunc diceretur qz quedam accidentia habent contrarium: et quedam non habent contrarium. et qz de substantia non potest facere accidens immediate in alio contrarium nisi habeat illud accidens: sicut dictum fuit de igne. sed tamen aliud accidens qd non habet contrarium potest facere vt motus celi: qui non habet contrarium. vnde sicut non sit impossibile sic non agit impossibile: sed illud qd facit motum est possibile fieri per illud qd virtute est in suba. ¶ Ad 3. cum dicitur. si substantia celi etc. dicitur qz per istam rationem pbaretur qz pmo p. repugnat effici. si pmo repugnat effici vel si esset in quantum substantia vel in quantum eternus: sed neutro modo repugnat deo effici: et deducatur vt prius. sed contra arguere non est soluere. ¶ Ideo dicitur qz sibi non repugnat in quantum substantia ab. vel in quantum eternum absolute: sed in quantum simplex est substantia et immaterialis et non habet contrarium: qz generatio et corruptio ex quodam subiecto permanente et materia p. h. sed celum non habet materiam nec formam in materia: qz tunc esset ociosa cum non separet a materia. vñ verum agens non aggregat nisi illud qd est in potentia ad esse pducendo ad actum. ¶ Ad 4. cum dicitur. illud qd verelictum etc. per istam et pbaretur qz deus ipse dependet ab aliquo: qz illud qd non est quando alia entia non sunt dependet ab alio: sed si alia omnia entia non sunt nec deus est: qz alia entia habent necessitate a deo: et sine illa necessitate non est deus. ¶ Vñ dicitur qz non sequitur: sed dependet in genere cause finalis. vñ non dependet a pmo in esse tñ: sed et tanquam a fine. et ex hoc non sequitur qz dependeat effectiue a deo: scilicet tanquam a fine: ipso fine non exite non eent alia: qz non sunt tanquam sine pmo qd est finis conseruans oia. ¶ Ad 5. cum dicitur. qz dependet ab aliquo etc. negatur: quia nihil dependet ab efficiente nisi per motum. Et cum dicitur. finis non est causa esse etc. dicitur qz finis est causa esse: qz finis non solum est causa in fieri: sed etiam in esse: vt dicitur Ar. 7. politici. in oibus entibus siue sint a natura siue ab arte deterior est ppter melius: scilicet esse celi est minus nobile quam sit deus. ergo non solum pendet a deo quo ad operationem: sed etiam quo ad esse. ¶ Ad sextum. qz dependet ab aliquo ppter aliquid etc. negatur. vnde bene verus est qz dependet ab aliquo de nouo et habet potentiam ad esse: sed qd non dependet ab aliquo de nouo et non habet potentiam ad esse non oportet. Et cum pbatur vel sunt idem vel diuersa etc. dependere ab alio: esse ppter aliud. dicitur qz h. vniuersaliter non sunt idem: qz in aliquibus non sunt idem b. qz al dependet a fine: non tamen est ppter semetipsum: sed in his que non habent potentiam ad esse idem sunt: sed celum non habet potentiam ad esse nec materiam partem sui. ergo realiter idem sunt sub aliquo esse: et ppter aliud: sicut etiam intelligens et intellectus non est idem in omnibus: vt in lapide est aliqd qz lapis non est intelligens: sed in deo sunt idem etc. et ideo sic celum dependere a deo: esse ppter deum idem sunt. et tamen differunt p. voces. ¶ Ad auctoritates dicendum propter omnes simul expediendas est considerare in celo motum et subiectum scilicet celum. modo corpora celestia indigent virtute actiua que est finalis causa substantie celi. vnde non solum ad motum celum dependet a pmo: vt alii dicunt. vnde quando dicitur: qz mouens etc. intelligitur qz est causa motus et causa finalis substantie que conseruat ipsum in esse. non qz velit qz sit causa efficiens distincta a fine: quia tunc contradiceret sibi: quia dicitur. qz de quattuor causis celum habet duas. formam et finem: vt dicitur. 4. metaph. vnde dicitur: qz in substantiis incorporeis motus apud modernos qz procedat a primo per motus etc. non est: sed ab efficiente procedunt p. similitudinem: vt a causa conseruante.

¶ Ad rationes p. am in oppositum. cum dicitur. si etc. dicendum qz formam generari per se intelligitur dupliciter. Uno modo seorsum et diuisim existens: et hoc est impossibile: quia non existit per se. Alio modo qz per se generetur id est per sui naturam in alio. tamen hoc bene verum est: immo necessarium est. et hoc dicitur Aristo. in. 7. metaph. ideo etc.

¶ At vero et augmentabile omne augetur a naturali adueniente et resolutio in materia. Huius autem non est ex quo factum est. Textu comment. xxxi. Questio. XVI.

Onsequenter queritur. Utrum celus sit augibile et diminubile. arguitur qz sit diminubile: quia illud quod est diuisibile est diminubile: quia per diuisionem remouetur aliquid ab illo qd diuiditur: et h. diminuitur: vt patet pmo p. phy. sed celus est diuisibile quia est quantum: et quantitas est diuisibilis in ea que insunt: quorum quodlibet est hoc

Z. c. 26.

Z. c. 36.

Z. c. 18.

Z. c. 31.

Z. c. 22.

Z. c. 39.

Z. c. 20.

Z. c. 38.

aliquid: vt p. 5. metaph. cap. de quato. ¶ Item arguitur qz sit augibile. illud cuius quantitati pot fieri additio habet augibile: qz augmentatio est additio quantitatis quantitati preexistenti: vt patet pmo de generatione. sed celo pot fieri additio: quia omni linea data est accipere maiores: et illa proportio est geometrica: que dicitur hoc esse verus: vt dicitur Lomen. 4. 2. phy. ¶ Item qz dependet ab agente virtutis infinite potest augeri ab illo agente. aliter agens non eent infinite virtutis et omnipotens: sed celum dependet a deo qui est virtutis infinite: et omnipotens secundum omnes leges.

¶ Dicendum ad questionem qz celum non est augibile finem verum augmentum et proportionem: quia illud qd augmentatur ex aliquo finem veram augmentationem est generabile ex aliquo: qz qd augetur: augetur ab aliquo naturali adueniente et resolutio in materiam: vt si panis augmentatur aliquid: tunc opz qz amittit formam panis et resoluatur in materiam et transmutetur in subam aucti: vt patet pmo de generatione. sed non dicitur aliquid conaturale adueniens nisi possit recipere formam alit: sed celum non habet aliquid ex quo generetur: et non habet naturale adueniens qd recipiat formam eius aduenit. ¶ Notandum qz triplex est augmentatio: vnde augmentatio est additio quantitatis ad quantitates: et hoc fit tribus modis. vnde vno modo fit per accumulationem vt lapis additur lapidi: et iste modus est large acceptus: et vulgus dicit numerum auctum cuius lapis additur: et modo fit per rarefactionem: vt ex aqua fit aer maioris quantitatis: et sic fit additio quantitatis. non qz de foris veniat sicut lapis aduenit muro: sed ex materia cuius intrinseca additio fit: qz materia extenditur: quia qd est in materia in potentia ad maiorem quantitatem reducit ad actum: vt dicitur. 4. phy. 3. modo est augmentum verum in viuentibus qd fit per ingressum nutrimenti ab extrinseco conaturali et corruptio a sua forma et resoluatur in materiam et recipit formam eius cui aduenit. vt quando panis nutrit tunc amittit formam panis et recipit formam aucti. Modo Aristo. probat celum inauugibile 3. modo: sed de duobus primis omittit. Et causa est: quia magis videtur qz celus augetur 3. modo: vt vera augmentatio est qz alius cum sit animatum: et ideo dimi sit alios modos augmentationis: qui conueniunt inanimatis. ¶ Et si aliquis vult pbationem: qz celum non augetur pmo et scdo modo potest probari sic. si illud qd magis videtur inesse non inesse illud qd minus: sed celus magis videtur augeri 3. modo si augetur qz alijs modis: et non augetur illo modo: vt dictum est: quare nec alijs modis.

¶ Item secundo si materia celi posset extendi: vt materia aque: tunc esset corruptibile: sed hoc est falsum. ex primo huius. p. a. patet. quia qd extenditur potest tñ extendi qz materia eius non potest saluari sub forma eius in illo: vt patet in aqua que fit ignis vel aer quando nimis extenditur: quia est dare maximam et minimam aquam. ex pmo phy. patet per Lomen. 4. 6. phy. ¶ Item si celum extenderetur magis in estate extenderetur: quia tunc est maior calor qz in hyeme: quia calor habet rarefacere et extendere: sed non videmus solem esse maioris quantitatis in estate qz in hyeme.

¶ Per hoc ad rationes in oppositum ad p. am. Illud quod est diuisibile etc. verum est finem qz h. Et cum dicitur. celum est diuisibile etc. dicendum qz celum potest dupliciter considerari. Uno modo: vt substantia simplex carens contrario: et sic non potest diuidi. Alio modo: vt est quantum continuus: et sic non repugnat sibi: tñ non diuiditur: quia ad hoc qz aliquid diuidatur non sufficit qz non repugnet: scilicet etia qz sit in materia apta diuidi: sed hoc non est in celo: quia non in quantum talis est carens contrario non diuiditur: qz sic repugnat ei diuidi. ¶ Ad scdm. cum dicitur. illud cuius quantitati potest etc. verum est: si finem suam naturam sibi potest fieri additio: illud augetur. Et cum dicitur. celo potest fieri etc. dicendum qz ratione quantitatis non repugnat: quia p. geometrica que dicitur. omni linea et magnitudine data est accipere maiores. vera est: vt dicitur Lomen. 4. 3. phy. et non bñ repugnat ratione subiecti. p. in quantum caret contrario: et non habet partem sui. ¶ Ad 3. qd dependet ab agente etc. verum est si sit virtutis infinite in quantitate actionis et passionis. Et cum dicitur. celum etc. Aristo. dicit qz celum non dependet nec ab agente finito nec infinito: cuius non pducatur in esse per motum. ¶ Vel dicitur qz dependet a virtute infinite in duratione et illa non potest augere ipsa celum: et non dependet a virtute vigoris infinite: que sit omnipotens: quia finem Aristo. talis est impossibilis: sicut. grauitas et leuitas infinite est impossibilis: vt patet. 8. phy. ¶ Si autem est et inaugmentabile et incorruptibile eius intellectus est suscipere et inalterabile esse. Est quidem enis alteratio motus secundum equale. Text. co. XXI. Q. XVII.

Onsequenter queritur. Utrum celum sit alterabile: et arguitur qz sic. qz illud qd transmutatur ad qualitatem alteratur: qz alteratio est transmutatio ad qualitatem: vt p. 5. phy. ¶ Celus est huius: qz transmutatur ad lumen: sed patet de luna quando est eclipis et in oppositione: sed lumen est qualitas. ¶ Item illud qd transmutatur de minore virtute ad maiorem est alterabile: qz virtus est qualitas: et nihil transmutatur de minori virtute ad maiorem nisi alteretur: sed celum est huius: quia sol in estate est maioris virtutis qz in hyeme: quia magis calefacit. ¶ Tres illud quod generat et corrumpit inferiora est alterabile: quia illud debet esse contrarium qd generat ex aliquo: scilicet celum generat inferiora: vt patet. 2. de generatione. et corrumpit ea: quia motus solis in obliquo circulo est causa generationis et corruptionis inferiorum.

¶ Si autem est et inaugmentabile et incorruptibile eius intellectus est suscipere et inalterabile esse. Est quidem enis alteratio motus secundum equale. Text. co. XXI. Q. XVII.

¶ Oppositum vult philosophus in littera. quia dicit qz est inalterabile et incorruptibile etc.

¶ Dicendum est ad questionem qz celum est inalterabile: tunc esset augmentabile et diminubile: sed hoc est falsum: vt patet ex precedente questione: quia magis videtur augmentari vero augmento si augmentaret: scilicet hoc non est: vt probatum est. ¶ sequentia patet. qz omnis alteratio vera que est motus habet fieri circa primas qualitates tangibiles: que sunt calidum frigidum etc. vel finem eas que consequuntur eas: vt durum molle etc. vt dicitur. 7. phy. ¶ Ergo opz qz illud qd est alterabile sit calefactibile vel frige factibile: sed hoc non potest esse: qz tunc esset corruptibile. ¶ Vñ si alteratur h. p. magis qualitates est augmentabile: qz per calum rarefactio: per frigidum condensatio etc.

Z. c. 79.

Z. c. 41.

Z. c. 58.

Z. c. 20.

Z. c. 38.

Z. c. 94

Notandum qd demonstratio per qua Aristo. probat qd celus non est alterabile non directe dependet ex pma per qua probat qd non sit augibile: quia medium non accipitur eodem modo: quia in priori demonstratione accipitur pro vero augmento: sed in secunda pro augmento communiter dicto. ergo non sunt connexe demonstrationes: sed possunt esse connexe ille demonstrationes et ex supplemento et mediate: quoniam si celum non augmentatur vero augmento nec a talia. Notandum qd licet celum non alteretur alteratione proprie dicta: tamen alteratur alteratione equivoce dicta: et non alteratione que procedit ex contrarietate et diuersitate: sed que procedit ex priuatione et receptione luminis.

Per hoc ad rones. Illud qd transmutat ad qualitates et ddm qd non sufficit qd transmutetur ad qualitates: s3 opz qd transmutat a qualitate in qualitate: sic et de rone motus: qui est ad terminu: tñ opz qd sit a termino a quo: s3 celus lz transmutat ad lumen no tamen ex qualitate in qualitate: sed ex priuatione: pcedit. Ad 2m. cu dicit. Illud qd transmutat et. aliqui dicunt per interreptione qd ad virtute no est alteratio: siue sit sensitiue siue vegetatiue siue intellectiue: vt pz. 7. pby. vii. celus non alterat nisi accipiat equiuoce alteratio. Et cu dicit. celus est huius et. cocedit s3 parte: et cu dicit. sol et. dico qd sol no est maioris virtutis in estate qd in byeme: qd ita bene calefacit in byeme sicut in estate. Et si dicas: tñ sol non calefacit nos in byeme: ddm qd hoc no est ex parte virtutis intrinsece: s3 ex parte inferior: qd aliter respicit nos: et qd tuc radu refrangunt in estate magis ad angulos rectos vel ppinquos rectis. g magis calefacit: sed in byeme no: s3 alibi calefacit vbi radu refrangunt ad angulos rectos vel ppinquos. vii illa diuersitas no est in sole: s3 ex parte aspectus ad inferiora: qd sol se bz semper eode modo. Ad 3m. cu dicit. Illud qd generat et. veru est si generat vt ppinquu qd est hñs strarium: si est vt remouit generans: no opz. Et cu dicit. celus et. ddm qd celum no generat vt ppinquu et immediatu generas. qd preter celum inferius est aliqd generans ppinquu. Uel aliter pot dici qd aliqd est strarium alteri duplr. Uno mo formaliter: vt ignis strariatur aque fm qlitates actiuas saltem. Alio modo virtute. modo celus no opz ad hoc qd generet inferiora qd habeat strariu formalr: s3 sufficit virtute vt qd habeat virtute faciendi strarium. modo sic celus generat inferiora: qd mundus iste est ptiguus latonibus superiorib: vt ois virtus eius inde gubernet et. vnde subdit. extimandum igit virtute superlatoz ee pncipium vii motus: vt dicit p meteoroz.

Quo autem non est circulationi contraria alia latio: ex multis vtiqz quis accipiet fides. Tex. comentii. XXIII. Questio. XVIII.

Onsequenter querit circa istud caplm. qd aut no sit strarius circulariter et. vtru motus circularis habeat strarium: et arguitur qd sic. In quolibet genere est dare pma contrarietate: vt pz p pby. 7. i. o. metaph. sed motus localis est vnu genus dictu comaniter de motu circulari et recto. g in illo genere est strarietas: et ideo videt esse strarietas inter motu rectu et circularem et. Item 2o: et supponitur qd ex diuersitate motus celi a motibus inferioru arguatur diuersitas nature celi a naturis inferioru. Ex hoc arguit. motus celi est diuersus a motu inferioru: vel numero vel specie: sed non est diuersus numero tñ: quia tunc uenirent in specie. ergo specie differunt: sed diuersitas fm spem est strarietas fm spem: vt pz. io. metaph. et

T.c.18.

T.c.49
T.c.16.

T.c.24.

confirmat: qd genus dicit per differetias oppositas immediate: vt pz. 7. metaph. et. io. metaph. et. z. posterior. Et di T.c.42. cif. vel priuatiue vel relatiue vel stradictioe vel strarie. per T.c.24. sufficientem diuisione: sed no dicit priuatiue: qd priuatio no constituit spem: cum sit no ens. Nec relatiue: qd opposita relatiue no diuersificant species in substantia: vt dicit Boetius in libro diuisionu. Similr nec stradictioe: qd multominus constituit vnus ens: cum vnus stradictorius sit pure non ens. ergo relinquitur qd contrarie. Ex hoc sic. diuersitas et fm species constituit contrarietate etiam dicit: et pater. io. metaph. sed isti motus differunt fm specie: vt pz ex dicit. Item motus ab occidente est contrarius motui ab oriente: et econuerso. vident eniz contrariu motus quemadmodu de xtrum et sinistrum: vt dicit Aristo. in littera. et qd ille sunt diuersitates loci: et si vnus corpus celeste mouetur istis motibus: tunc motus strariatur motui: sed omnes orbes preter pimum orbem mouentur istis motibus: vt astronomi dicunt per obseruationes certas: quia mouetur oppositis motibus sol ab oriente in occidens: et econuerso. et Aristo. idem dicit. s. pby. T.c.62. sicozum. et z. huius. Et strimatur. illi motus sunt contrarij: qui sunt a strarijs terminis ad strarios terminos s. pby. sicoz. sed qlibet circulatio celestis de die est ab oriente in occidens: et de nocte econuerso. et illi termini sunt contrarij: vt dicitur est. Item hoc pz auctoritate Lomentatoris. iz. metaph. in illo caplo. Joannes aut gramaticus et. dicit. celum habet contrariu: qd pot quiescere: sed secus est de substantia eterna. Item qd dependet ab alio pot non esse. sed celum est huius. ergo celus pot non esse et quiescere quatu est de se: et motor eius pot non mouere. Quosittum vult Aristo. in littera. et dicit qd motui circulari non est alius motus contrarius.

Notandum qd contrarietas tribus modis accipitur. vno modo exteio nomine comuniter: vt pro oppositione que est inter priuatione et habitum. sic accipit pmo pby. sic duo principia sunt contraria vt forma et priuatio. Alio modo accipitur proprie et specialiter. et illa est duplex. vna est pfecta: et illa est maxima distantia duarum formarum eiusdem generis in eodem subiecto vicissim exsistentes et successiue et mutuo se expellentes. 4. metaph. vt caliditas et frigiditas: ita qd extrema agant et patiantur. Alia est contrarietas diminuta quacuqz distantia vel repugnata duaru formarum eiusdem generis: que possunt simul esse in eode subiecto siue sint actiue vel passiue. Tunc dicit qd motus circularis pmo modo contrarietatis habet strariu: fm partes: quia illud qd non mouet aliquo motu quo aptus natum est moueri: illud habet contrariu: et priuatus est illo motu quando mouetur vel quando non mouetur: sed celum heri non mouebatur hodierna reuolutione: s3 besterna: et tñ aptum natum est moueri illo motu: aliter no moueretur illo motu hodie. ergo opponitur ei aliqd priuatiue fm partem: vt huic circulationi singulari opponitur precedens circulatio: et ita intellexit Lomentator iz. metaph. qd celum potest quiescere. non qd a toto motu quiescat: s3 ab hac circulatione reuolutioe successiua que est alia a precedente. Secdo est dicendum qd motus celi etiam habet contrarium tertio modo accipiedo contrarium pro contrarietate diminuta et imperfecta: et hoc probant rationes predictae: qd genus dicitur per has oppositas differetias: et isti motus constituuntur per differetias oppositas: vt moueri a medio vel ad medium vel circulariter: et ita habent imaginantiam aliquam adinuicem. et videantur rationes positionis. Tunc dicitur dum est tertio. qd non habet contrariu strarietas pfecta

T.c.42

T.c.24

T.c.62

T.c.48

T.c.49

T.c.27

T.c.32.

T.c.32.

que accipiebatur 2o modo. ratio huius contraria strarietate pfecta et plecta sunt actiua et corruptiua se: s3 isti motus non corrumpunt se: sed plus circularis motus conferuat motus inferior. Unde iste mundus contiguus est latonibus superioribus: vt tota virtus eius inde gubernatur: s3 qd gubernat aliud non corrumpit ipm. Item pot probari ronibus aliter. si motus circularis haberet contrariu vel sibi motus rectus esset strarius vel circularis. per sufficientem diuisione: s3 neuter. id est. no rectus. naz d est rectus a medio et ad mediu. si g circulari motui strariaret rectus: tunc duo vni eent straria. s3 nec circularis: qd vel fm totu vel fm ptes. per sufficientem diuisione. no fm partes: qd si motus circularis haberet strariu s3 partes: s3 no pot imaginari nisi tribus modis vel qd partes motus circularis sint sup eundem semicirculu ab a. in b. et econuerso: vel inter diuersas portiones inter duo puncta vel signa: vel fm diuersos semicirculos: s3 p mo no pot ee: qd maxima distantia no mensurat fm circulu: s3 fm lineaz rectam: qd strarietas est maxima distantia et super rectaz lineaz est maxima distantia et no super circulu. Ex hoc arguit. Illi motus no sunt strarij qui sunt super magnitudine per qua no mensurat maxima distantia: s3 maxima distantia no mensurat super circulu: qd maxima distantia e super extrema dyametri: sic infinita eent vni stria: qd infiniti arcus pnt trahi inter duo puncta. s3 2o modo non bz strarium: qd inter duo puncta infiniti circuli et portiones pnt trahi: sic etia vni infinita eent straria: et per nis vni motui infiniti essent strarij. C. S3 3o ddm qd etia no bz strariu fm diuersos semicirculos: quoz vnus est ab a. in b. per c. et econuerso. aliter a b. in a. p. c. qd idem motus est qui est ab eode puncto in idem sine interpone: et isti motus super diuersos semicirculos sunt bz. Tunc ddm qd motui circulari s3 totu no est aliqd strariu: qd si b eet tunc essent frustra vel ambo vel alter: s3 de nihil fac frustra: s3 na: cu dirigit a superiorib intelligitur: vt pz in isto p. nis pba. si vni motui toti contrarietate alter: tunc per eadez puncta per que est alter erit et alter: aut g motores eque fortes sunt: vel vnus est fortior: si eque fortes: tunc neuter motus copleret: sic si duo boies et duos lapides pucerent eque fortes tangentes ambo impedirent. s3 si vnus motus est fortior: tunc impediret aliu: ita qd nunq inciperet motus: et tuc na fecisset frustra mobile. s3 cu habitu ad motu qui nunq exiret in actu. et dicit Lomentator: si ita effect qd totu cocaret alteri toti: tuc vnus impediret reliquu: qd super idem centru et sup eode polos fierent. S3 si no super idem centru et sup eode polos: tunc diuersi motus possunt esse simul vt planetaru. et dicit qd deus induxit eu ad ista expone. et dicit Lome. vterius qd motus duplr pnsiderat. Uno mo abstrahendo a naturali bus corporibus: et sic no repugnat: qd possuz imaginari sic motus ab oriente in occidens et econuerso super idem centru et eode polos: s3 2o modo pot considerari in corpore naturali: et sic no possunt ee simul isti motus. vii Aristo. negat strarietate in motib celi: qd ex dictis no bz vidisse de strarietate diminuta: qd sic sut straria: s3 loquit de strarietate pfecta et cludit ex hoc celu no bre striu nec gnabile nec corru.

Per hoc ad rones. In vno qd genere et. dicit frater thomas qd verus est strietas striaz: sed homo et assinus no: s3 b no valet: qd drie sunt formalr pncipia pstitutiua speciei et pncipia formalr stria et que constituunt ab eis sunt straria. S3 posses bre qd species no sunt pmo stria: qd includunt mam q non bz striu: s3 drie icludit mam. No valet: qd drie dicit totu aggregatu ex ma et forma vt dicunt: nec pot vnu bre striu et aliud no ppter in-

tellectoz vtraz: qd intellectus no pot facere. Unde aliter ddm: qd est veru: si est vnu genus vniuoct. Et cum dicit. motus localis et. ddm qd non est genus vniuoct de porphyrio: s3 est genus analogu: qd dicitur motus localis de his s3 diuersas rones et ordine pozis et posterioris. modo qd dicit qd in quolibet genere et. intelligit de genere vniuoct: sed in alijs no. vt ens est analogu ad. io. pdicamentu: et tñ no est in ipso prima strarietas. Aliter dicitur et dicit maior. Et cu dicit. motus et. verus est: et ideo in eo est strietas cui diminutio peruenit ex careria actiois et passionis: vt dictu est. Ad 2m. cu dicit. motus celi et. ddm qd no solu differunt numero vel spe que sunt vni gnus vniuocti vt porphyri accipit genus: s3 differunt spe. i. per se: qd quecuqz differunt spe differunt per se: et no econuerso: qd. io. pdicamenta differunt per se et non spe: qd no sunt st. tñ ens diuidit in ea imediate. vii motus isti differunt per se no vt seiusde generis vniuocti. Uel aliter ddm qd differunt fm spem: et p nis strietate diminuta. Ad strimatiue. diuersitas et. ddm qd veru est. et io volo qd differat spe no que sint vnus generis vniuocti. S3 dices. si referatur ad genus. ddm qd verum est qd si. de qua genus pdicat in eo qd quid: s3 de qua gen no pdicat in quid no referatur ad genus vniuocti. Ad 3m. motus ab occidente et. ddm qd vep est. si sunt super idem centru et sup eode polos: s3 si super diuersos polos: no opz. et hoc etiam vult Aristo. qd sint super diuersos polos: non sic voluit alptra gius: qui voluit destruere astrologia pto. Un no sunt super eode polos: qd polus codiaci distat a polo mundi 23 gradibus. Ad strimatiue. illi motus et. veru est si accipit: vt strarij termini. s. orientis: et occidens: qd non distant fm distantia maximam et contrarietas est maxima distantia: sed inter orientis et occidens in circulo non est maxima distantia: qd infiniti circuli possunt esse: sed non distant nisi fm extrema dyametri: sic non habent contrarietate. Ad dictu Lomentatoris ddm qd intelit qd celum potest quiescere large fm partes accepta quiete vt pro oppositione inter priuatione et habitu non contrarietate pfecta: vt dictum est in positione. Ex hoc Aristo. voluit concludere celum non habere contrariu nec esse generabile. nec corruptibile: vt satis pz.

Sed quoniam manifestum de his: et de reliquis intendendum est. Et primo vtruz et corpnus infinitum quemadmodum plurimi antiquoz philosophoz putauerunt: aut hoc vnu e aliqd impossibile. T. co. XXXIII. Q. XIX.

Onsequenter queritur circa caplm de infinitate ipsius vniuersi. vtrum infinitum si esset haberet rationes pncipij: et vt abbrevietur: questio est intelligenda de infinito secundu magnitudinem: quia de infinito vigoris et durationis non arguit ad presens: et arguit qd no habeat ratione pncipij: illud extra qd nihil est: no habet rones pncipij: qd pncipiu est extra pncipiata: qd pncipius est cuiusdam aut quozunda. p pby. sed infinitu si esset nihil esset extra ipsuz: qd infinitu totu occupat. Opposituz Aristo. in littera. qd infinitu si esset qd haberet rone pncipij: qd dicit infinitu si esset haberet pncipij vntate: et maxime vntate gti. Ex hoc sic. qd bz vntate pncipij est pncipiu: s3 infinitu si esset haberet vntate pncipij et. Notandum qd infinitum fm magnitudinem tripliciter consideratur. vno modo s3 magnitudinem carentem terminis. alio modo consideratur fm infinitatem que dicit priuatione magnitudinis ter

T.c.8.

T.c.33.

minozū: qua formalr infinitū est infinitum. 3: modo cōsi-
detaf quo ad subam subiectaz magnitudini infiniti. mo
do p mō infinitū non habet rōnes pncipy: qz nullum acci-
dens solū habet rōnes pncipy: qz accis dependet a suba:
qz suba est causa accitium in ea: vt ps. 7. metaph. r acci-
tia non sunt entia non qz entis: sed infinitus pmo mō est
accis: qz magnitudo est qzitas que est accis: vt patet in
predicamētis. silt r infinitū scdo mō nō bz rōnem pncipy:
qz nulla puatio simplr est pncipiū: qz nullū nō ens est pnci-
pius: sed puatio est non ens: qz est in subo apto nato ad
habendū habitū: sed infinitū est puatio terminoz ma-
gnitudinis r finitatis: r nō est ime. C. 3. dōm qz si infi-
nitum cōsiderat 3: modo: sic si esset haberet rōnem pnci-
py: cui ratio est. suba subiecta infinite magnitudinis vel
esset pncipiū vel pncipiati. per sufficientē diuisiones. si
talīs suba non est pncipiata r causata: qz si bz suba infini-
te magnitudinis subiecta esset causata: vel bec esset a pnci-
pio intrinseco vel extrinseco per sufficientē diuisiones
pncipy: vt ps. 5. metaph. s. pncipue per Lōmentatorē. s. si
talīs suba esset nō esset a pncipio intrinseco: qz illa ē mā
vel forma: vt ps. 7. pby. r. 5. metaph. sed talīs suba non
habet formā: qz forma terminat mām: r ita esset finita r
infinita: qd est cōtradictō. Similr non pōt esse mā: qz mā
non est sine forma: qz idem rediret qd prius. Similr ista
suba non habet pncipiū extrinsecuz: vt agens: quia vel
esset vt ab agente de nouo: vel ab eterno: non de nouo: qz
qzgd de nouo fit est magnitudinis finitē: r in pncipio ha-
bet qzitate diminitā: nec est ab eterno: qz suba simplex
r eterna non dependet ab agente fm Aristo. s. ista suba
si esset: eēt simplex: qz nō hēret māz neqz formā: nec de-
pendet a fine: qz finis sube est mouens: sed ista suba si eēt
ipā esset immobilis: qz non hēret locū in quo moueret: qz
totū occupat. ergo relinquit qz sit pncipiū. r hoc sentit
Aristo. qz infinitū hēret pncipy virtutē: r maxime virtū
tem quāt: r h vult: non qd ab sit pncipiū: sed si esset in-
finitū. r h etiā vidēt dicere oēs antiqui: q dixerūt infini-
tū attribuerūt ei rōnem pncipy: r omnia cōtinere: r esse

T.c.3. 7.4.

T.c.6.p.

T.c.27

T.c.31

T.c.15.

p.c.c.c.

33.

T.c.31.

T.c.65.

Ad rationem. illud extra quod dicitur. dicendum qz
verus est quod nihil habet extra se vt essentialr nec acci-
dentalr fm subm r locū. Et cū dicitur infinitus r. dōm qz
bz infinitū sic nihil hēret extra se fm subm: tū eentialiter
vt quantitates quozum esset pncipiū r cā vt iam vt
sum est in positione: ideo non valet. Questio. XXX.

Insequenter querit. Utrū si coz-
pus spericū esset infi-
nitū hēret centrū. arguit qz non. qz si infinitū
esset spericū tunc non hēret circūferentiā vt
timam: qz infinitū non habet vltimū. qz aliter
esset finitū r infinitū: sed circūferentia est vltimū: sed qd
non bz circūferentiam non bz centrū: qz centrū est a quo
oēs linee ducte ad circūferentiam sunt equales.

Oppositus vult Aristo. qz si spera esset infinita: tūc due
linee ducerent a centro in infinitū: r non esset nisi ha-

Dicendum qz corpus spericū duplr pnsideratur
vno mō inq̄tum spericū: r sic bz centrū: r ideo dictū est.
qz spera est que bz punctū: a cui medio oēs linee ducte
sunt equales: sed h punctū est centrū: vt ps. 5. pby. r. 2.
mō cōsiderat inq̄tum infinitū sic non bz centrū: qz si cen-
trum hēret tunc esset vltimū r extremū: qz me dicit in
cōparatione ad extremū: sed centrū est mediū: vt dicit
Lōmē. sed vltimū repugnat in infinito. Scidndū qz ali-
qui dicūt si aliqz cōcedit spericū infinitū: tunc pcedit cō-
tradictōria: qz bz centrū r non bz inq̄tū spericū bz: s. in

quātum infinitū nō bz centrū. Illud non valet qz cōtra-
dictoria est fm idē: vt ps in elē. r. 4. meta. s. illud est r. dōi
uerfoz: vt ps. vñ si fuisset dicitōria magnū icōueniēs alr
expressisset: r cito euasisset: sed hoc non fecit. s. aliter in-

Ad argumenta. Probauit hoc.
p3 pmi cōcludit qz non habē-
ret centrū inq̄tum infinitū: sed z qz haberet centrū
inq̄tū spericū: vt pus dcm fuit r. Questio. XXI.

Insequenter querat circa illd ca-
pitulū. qd aut nō est
corpus. Utrū id qd impossibile est factū eēt:
possibile sit fieri: r arguit qz nō. qz aliq se dicit
sicut pus r posterius: si posterū est impossibi-
le: nō opz qz pus sit ipole: sicut aial r homo habent se qz
vnu est post vt hō: cui impole est ad esse hōiem vt asino:
qz huic etiam aial: qz pdicatu eē r et de necessitate inest
asino: sed factū esse r fieri sunt bz: qz factū eē est posterū
fieri: qz fieri pcedit factū sicut motus terminū. Itē
cōtinuū pōt esse diuisibile in infinitū r tū nunqz est diuisi-
sus in infinitū r. maior ps. 5. pby. r. p. c. qz est diuisibile in
semp diuisibilia. minor ps. p. tinnū actu non est diuisus in
infinitū: qz tunc infinita essent in actū: qd est ptra Arist.
3. pby. g factū esse pōt esse impole r fieri possibile r diuisi-
di est fieri diuisus esse: qz tūc cessaret a motu: qz qñ aliqd
est motū ad terminū ad que: tunc cessat mor. g nō opz si
factū esse sit impole qd fieri sit. Itē possibile est ali-
quē moueri qz sit intellectus sic ps de illis qui volebant
turrin pstruere vt ascēderent in celū: qz celū cōstruxit
vt celū ascendere posset: r Arist. recitat in lib: suo de mū-
do in qdā epla quā scribit ad alexandru: qz aliqui puta-
uerunt se adipisci locū celestē r proficisci. sed hoc est qd
aliquis sit in celo r tangat superius fm nām. Itē pos-
sibile est aliquē moueri ad habēduz oēs scias: sed nullus
bō inuenit qui hēat oēs scias: r impole est. g factū eē im-
possibile: r fieri pōt esse possibile.

Oppo vult Ar. i lra vbi dicit ipole scā r pole ē fieri s. 3.
subaz r vbi r qz: vt ps: r h idē vlt Lōm. r alij expositōes

Notandum vt ps. 2. pby. r. 7. metaph. aliq sunt
a diuersis pncipis vt a nā aliq aliq

ab arte: r silt aliq ab imaginatione: r h duplr: vel recta r
ordinata: vel inordinata r erronea. modo qd impole ē fa-
ctū esse. impole est fieri fm nām. silt s. 3. artē r fm imagi-
nationē ordinatā. r 4. si est imaginatio inordinata aliqd
pōt fieri: qd impole est scā eē. Ratio pmi. Lū aliq sic
se hnt vt finis r vt ordinata in finē: s. finis est impolis: r
ordinata in finē r eonuerso. qz si ordinata in finē essent
possibilia r finis impolis tūc esset frustra: qz frustra ē qd
ordinat in finē in que nō pōt. z. pby. r si ordinata in finē
possibilia sunt r finis: sed ista sunt bz: qz factus esse bz se
vt finis: r si ordinat in scā esse: qz si est minus perfectus
ē bonū factū esse est magis bonū. modo in nālibus r arti-
ficialibus minus bona sunt grā melioris boni. 7. poli. si
militer quies in termino a quo est consumatio r pfectio
motus: vt calidū esse calefactionis: vt ps. 5. pby. g si factū
esse est impole r fieri est impole r eonuerso: r si vnus est
possibile r aliud. modo Arist. non pbauit nisi per ptra-
dictionē: qz hoc accipit pncipio: ad qd declarādū suffi-
cit modicula declaratio vt inductio. s. qñ duo essentia-
liter sunt vnu. si vnu est impole r reliquū: sed fieri r scā
esse sunt vnu essentialr: qz mor est idē eentialr cā termi-
ni ad que: vt ps. 3. pby. r. 5. Rō 2. ps. qz ars imitat nāz

inq̄tum potest r segtur opus eius: vt ps. 2. pby. r. 4. me-
theoz. sed iam declaratū est de nā bniis: qz si factum
esse est impole r fieri. gēt in arte h silt ps in imaginatōe
recta: qz si impole est fieri r impole ē factū esse: si non va-

T.c.12 7.9.

p.c.54.

T.c.3. T.c.z.

T.c.56. 257.

T.c.58.

T.c.6.p. T.c.zz.

T.c.62.

T.c.7. T.c.51.

T.c.4. T.c.5.

T.c.zz. 7.79.

oppositus. impossibile est factus esse: tunc id impossibile
nunqz perficitur: r vilis est intellectus qui incipit qd nō
pōt perficere. vt dicit Lōmen. pmo pby. r. 2. Si autē est
erronea imaginatio: tūc non opz. qz talis imaginatio pōt
incipere qd nō pōt perficere: sicut illi qui putant se profi-
cisci locū celestem. Notandū in expediendo breuiter
in tota specie. si impossibile est factū esse r fieri. qz in indi-
uiduo nō opz. qz pōt esse qz factus esse non pōt perfici: tū
fieri est possibile. r qñ dicit. nihil est ociofum in nā. verū
est in specie: non tamen opz in indiuiduo.

Ad rationes. Quando aliqua se habent sicut r. ra-
tio tēratia est. potest maior nega-
ri. qz hō r risibile sūt pus r posterū fm nām: r cū dī qzgd
impossibile est risibili qd est posterius ipossibile est hōi.
non est verum. Uel aliter dōm ad maiores per interē
ptionem. Et cūz pbat per al. dicendū qz si aliquid impossi-
bile ē homo fm nām totaz r impossibile est al silt: vt ce-
lo. Et cum dicit de asino. dicendū qz h totū est ex pre for-
me r nō ex parte mae. quare r. Ad z. cum dicit. cō-
tinuū pōt esse diuisibile r. dicendū qz sicut diuisibile est.
ita r diuisum. qz est in potētia ad diuisus esse cui est per-
mixta potentia. sed nō est diuisibile qz sit in potentia ad
actū perfectū: modo cōtinuuz est diuisum pmo mō: scdo
non. vt ps 3. pby. r. 3. Ad z. cum dicitur. possibile
est celū moueri r. v. est. impossibile est celū esse mo-
tum quo ad totum motū: sed quo ad pores circulatiōes
bene est motū. qz adueniente vna cessabit alia. Ad 4.
possibile est aliqua r. dico qz talis imaginatio est inordi-
nata. Uel dicendū aliter qz tale nō est possibile fm na-
turaz mouentis r motus: sed fm exstimationē r opinio-
nem mouentis tātum: sed ex nā motus r status nō est qz
ordinat nisi sit possibile compleri. Uel aliter pōt dici qz
possibile est aliquē hōiem habere omnes scientias r ali-
quis habuit. vt Aristot. fm qz de eo dicitur: sed pauci in-
ueniuntur tales. ideo non valet.

Infinītū aut pncipiū habet virtutē: r quātū
maximam. Itaqz nihil inconueniens: neqz ir-
rationabile mirabilez esse differentia: ex eo qz
sumitur qz est aliqd corpus infinitū: ppter qd
de ipso dicendum a principio resumentibus.

Textu cōmen. XXXII. Qd. XXII.

Insequenter queritur. Utrū possibile sit coz-
pus esse infinitū simpliciter. Et arguit qz sic.
qz quātacūqz magnitudine data possibile est
accipere maiores. vt dicit Lōmen. 3. pby. r. 1.
qz ista ppositio est vera. sed h nō posset esse si
omne corpus esset finitū. qz in infinito non est. dare maius
semp. ergo corpus simpliciter est infinitum.

Oppositū vult Aristo. in lra. qui demonstrat multipli-
citer impossibile esse corpus infinite magnitudinis.

Dicendum ad questionē qz ipossibile est esse coz-
pus infinite magnitudinis simplici-
ter. i. extensum sine terminis. qz si h esset: tunc esset mo-
bile motu recto vel circulari. na. 6. pby. r. 3. qz omne
corpus est mobile: r omnis motus est rectus vel circulari-
ris. vt ps pmo hui. sed corpus infinitū nō pōt moueri ali-
quo modozuz nō circulariter. r h probat rōne Aristo. in
lra. qz si esset corpus motus circulariter infinitū. tūc infi-
nita esset distātia inter duas lineas exētes a centro. qz
quanto magis lineae elongant a centro plus distant. r qz
in infinitū elongant. ergo infinita est distātia: r si infi-
nita est distātia lineaz nō pōt pertrāfiri a mobili. qz vna
linea nunqz veniet ad sctū alterius si mobiles sunt. ergo

Lō. 75. 7.71.

a.33. v. 5 ad. 76.

T.c.3z.

4.8.

T.c.5.

T.c.35.

nō pōt moueri perficiendo motū ab vno pūcto ad aliud:
sed h est falsus. qz videm⁹ oppositum. Nec ēt mouerē
motu recto. qz si moueret motu recto vel h ēt a medio
vel ad mediū. r si corpus esset infinitū. tūc grauitas r le-
uitas esset infinita: sed h est ipossibile: qd pbat Ar. in lra.
qz si aliqd corp⁹ bz grauitatē infinitā. sequerē qz moue-
ret r nō moueret: qz sūt dicitōria. falsitas pntis pbat. qz
si grauitas eēt infinita nō posset corp⁹ moueri: qz vel mo-
uerē in tpe vel in instāti: sed nō pōt moueri in nō tpe. qz
h est p nām motus r pncipue localis g est continuus: r h⁹
pus r posterius duratiōis nō pōt moueri in tpe determi-
nato. qz cuiuslibet tēporis est pportio ad aliud tps: sicut
cuiuslibz finiti ē pportio ad aliud finitū. si g moueret in-
finita grauitas: r illud tps in quo mouet grauitas infinita
bz pportione ad aliud tps in quo mouet veloci⁹ vel tar-
dius: nō est nisi fm pportione virtutis ad virtutē: s. gra-
uitas infinita nō bz pportione ad grauitatē finitaz. qz fini-
ti ad infinitū nulla est pportio. Similiter opz qz mouea-
tur id cui⁹ est grauitas infinita. qz grauitas ē pncipiū mo-
tus. ergo siml mouerē corp⁹ r nō mouerē: qd est ipossibile.
ergo id ex quo sequit: sed h est. qz ponit grauitas infini-
ta. Eodez modo est de leuitate infinita. nā ps. qz postqz
corpus graue est infinitū. oz qz grauitas sit infinita: qz in
maiori magnitudine est maior virt⁹. ergo in infinita ma-
gnitudine est infinita virtus. Silt mixtū nō pōt esse infi-
nitum. qz quātitas mixtū nō est nisi fm quātitatē simpli-
cium. Sed est dubiū p mām rōnes. qz accipit falsus. s.
qz distātia duarū linearum que pcedūt a centro sit in-
finita. qz si h esset: tunc pars esset equalis toti: qd est ptra
dignitatē. qz omne totū est maius sua parte. nā ps. qz di-
stātia duarū lineaz a centro est pars respectu distātie
trium linearū: r si distātia inter duas lineas est infinita
r illa est pars alterius distātie vt trium linearū. ergo est
pars equalis toti: qz nihil est maius dare infinito: r pars
infinita est sicut totū. ergo supponit falsus. Dicendū si
eēt corp⁹ infinitū spericū oporteret qz distātia duaz linea-
rum simpliciter esset infinita. qz quāto lineae plus a cen-
tro elongant tanto maior ē ibi distātia. qz in infinitum
elongant: ideo est infinita distātia r distātia est infini-
ta si lineae sunt infinite. qz distātia est idēz cum terminis
linearū: r lineae ille sunt infinite. Ad formā rōnis cum
dicit. si h esset r. dicendū qz ipossibile sequit qz po-
nit ipossibile. s. qz spericū sit infinitū. qz iplicat illud im-
possibile qz inter duas lineas distātia sit infinita. r sic eq-
lis distātia triū linearū que hnt se vt totus: r sicut pars
est equalis toti: qz vno ipossibili dato multa sequuntur.
Scdo dubiuz est h scdam rōnem. s. qz grauitas sit infi-
nita. qz per istam rōnem pbat qz deus nō sit infiniti vi-
goris. qz si deus esset infiniti vigoris intensiue: tunc coz-
pus celeste moueret r nō moueret. qz si mouet vel in tē-
pore vel in nō tēpore: sed nō pōt mouere in nō tpe: qm h
est cōtra nām mor⁹: r nō est intelligibile. Si dicas qz
mouerē in tpe. h non vidēt. qz aliqua virtus finita moue-
ret in maiori tēpore: r tūc esset pportio tēporis ad tps
in quo finita virtus moueret r infinita: r h non pōt esse.
qz pportio tēporis ad tps: r motus in velocitate ad mo-
tus nō est nisi hz pportione virtutis ad virtutē. sed infi-
niti ad infinitum nō est pportio. ergo nō mouerē corpus
r silt mouetur. qz virtus est pncipiū motus r. dicendū
qz fm intentionē Aristo. ista ratio concludit de motio-
ne vigoris infiniti sicut de grauitate. vnde Arist. nō con-
cedit motozem pmi esse vigoris in finiti intense: sed infi-
nite duratiōis: r in h excludit alios motozes in h qz est
cā perpetuitatis r duratiōis infinite. Tamē fm fidem
r veritatem r reuerenter assentiendo sanctis sacre fidei

poetozibus, dicamus qd pimus motor simpliciter sit infini-
niti vigoris intensus: qd illud est verum, qd ex nihilo oia
pducit qd arguit infinitates vigoris. Ad rone que est
citra illud, dicendum qd mouet in instati teporis quatum
est ex parte sui: sed si mouet in tepore B non est ex parte
sui: sed ex parte mobilis qd non pot recipere motu in in-
stanti: sed bene posset mouere sic. Sed dices, omni vir-
tute actiua correspondet virtus passiuua, dicendum qd non
ops, qd vniuersali virtuti correspondeat passiuua virtus:
sed sufficit qd particularib: vt alyis virtutib: a pma rē.

Ad rationes pma, quacuq; rē, dicēdū qd magni-
tudini nō repugnat inquantuz mā-
gnitudo: sed repugnat ex parte alteri: vt sube celesti sub-
iecte magnitudini que determinat sibi tales magnitudi-
nem determinatā ad motū. vnde Lōmen, dicit qd ppositio
tūo geomē que dicit qd oī linea data est accipere maio-
rem est vera, qd linee nō repugnat pmo r pncipaliter in-
quantū lineas: sed ppositio est falsa nāliter, qd nālis confi-
derat lineam determinatā ad maximū r ad minimū. vñ
intellectus est falsus dicēs: qd quacuq; linea data r in q,
cunq; natura est accipere maiozes sic falsum est, ex quo
patet qd ppositio de eisdem terminis potest esse vera r
falsa diuersimode considerata, ideo rē.

Considerandū aut iterum quid horum dicit
bene: r quid non bene. Alteram quidē igitur
esse rationē eā que sine materia: r eam que in
materia forme bene quidē dicit: r sit hoc ve-
rum: sed nihilominus: neq; vna necessitas p-
pter hoc plures esse mūdōs: neq; contingit fa-
ctōs eē plures: siquidē iste ex tota est materia:
quē admodū est. T.c.6. XXIII. Qd. XXIII.

De sequenter pot queri. Utrum celus sit co-
positus ex mā r forma. Arguit qd sic in omni
eo qd mouet necesse ē intelligere materiā, 2o
metaphy, sed celū mouet, vt p3 p b. id rē.
Oppositum arguit auctoritate Aristo. in
primo huius, qui vult qd celum non habet subiectum: ex
quo fiat, r hoc idem vult Lōmentator.

Sciendum qd de ista questione due sunt opiones
expozitoruz latinorū. Una est opinio
fratris thome, vult enī qd celū sit cōpositus ex materia
r forma: r h pbat. Omne qd est ens actu v est actus vel
est habens actū: sed celus est ens actus: qd mouetur motu
locali: r illo motu nihil mouet nisi ens actu, aut ergo est
actus vel habēs actus: sed nō est actus per se subsistens:
qd tunc esset intelligentia r intelligens r intellectū, ergo
est habens actū, r per rōis habens mā, C Tūc addit
ille qd quāuis celum habeat mā subiectā forme: nō tñ
est eiusdem rōis cum mā inferiorū, qd materia inferiorū
est subiecta puationi: r h3 puationē annexas: sed mā
celi non h3 puationē annexas, qd puatio est absentia for-
me in subo apto nato, sed mā celi non est apta ad aliam,
qd forma celi replet r faciat totalem potentiā māe r nō
permittit appetitū ad aliam formā, vnde h3 virtutē vni-
uersalē forma celi respectu omniū inferiorū, ergo replet
totam, vnde materia celi r mā inferiorū differunt fm ha-
bitudines ad formas, qd mā celi h3 habitudines ad for-
mam totales: sed materia inferiorū h3 habitudinem ad
formas particulares, C Ex h arguitur sic, ille māe non
sunt eiusdem nāe: r rōis: quarum vna h3 habitudinem
ad formas totalem r alia ad formas particulares, qd vna
perficitur forma totali, r forma eius replet totam potē-
tiam eius, sed alia perficitur forma particulari r forma

eius nō replet totales potentiā, sed mā celi r mā inferiorū
rum se habēt h3, r h p3 ex dictis. Qd autē forma celi sit
vltis virtutis p3, qd forme omniū sūt in terminis, vt p3 2o
de generatione, vnde māe nō differunt per cōpōnez: ita
qd mā habeat cōpōnē in nā eius p diuersas habitudines:
vt dictū est. C Sed ista opinio nō valet, qd si celū habe-
ret mā que est in potentia de se sequeret qd celū sit ge-
nerabile r corruptibile fm nām: sed hoc est falsū, vt illi
dicūt, qd non corrupti fm nām: l3 a virtute superiorū: vt
a deo qui celuz pot annihilare, pna p3, qd qd h3 māz que
est in potentia ad esse r ad nō esse est generabile r corrup-
tibile. C Et rfirmatur, mā pma est pmiū subm: ex quo
aliquid sit pmo cū insit r in qd si resoluit vltimuz abibit,
ergo omne qd h3 mā est scū, qd materia est ex qua fit
pmo rē. Vel fm actum vel fm aptitudinē. C Sed dices
qd ista materia nō est eiusdem rōis cum mā inferiorū,
Tunc quero aut ista mā est pmiū subiectū aut nō. Si nō
est pmiū subiectū tunc nō est materia pma: sed si est sub3
pmiū tūc ipsa est ex qua fit aliquid pmo cū insit rē. C Alia
ē opinio fratris egidy qd dicit qd celus h3 mā que est in
potentia ad esse substantiale r ista mā est eiusdem rōis
cum mā inferiorū inquantū est de se: r in h differt a pmo
opinionē, r h pbat ex tribus, pmo ex quantitate sic. Si id
qd magis videt inesse nō inest nec id qd minus: sed ma-
gis videt qd forma pcedens dimēiones in materia extē
datur r sit quanta qd forma imaterialis: sed forma pce-
dens dimēiones in mā si esset aliqua que pcedit non
esset extensa r quāta: r h habetur per Lōmenta, in pmo
tractatu suo loquentē cōtra Auicē, qui dixit aliquā for-
maz pcedere dimēiones in mā, vnde dicit si pcederet
forma dimēiones in materia nō esset extēsa r esset in-
diuisibilis nec quāta si sic est, qd forma immālis est extē-
sa r quanta: sed si est aliquid extensum ops habere formas
materialem. C Scda ratio sumit ex parte densitatis r
raritatis, qd illud cui partes differunt penes raruz r de-
sum r rariuz r densius vident habere mā: r h p3 scdo
de generatione vbi Ap, loquit cōtra Empe, qd si elemē, T.c.6.
ta sunt cōparabilia fm rarum r densuz: os qd habeāt ma r 37.
teriam cōem, cuius oppositū dicit Empe, sed partes celi
differunt fm rarum r densum, qd stella est densior pars
sui orbis: qd illa pars que plus h3 de materia est densior:
sed que min de mā h3 est rarior. C Tertia ratio sumit
ex sensibilitate r indiuiduatiōe: qd illud qd ē sensibile r i-
diuiduaf h3 māz, qd nihil ē sensibile nisi qd h3 materiā:
r h est resolutio fm eum. C Si r nō pot esse indiuidua-
tum: qd ratio eius sit alia a rōne speciei nisi per mā, qd
in quib nō est materia nō est aliqd indiuiduātū r distin-
ctum a specie, qd intelligentia indiuiduum nō differunt a
specie: sed celum est sensibile, vt p3 ad sensum: r ē indi-
uiduatum est: qd fm Aristo, qui dicit celum dicit formā
tū: sed qui dicit hoc celum dicit formas in materia, r di-
cit qd ista sit intentio Aristote, in pmo b, r dicit qd celus
inquantū est ex parte forme potest habere plura suppo-
sita, sed ex parte materie nō: qd tota materia eius occupa-
tur per formam eius, r dicit qd ista materia nō pot esse
alterius nature a materia inferiorū, r hoc probat, quia
pure potentie non possunt distingui adinuicē, qd omnis
distinctio fit per actus, 7o metaphysice, sed due materie
sunt due pure potentie, ergo nō possunt distingui fm na-
turam r per se. C Item scdo que equaliter recedunt
a pmo sunt eiusdem rationis, quia que sunt in equali di-
stātia ab illo qd est perfectio substantialiter equalis sunt
perfectionis r entitatis: sed due materie equaliter rece-
dunt a pmo pncipio, qd si vna materia esset propinquo-
r deo tunc esset magis in actu: tūc nō esset materia pma,

Lō. 7i.

T.c. 16.
Liz.
T.c. 8.
Lō. 20.

Et addit qd l3 materia sit in celo r sit eiusdem rōis
tamen non habet annexas puationē: qd non est subiecta
forme habenti cōtrarium, qd contraria nata sunt sibi suc-
cedere in eodez subiecto: sed forma celi nō habet cōtra-
rium nec motus eius nec fm totuz nec fm partes, vt di-
ctum est in pmo huius, ergo celū non est generabile nec
corruptibile, qd materia eius nō est cā generatiōis r cor-
ruptionis: quia sine puationē, nam Lōmenta, dicit pmo
huius, qd puatio in materia est cā desiderij alteri forme
r generatiōis r corruptiōis. C Ista opinio est cōtra Ap,
r Auer, r veritatem, qd si celum haberet mā tunc esset
generabile r corruptibile fm naturam: sed h est falsum
fm istos: qd concedunt qd non est generabile r corrupti-
bile fm naturas, r pna p3, qd materia est pmiū subiectus
cum insit: ex quo fit aliquid rē, fm actum vel aptitudinē:
aliter nō esset subiectum pmiū. C Sed qd addit egidy
qd materia celi est eiusdez rationis cū materia inferiorū:
r tamen nō habet puationē annexas h tollit Lōmenta,
pmo huius, vbi ponit talem rōiam, Si forma esset in ma-
teria que non haberet cōtrarius tunc natura egisset ocio-
sura: sed h est falsum, qd in natura nihil est ociosum per-
petue: l3 ad tepus aliquid possit esse ociosum, pnam de-
clarat, qd in suba materie nō est nisi potentia ad h qd al-
quid fiat ex ea, quia materia est pmiū subiectum: ex quo
fit aliquid rē, sed si forma in materia careret contrario:
tunc ex materia non posset fieri aliquid: r non haberet
potentiam vt aliquid fieret ex ea, quia potentia ad for-
mam nō est in materia nisi pmo forma possit separari ab
ea, quia simul non recipit diuersas formas, qd generatio
vni est corruptio alterius, vnde si forma in materia nō
haberet contrarium: tunc potentia materie esset frustra
perpetue. C Sed forte dices qd materia celi habet potē-
tiam r forma celi nō habet cōtrarium, qd ex materia celi
nunq; fit aliquid aliud: h remouet Lōmēta, qd potentia
materie ordinat ad generationē materie r corruptiōnē
sicut acumē gladij ad incidere, Unde si materia ista ha-
beret potentiā: r tamen nihil generaret ex materia: tunc
potentia esset frustra eternaliter, quia nunq; attingeret
finem: sed h est ociosum qd natū est includere aliquid si-
nē que nunq; includit, 2o pphycorū. C Unde querat ab
istis si celum sit cōpositus ex materia r forma: vt ruz for-
ma sit anima vel non, si nō h3 est irrationabile, quia tunc
forma celi esset minus nobilis qd forme inferiorū anima-
liuz: quod est falsum, pna p3, quia forma que nō est ani-
ma est minus digna qd que est anima, Si dicatur qd est
anima vel est anima vegetatiua vel sensitiua vel intelle-
ctiua, non est vegetatiua, qd non augetur neq; diminuit,
vt patet pmo huius, nec est anima sensitiua: qd non habz
organa motiua nec sensitiua, qd illa nō est sine sensitiua
r vegetatiua, Nec est intellectiua, qd pbs dicit 2o r 3o de
anima qd nullam mā est perficiens dans ei esse, qd non
est extēsa, qd nō sunt plures anime nisi fingamus alias
animas pter has. C Demuz est dicendū ad questionem
qd per mā possimus intelligere duo, pmo modo mā
que est subiectiua r in potentia ad formas subales, Alio
modo per mā possimus intelligere sub3: qd est in po-
tentia vnde r a quo r ad terminos transmutationis loca-
lis, vt dicit, l3 metaphy, C Tunc dōm qd si accipiam mā
pmo modo que est in potētia ad esse de qua df. 7, meta-
qd materia pma nec est quid nec quale nec qd rē, nec
puationes: sed est in potentia oia h: tunc celum nō est cō-
positū ex materia r forma, r rationes huius r tacte sunt p-
r referant nisi qd addebat de intellectu qd nō est for-
ma perficiens materiā h est verum fm vias Aristo, Tñ
debemus tenere firmiter qd intellectus det esse formali

ter materie. C Scdo dōm qd si accipit materia scdo mo-
do dicendū qd celum est materia, i. subm simplex per se
subsistens, r h p3 per Lōmē, s. metaphy, quādo illud h3
materiā vnde r quo: qd mouet localiter d3 habere potē-
tiam ad terminos localis motus, qd sicut rāsmutatio in
suba facit scire terminos transmutationis: sic rāsmuta-
tio per locū facit scire terminos loci r locū: sed celū loca-
liter mouet, vt p3 ad sensum, ergo est materia, i. subiectū
simplex in actu nō per formas inherētē: que debet esse
sibi, ideo rē. C Sed difficultates sunt circa istam qōnē,
pma est quā mouet Lōmē, 2o cap: pmi, r dicit qd fortior
locus qui fecit errare omnes accipientes celū esse cōpo-
situz ex materia r forma: dicunt qd diuersitas motus ad
motuz nō arguit diuersitatē mobilitum nisi ex diuersita-
te formarū mobilitum: vt motus ignis diuersus a motu
terre arguit diuersitates nature ignis a natura terre: nisi
per diuersitates formarū: sed diuersitas motus celi a mo-
tu inferiorum arguit diuersitatē corporis celestis a natu-
ra inferiorū, ergo h erit per diuersitatem forme celestis
ad formas inferiorū, r per rōis erit cōpositū ex materia
r forma que arguit diuersitates nāe eius: ita qd habz for-
mam perficientes r materias perfectā. C Aliud dubiuz
est qd recitat Lōmē, in pmo in alio loco: qd in corpore
celesti vel est idēz sensata res r intellecta vel alia est, Si
est alia tunc est cōposita ex materia r forma perficiente
mā, Si idem tunc est incōueniēs, qd res sensata nō est
res intellecta: sicut intellectus nō est idem cum sensu, qd
fm qd res est sensibilis non est intelligibilis, qd est abstra-
cta a sensu. C Item tertiū dubiū est, quecūq; constituūt
vnu in numero necesse est vnu esse materiā r aliud for-
mam perficientē materias: sed forma r formatuz in cor-
pore celesti cōstituunt vnum in numero, vt dicit Lōmē, Lōm. 3,
in pncipio secūdi, ideo rē. C Itēz quarto, multitudo in-
diuiduozum in eadez specie nō est sine materia, vt dicit Lō. ii. 8,
Lōmē, in 7o metaphy, sed in corpore celesti sunt multa r 28,
indiuia sub vna specie, vt dicit Lōmē, 2o huius, quia
orbis corporū celestiu nō conueniūt in genere: sed dis-
ferunt: sed coniuicta sunt in specie, ergo sunt plura indi-
uidua, r per cōsequens habent māz, C Itēz Lōmēta,
dicit in de suba orbis, qd forma corporis celestis nō reci-
pitur mediātibz dimētionibus: sed dimētiōes corpo-
rum celestiu recipiunt mediāte forma eius, C Ex hoc
arguit, illud videt esse in corpore celesti inherētē me-
quo celum recipit dimētiōes, qd dimētiōes vident esse
in corpore celesti fm esse r inherētē, ergo etiā illud fm
esse r inherētē est in celo me quo recipit dimētiōes:
vt albedo recipit in corpore me superficie, ergo super-
ficies inherētē est in corpore: sed celum recipit dimē-
siones mediāte forma eius: vt p3 in auctoritate prealle-
gata, C Alia est ratio fratris thome: r alie rationes sunt
egidy r sunt tacte p3 r omnes dubitatiōes p tacte sunt
que possunt haberi ex verbis Lōmēta, pōnē suaz.

Ad primum dubiū dicendū, cum dicit diuersi-
tas motuuz rē, Lōmēta, dubitat Lōmē, 5,
h r dicit qd post diceret: tunc ex verbis suis pot accipi so-
lutio ista, cum dicit, diuersitas rē, dicendū qd non est ve-
rum, quia non oportet qd diuersitas motuum arguat di-
uersitatem mobilitum ppter diuersitates formarum in-
herētū: l3 hoc tñ habet veritatē in generalibz r cor-
ruptibilibus, vnde ratio accipit falsum, quia in corpori-
bus potest accipi vniuersitas mobilitum ppter diuersi-
tatem formarum abstractarum ab inferioribus, qd for-
me abstracte in corporibus celestibus qd illud quod mo-
uetur ab eis non sit graue neq; leue sic requiritur qd sint
specie figure, vnde sicut motus ignis diuersus est a motu

T.c. 20.
r a. r. cō.
24. v. l.
q ad. 32

T.c. 20.

Lō. 20.

Lō. 20.

T.c. 62.

T.c. 21.

T.c. 11.

T.c. 4.

T.c. 10.

T.c. 8.

T.c. 92.

T.c. 48

26.95.

2.14.

terre: arguit aliam naturam per diuersitate formarum inherentiuz sic diuersitas motus celestis ab inferiorum motibus arguit diuersitate naturaz non per formas inherentes sed per abstracta. Ad scdm euz dicit. in corpore celesti aut est idem dicit. Lomen. respodet per quedam verba obscura dicens. dicam in soluendo q natura in corpore celesti que est neq grauis neq leuis: nec est na per se existens: sed est materia corporis celestis existens ibi. vnde sicut materia pma no cognoscit: nisi per coparatione ad formam sic illa natura no intelligit nisi in habitudine ad aliud in quatu est subm operatiois intellectus. Sed tu dices. forte no est corp celeste exis in actu. B est contra euz qui ponit subm simplex per se existens. Dicendū q sic intelligit q corp celeste no est per se existens in actu. i. solitarie sine alijs. vt tertio modus per se de quo dicit pmo posterior. 2. 5 metaphy. qz non existit sine quātitate et lumine sicut motores orbium per se existunt in actu. i. solitarie sine quātitate et lumine: quia ista non sunt inherentes in corporibus celestibus. Etia per B ad formam in corporibus dicit. dicendū q no sunt eade res intellecta et sensata. Et cum dicit. dicendū q non sequitur. quia bene sequit q corpus celeste no existit in actu per se. i. solitarie vt lumine et quātitate. vnde lumē figuram motus sentium: sed natura eius non sentit. vnde Lomentator imaginat q corpus celeste circūscripto motore est suba simplicissima. quia non dicit cōpositionem in suba. sed tñ per se non est. qz habet alias res sibi inherentes. quia celum est subiectū simplex habens potentia ad vnde et quo. vnde sicut transmutatio in suba scire fecit materiaz que est in potētia ad diuersas formas. sic transmutatio fm locuz scire fecit materia que est in potentia ad diuersa vbi. Ad tertiu. quecumq cōstituiunt dicit. dicendū q subas constituere vnum in numero potē intelligi duplr. vno modo fm substantia esse indiuisus: et que sit constituunt vnu inuenitur ibi vnum vt est materia: et aliud est sicut forma. Sed alio modo cōstituere vnu numero est quo ad effecti cōstitutionē et operationis immediate dependentis ab h. et sic no oportet. modo iste sube in celo constituunt vnum effectuz vt motuz vnu qui immediate dependet a motore et mobili: et sic etiam dicitur q anima intellectiua et corpus constituunt vnu in numero quantū ad actum intelligendi: qui diuersus est in hominibus vt mouetur a diuersis fantasmatibus. Et notandum q lz in corporibus celestibus constituatur ides numero per formas et formatuz: tamen no ita perfecte cōstituitur sicut forma et formatuz in motoribus celestibus. quia ibi forma et formatuz sicut intelligens et intellectū constituunt ides numero et vnus. quia forma et formatū sunt vnum fm subas. quia intellectio no depēdet a suba: quia nihil addit super substantias intelligentis. quia per extrinsecū no intelligit sed per subas eius: et ita intelligēs et intellectū sunt ides fm substantia in nūero: sed forma et formatum non constituunt vnum fm subam. qz tantuz fm vnitatem operationis: quia ibi effectus vt motus celli superaddit aliqd super substantiaz celi. Ad quartū dicendū q multitudo indiuiduoz in substantijs generabilibus et corruptibilibus arguit materias. quia materia et diuisio quātitatis in partes generat in quas agit generans est causa multitudinis indiuiduoz. Sed in substantijs imaterialibus non arguit cōpositiones ex materia et forma. qz non est ex materia nec diuisio materie in partes in quas agit generas: et ideo aliter est ibi multitudo indiuiduoz qz per diuisiones: sed per aliqd magis qz ordinatur ad diuersos motus: et q multitudo indiuiduoz sit in generabilibus et corruptibilibus per diuisionē

materie B habetur satis per Lomentatorē. 7. metaphy. Lōm. 8. Ad quintū euz dicit. illud mediante quo dicit. dicendū q corpus celeste recipere dimensiones mediāte forma intelligit dupliciter. vno modo mediante forma tanq dispositione et subiecto: qz medium et extrema ides sunt ex 2. posteriorū. et sic celum no recipit dimensiones mediante forma vt dispōne et subiecto: vt corpus recipit albedinē mediante superficie vt dispōne subiecti. et sic corpus celeste non recipit dimensiones mediāte forma vt intelligētia: sed alio modo recipit vt mediante fine: et B est ppter finem recipit dimensiones vt celuz possit moueri: quia nihil mouetur nisi quantū et extensum. Per hoc ad rōnes expositozū. Ad pma. omne qd est ens actu dicit. Lōmenta. soluit si voluit Thomas respicere. vnde pcedit. Et cū dicit. omne qd est ens actu dicit. dicendū q duplex est actus per se existens. vno modo q sit actus per se existens sine quocūqz alio vt intelligētia: et ibi est ides intelligens et intellectū: et B modo per se est solitarium: modo celuz no est actus per se existens. i. solitarie vt sine quātitate et lumine et corporeitate: quia fm B indiuidua corpus celeste. Alio modo aliquid per se existens est actus per negationē materie que est in potentia ad esse et non esse et formas substantiales: et sic celum per se existens est actus: et illud no opz esse intelligens et intellectū: sed qd pmo modo est actus per se existens sine quocūqz alio vt intelligētia: sed secundo modo no. Unde deceptus est per equiuocationē: qz actus per se existens equiuocat: et ipse sicut deceptus per equiuocationē et fallaciam cōsequentis. qz vbiqz est ides intelligēs et intellectū est actus per se existens et no est. Tunc ad rationes egidy. magis videtur dicit. dicendū q duplex est forma imaterialis vna que nec est in potentia ad esse nec ad vnde et quo: sicut intelligentia: de illa habet veritatem q est indiuisibilis omnino per se. et per accidens et no est extēsa. Alia est forma imālis que tñ est in potentia ad vnde et quo et ad h terminos transmutationis: et de tali forma imateriali non habet veritatem. qz oportet illam formas extendi cum moueat: et nihil mouetur nisi quantuz et extensum: et sic celum est forma imaterialis quanta et extēsa: et ordinat per motores eius sic ad motum. Vel aliter dicendū q si illud qd magis videt inesse concedit. Et cum dicit. q magis dicit. dicendū q formam precedere dimensiones in materia potest itelligi dupliciter. vno modo tēpore. et sic est verū q forma precedens dimensiones in materia tpe esset indiuisibilis: et concludit contra Auicē. qui B voluit q forma in corpore celesti precedet tpe dimensiones: et tunc esset indiuisibilis sicut punctū. Alio modo intelligit formam pcedere natura dimensiones: sic no hz veritate q sit indiuisibilis talis forma. qz si B intenderet Lōmen. tunc cōtraderet sibi met. qz ponit q celuz pcedit natura dimensiones: euz dicat ipm esse subiectū dimensionū: et tamen est extensum. ergo male pmo modo. Ad aliā rōnem cōsiderandū q superficialiter iste homo pcessit: quia si ista ratio valeret non solum pbaret q celū esset cōpositus ex materia et forma: sed etia q esset generabile et corruptibile: qd est cōtra ipsum. qz fm naturaz ponit ipm esse ingenerabile et incorruptibile. vnde Aristo. in scdo de generatione. dixit q elementa sunt cōparabilia. et 37. quia habent materias cōmunes et vnam: et q sunt generabilia et corruptibilia: cuius opposituz dixit Empc. vnde dicendū est ad formas rationis. Illa que differunt dicit. verum est. si raritas et densitas dicuntur vniuoce hic et ibi: ita q sint contraria in eodem subiecto sibi succedentes hic et ibi: tunc verum est. sed si se habent modo opposito:

26.42.

2.42.

p cap. 2. c. 92.

2. met. cap. 12.

tunc non oportet. Et cum dicit. corpora celestia differunt fm magis densum et minus. dicit Lōmenta. dicit. 2. huius. q stella est densior pars sui orbis. Unde dicit q si virtute diuina ex stella fieret orbis. tūc ex pugillo stelle fieret decē pugilli orbis h. si ex aqua sit aer: tunc ex vno pugillo aque fierent decē pugilli aeris. qz densitas est: ita si ex stella que est densior pars fieret totus orbis: tūc ex vno pugillo stelle fierent decē pugilli orbis. Dicendū ad B fm q Lōmen. nūdet q raritas et densitas in corporibus celestibus et h no vniuoce dicit sed equiuoce: qz raritas et densitas in inferioribus sunt tria et succedunt sibi vniuoce in eodem subiecto. qz illa pars que ias est densa postea erit rara. ergo in generabilibus et corruptibilibus arguit mām vna et cōm: sed in corporibus celestibus no arguit materia vnam et subm cōpositū ex materia et forma. Unde notandū qd sit dictuz rarum equiuoce in celo et in inferioribus: et qz dicit h et ibi fm diuersas rationes. qz in inferioribus densuz est qd plus hz de materia et minus de forma. i. formā ignobiliorē vt terra respectu omnium est densior. et aqua respectu duoz vt aeris et ignis: et formas ignobiliorē hz bis. Similr aer respectu ignis. et ecouerso de raro qd minus hz de materia et magis de forma. i. nobiliorē forma: vt ignis respectu omnium elementorum est rarior. Sed densum in celo dicit per alias rationes: qd positū inter visum nostrū: et illud qd est supra ipsum impedit et pibet visiones: qm non recipit species visibiles vtz ad visum. vt p3 in qualibet parte orbis no stellata qd est perspicuus et aliqd supra ipsum videt: et no qd est supra stellas. Ad aliud cū dicit. illud qd est sensibile dicit. conceditur si est sensibile a tactu: tunc est verus. qz recipit qūitates tāgibiles cōtrary. scilicet calidi et frigidū. et per cōsequēs est generabile et corruptibile: sed si est sensibile per visum: tunc no opz q sit cōpositū ex materia et forma: que est in potētia ad formā substantiales: sed sufficit q sit subm simplex qd est materia in potentia vnde et quo. Et cū dicit. omne qd est indiuiduū dicit. concluditur quātū ad ppositū. Et euz dicit. celum est indiuiduū. dicendū q B no est ad ppositū. qz q Aristo. dixit ibi dixit per moduz disputationis et no per moduz determinationis. ergo no voluit precise dicere B q celuz differt ab h celo. qz celum dicit formā. B celuz dicit formā in materia. Vel dicendū q Aristo. accepit celuz no vt h loquimur de celo: sed p toto vniuerso corporeo: et sic hz formas et materia: sed celuz est indiuiduū per aliquid vt per quantitate superadditaz et no per mām et formā. Ad argumētuz principale nūdet Lōmen. q in omni re mota dicit q B opz esse mām perfectam per formas que est subiectum terminozum transmutationis scdm esse et non esse: sed si aliquid mouetur motu locali non oportet q habeat materiam que perficiatur per formas: sed sufficit q sit subiectum simplex existens in actu et non solum habet potentiam vnde et quo. et sic est subiectum motus localis tantum. Quia aut neq plures possibile est esse celos dicimus. Hoc. n. dicebam intendēdū: si quis no pntat vlt ostēdū eē de corporibus q impossibile est esse extra mundū. scilicet de quocūqz ipso: sed solum in infinite positis dicitaz esse rationem. Textu cōmenti. LXXXVI. Quia aut non solum vnus est: sed et impossibile fieri plures. Adhuc aut qd sempiternus icor

ruptibilis existens et ingenitus dicim⁹ p̄mū dubitātes de ipso. T. cō. XCII. Qd. XXXIII. Onsequēter querit. Utz sit possibile eē plures mūdōs ex q gōne apparet q actu no sunt plures. Et arguit pmo q possibile sit plures esse mūdōs. qz agens virtutis infinite hz potentiaz que no terminat ad vnu effectuz. nāz agens virtutis finite terminat ad vnu effectū: vt inferiora entia. ergo multo magis agēs virtutis infinite no vt terminari ad vnu effectuz: sed agens mundi est virtutis infinite vt deus qui est potētie infinite. vt p3. 8. physico. T. c. 85. et 12. metaphy. Tē quāto aliquid est nobilitas tāto. ff. 86. 83. est nobilior et virtuosior. qz virtus psequit spēs et eētā. T. c. 4. sed mundus est. ff. nobilior omnibus inferioribus. ergo. ff. ei⁹ est virtuosior. et h no esset nisi eēt plures mūdi sub vna specie. Et cōfirmat. perfectū v3 posse sibi simile generare. vt p3 2. de aia. nālistimū. n. operuz est quecūqz perfecta et no ozbata generare tale quale ipsum est. ergo possibile est mundū si est perfectus habere plura supposita vel esset minus virtuosus. Tē meli⁹ est esse plura optima q plura minus bona: sed mūdus est optimuz respectu cuiuslibet entis particularis. ergo plures esse mūdōs melius est q plura aīalia vel plantas que sunt plura et de sunt rōnes thome. Tē 4. si repugnaret sibi pluralitas. vel B esset ex parte agētis vel māe vel forme: sed no repugnat sibi ex parte agentis: qz est in finiti vigoris: nec ex parte māe. qz indifferens vnitati et pluralitati: nec ex parte forme. qz innata est habere in pluribus: cū sit subiectū vniuersalitatē. vt Lōmē. dicit hic et vlt natū eē in pluribus. Tē 5. arguit rōne Arz. que forma est oium vt dicit Lōmen. omne corpus nāle est cōpositū ex mā et forma. qz forma et mā sunt pncipia nālis entis: sed celuz est ens nāle euz sit mobile. tūc virtus argumētatiois h est. Omne cōposituz ex mā et forma vel hz vel contingit habere plura supposita indiuidua. qz forma nata est esse in pluribus. vt dicit Lōmen. sed mūdus est cōpositus ex materia et forma. vt pbatū est p̄us. huius p3 auctoritate Aris. et Lōmen. a. 76. v. et pbat per rōnes fratris thome. Si qd ad. 96 deus faceret plures mūdōs vel essent files vel diffiles. per sufficientē diuisionē sed neutro mō. qz si essent files tunc vnus esset frustra. qz in vno essent perfectioes oēs alterius: sed deus et nā nihil faciunt frustra: nec possunt esse diffimiles: qz tunc vnus no cōprehēderet omnē nāz corporis sensibilis. qz da q omnē nām sensibilis cōprehēderet: tunc esset similis pcedenti: et qua rōne vn⁹ non cōprehēderet oēm nām rei sensibilis nec ambo: et sic eēt iperfecti et ex eis fieret vn⁹ pfect⁹: et sic rediret ppo. Dicendum q fm Aris. impossibile est esse plures mūdōs et rōnes eius sunt. Si essent plures mundi tunc terra alterius mūdi mouerē ad mediū illi mundi: sed h est impossibile. qz qd aptuz natū est moueri ad aliquid nāliter opz q moueat nāliter per locum quo peruenit ad illum locū naturalē: sed terra alterius mundi no posset peruenire buc nisi mouerē per circumferentiaz eius: et illa circumferentia est sursum: et sic naturaliter moueretur sursum: qd falsuz est. cōsequētia pater. terra alterius mundi est eiusdēz speciei cum terra istius mundi et differunt numero. et illoz que differunt numero et sunt eiusdēz speciei est vnus motus et locus in se. vt dicit Lōmē. h. Sed cauillatio ē h vna in littera. 26. 79. videtur q possibile sit aliud esse mundum. et tñ terra il. 2. 80. lius mundi non mouer ad mediū istius: quoniā no sunt eiusdēz speciei. Contra hoc obicit Aristo. q eadem T. c. 80. cc 3

in diuersis diuersimode pdicaf. ff. de pluribus: qz quedā ff. plura indiuidua bz actu 7 aptitudine: vt. ff. naturales: quedāz autem aptitudine: 7 nō actu: vt sol 7 luna: 7 quedam non habent plura indiuidua nec actu nec aptitudi- dine: sed qz non repugnat eis vt nature nō repugnat mul- titudo. ¶ Vel aliter dōz qz verū est: ff. est. ff. generis pre- dicabilis: 7 p̄tinet sub genere vniūoe: ff. si est. ff. i. quidi- tas distincta per se nē opz. Et cū dicit suba 7c. negat: qz i- telligētie nō sunt. ff. pdicabiles 7 sub genere vo 7 logico: qz. ff. pdicabilis est cōposita reali ex genere 7 dicitur: que dicitur bz aliā dicitur sibi p̄trariāz: 7 sic. ff. sunt p̄trarie: qz qd cōstituit per p̄trariū eēntialr bz p̄trariūz: 7 sic. ff. sunt in eodē subo successiue: sed h̄ repugnat intelligētys: sed intelligētie bñ h̄nt. ff. i. liquiditates distincte per se: 7 nō se- quit qz si alique sint quiditates distincte qz sint vere. ff. qz io. pdicamēta sunt quiditates vere distincte: 7 tñ nō sunt spēs distincte: ff. tñ bene sequere. ff. si. vere sunt tūc sunt quiditates distincte. Et dices quōd ḡ sunt intelligentie in pdicamēto. dōm qz sunt in pdicamēto sube per reductio- nē sic p̄n: vt etia de mā 7 forma reducunt. ¶ Ad aliud. sic est de mobilibz 7c. p̄cedit per p̄ueniētā 7 dicit: vt dicit Lōmē. Et cū dicit. qz Lōmen dicit. qz corpora 7c. dōm qz corpora. celestia eiusdem sp̄ei esse intellr duplr. Uno mō positue: qz in vna specie pdicabili sunt. Alio mō negati- ue: qz nō h̄nt diuersas formas perficientes ea sic mā p̄i ma debet esse vna numero p̄uatiue per p̄uationē omniū formarū: sed positue nō est vna in numero. modo corpo- ra celestia. 7 modo dicunt esse idē sp̄ei seu eiusdē sp̄ei: ga non h̄nt formas distinguentes ea. vñ diuerse quiditates per se sunt: ff. non sunt species distincte.

Simul autem manifestū: qz neqz locus: neqz vacuum: neqz tempus est extra celum. Ter. cōment. XCIX. **Questio. XXVI.**

Onsequenter querit circa illud capl. Itaqz sic se habet. Utrū extra celus sit vacuum: 7 arguitur qz sic. Illud est ex celū: qd virtus ima- ginatiua imaginat extra celus: qz imaginatio est virtus passiuā: 7 mouetur a re imaginata: vt quelibz vtus elemētī: sed virtus imaginatiua extra ce- lum imaginat vacuum. Et p̄firmat: qd mouet virtutē pas- siuā ad suū actū h̄ debet esse ens: qz nō ens nō mouet vir- tute m passiuā: qz estimabit aliq. n. semp mouens. 3. p̄by. sed vacuū mouet virtutē imaginatiuā ad actū imaginā- di: qm̄ vel mouet a se ad imaginandū vel a vacuo. non a se: qz virtus passiuā non reducit se ad actū. 5. meta. ergo a vacuo. 7 per p̄ns est extra celū. ¶ Item 2. nam dicit. 4. p̄by. qz vacuū est locus nō repletus corpore: tñ aptus reci- pere corpus: qz conuenientior est illa descriptio vacui: qz in hoc omnes cōueniunt: qz aliqd dixerunt de vacuo: ff. extra celum est locus: qz extra dicitur loci: 7 nō est reple- tus corpore: qz ibi nō sunt corpora: vt dicit Aristo. in lra. ff. tñ aptus natū est recipere corp: vt patet. 4. p̄by. sic. ¶ Itē 3. ponat qz homo sit in vltima spera: vel ille pōt extendere manū vel nō. si nō pōt. tunc est aliqd p̄hibens ibi: qd est corp: qd est incōueniēs. ḡ pōt extendere manū. ḡ p̄ns fuit locus nō replet corpore: 7 hoc est vacuum.

Z. c. 17.

Z. c. 5. Z. c. 6. 63.

Z. c. 6. 63.

Z. c. 32.

Notandum qz extra celus nō pōt esse corpus na- turale: qz si hoc esset. vel esset ibi ff. nām vel preter nām: qz vel esset corpus simplex vel mixtus. non simplex: qz vel esset graue vel leue vel neutrum: sed non pōt esse neutrum: vt celus: qd nec est graue nec leue: quia

tunc celus esset extra celum. vel sic celus pōset mouere extra locū suū: qd falsus est: nec pōt ibi esse graue vel le- ue: qz ista habēt alia loca ff. nām: qz graue circa mediūz leue vero in circumferentia. ergo extra celus non sunt ff. nām: qz vniū corpus simplicis vnus est locus simplex ff. nām: vt p̄z in littera. ¶ Nec pōt ibi esse corpus mixtus: qz in quocūqz mixta sunt 7 simplicia: qz simplicia saluan- tur i mixto aut oia aut vnū eoz. Nec pōt ibi esse corp: na- turale preter nām: qz vbi aliquid est preter nām: in illo lo- co est aliqd corpus ff. nām: sed nullus corpus est ibi ff. nām: vt p̄batur est. ergo ociosus esset ille locus. qd est cō- tra dignitatē: qz deus 7 natura nihil faciūt frustra 7 ocio- se. ¶ Tunc dōm est qz extra celus nō est vacuū: qz vbi ē vacuum ibi est locus non repletus corpore: qz illa est cō- uenientior descriptio vacui. 4. p̄by. sed extra celus nō est locus: qz in omni loco pōt esse corpus vel ff. nām vel pre- ter nām: sed extra celus non est corpus nec ff. nām nec preter nām: vt iā p̄batū est: ex hoc sequit qz nō est mot⁹ extra celum: qz vbi est motus ibi est mobile: sed extra ce- lum nō pōt esse mobile: vt declaratus est nec pōt ibi esse tps: qz tps vel est motus vel aliquid motus. 4. p̄by. ff. ex. Z. c. 97. tra celum non est motus: vt iam declaratū est. ¶ Sed qd 798. est ibi. dōm qz ibi sunt inalterabilia entia 7 incorruptibi- lia optimā 7 sufficientissimā vitam ducentia.

Per hoc ad rōnes. Ad p̄mā. Illud qd imaginat 7c. Arist. soluit cōsimile arg⁹ in. 3. p̄by. per Z. c. 75. qd p̄batur esse infinitū: qz imaginatio pōt imaginari in fi- nitū: dixit qz nō est credendū imaginatōl: qz aliquis pōt se imaginari in duplo maiore qz sit: 7 etiā extra ciuitatez pōt se aliqs imaginari: vt dicit Lōmē. vñ res nō sequitur imaginationē: 7 tūc ad rōnē: cū dicit: qz mouet 7c. dōz qz verū est: si vera est imaginatio: sed si est falsa non opz. Et cū dicit. vacuū 7c. dōz qz imaginatio est falsa. ideo nō opz qz sit ens. Et cū dicit. virtus passiuā 7c. dōm qz pure non ens nec mouet ad actus corporeales nec ad incorporeales: 7 ideo vacuū non mouet: qz sicut nō ens nō intelligit nec per se nec per sp̄em a se causatā. sic non ens non imagina- tur nec per se nec per p̄p̄riāz sp̄em: sed per habitū aliqū imaginat. vnde vacuū non mouet imaginatiuā virtutē nec per se nec per p̄p̄riāz sp̄em: sed mouetur a pleno. Et si dicas qz ens mouet se ad intelligendū 7 imaginandū 7 non aliud. dōm qz ens p̄mo mouet intellm ad intelligen- dum se vel sp̄em eius: ff. ex. p̄nti. non ens. ff. imaginatum p̄mo mouetur a pleno: 7 per p̄sequens non imaginat non ens vt vacuū. ¶ Ad 2. vacuum est locus 7c. verus est. Et cū dicit. 7 est extra celus 7c. dicitur qz extra celum non est locus. 7 cum p̄batur qz extra 7 intra dicunt dñas loci. dicitur qz extra dupliciter p̄sideratur. Uno modo positue circumscrip̄tue siue p̄tētiue est extra celus. Alio modo negatiue accipit qz extra celum nihil est aliud nec circumscrip̄tue nec iclusiuē. modo extra p̄mo modo dicit dñam loci 7 est aliquid ibi: sed scō mō nō: qz negatiue i- telligit qz nihil est cōtentū a loco: sicut etiā materia p̄ma dicitur vna numero: qz nō h̄z multitudinē formarū nec includit aliquam: vt p̄z. iz. meta. ¶ Ad 3. ponatur qz ho- mo 7c. aliqui dicunt qz positio est impossibilis. ergo non est mirū qz sequatur impossibile: quia vno ip̄ssibili da- to multa sequuntur: 7 hoc nō est graue videre: qz impossi- bile est esse hominē in vltima spera. alijs non placet ista solutio: quia impossibile illud non est ex parte illius qd queritur: sed ex parte alterius. vnde illud impossibile nō prouenit ex impossibili positionis: qz tñ prouenit ex par- te celi: sed nos querimus de illo quod est extra celum vt vacuū. vnde si totum vniuersum esset aer: tunc po- sitio esset possibilis: quia homo pōset ibi esse in aere vbi

Z. c. 73.

Z. c. 97.

Z. c. 98.

Z. c. 75.

Lō. 75.

Z. c. 11.

est vltima spera. ¶ Unde aliter respōdet qz si homo eēt in vltima spera 7c. non pōset manū extendere 7c. qz ali- quid esset. p̄hibens. dōm qz nō: sed p̄uenit ex natura par- ticularis corporis: qz de natura cuiuslibet corporis natu- ralis est qz cōtinetur sub circumferentia extrema: quia aliter vniuersum non esset totum: qz aliter aliquid esset extra ipsum: 7 sic esset totum 7 non totum: 7 sic etiam qd esset extra ipsum corpus esset pars vniuersi totius in qua- tum natum est contineri ab ipso 7 non esset pars inq̄tus esset extra ipsum: 7 illa sunt contradictoria: ideo non pōt ibi esse corpus aliquod.

Propter qd qdem neqz in loco que ibi apra- nara sunt. Neqz tempus ipsa facit senescere. Neqz etiā nullus: neqz vna transmutatio co- ruz que super eam: que maxime extra ordina- tam lationem. Ter. cō. C. **Questio. XXVII.**

Onsequenter querit. Utrū eternitas sit ea- dem cuz tempore: 7 arguit qz sic. Illud quod est mensura successiuoz est temp⁹: nihil enī ē tempus nisi mensura successiuoz 7 econuer- sor: 7 eternitas est mensura successiuoz: qz tē- pus est eternum 7 motus.

Oppositus arguit. si eternitas esset idem cuz tempore tunc quelibz pars tempozis esset eternitas: ff. hoc est fal- sum: qz quelibz pars tps nō est eterna nec infinita: sed fi- nita. p̄ia p̄z. qz quelibz pars tēpōis est tps: vt dies est tē- pus: vt p̄z. 4. p̄by. ff. 7 per p̄ns si tunc esset eternitas tunc quelibet pars tempozis esset eternitas.

Z. c. 39.

Sciendum qz Boetius. 5. lib. diffinit eternitatem qz eternitas est interminabilis vite totaqz simul perfecta possessio. Ista diffinitio dissonat a verbis phi. vbi loquitur de eternitate in hoc qz dicit. In terminabilis vite: qz multa sunt eterna que non habent vitam: vt materia p̄ma 7 celum circūscripto motore. vñ de notandū qz eternitas dupliciter accipit. Uno modo inq̄tum attribuitur tpi vel motui: qz dicimus tempus esse eternum vel motum. Alio modo inq̄tum attribuit substantijs: vt p̄me materie celo motoribus orbibus: oia. n. h̄z ff. p̄m sunt eterna. ¶ Tunc dōm ad qōnem: qz ca- piendo eternitatem p̄mo modo qz oino non est idem cū tempore. Scō dōz qz etia oino non differt a tempore. Tertio dōz qz realiter est idē cū tempore 7 differt rōne. ¶ Ratio p̄mi dicta est p̄ns: qz si eternitas esset idēz cuz tpe oino tūc quelibz pars tempozis esset eternitas: sed h̄ est falsus: qz quelibz pars tps non est semp 7 eterna: cuz eternū denotatiōnē accipiat a semper esse: 7 p̄ia p̄z ex di- ctis. ¶ Ratio scōi est: qz duratio successiuā non pōt esse oino alia a tpe: ff. eternitas que attribuitur motui 7 tem- pōi est duratio successiuā: qm̄ motus vel tps durat suc- cessiuē in infi. qz qñ aliqua realiter durat duratione suc- cessiuā 7 differt rōne illa sunt idem realiter: sed tem- pus 7 eternitas vtrūqz est duratio successiuā: sed differūt in rōne: qz duratio illa inq̄tum h̄z pus 7 post tunc dicit tps. vnde vnū 7 idem pōt diuersificari a se diuersis rōnibus. ¶ 3. dōz qz eternitas que attribuitur substantijs non est idē cum tpe: qz illa non sunt idem quoz vnus est in subiecto in quo non est aliud: sed tps 7 eternitas sunt h̄z: qz eterni- tas est in substantia vt in motore: sed tps est in motu vel i mobili. ¶ Sed q̄ritur vtrum illa eternitas sit substan- tia vel accidens: 7 videtur qz neutrus potest esse: non pōt esse accidēs: qz in deo nullū cadit accidēs: nec potest esse substantia que substantia deus est: qz nulla mētura est sub- stantia: ff. eternitas est mensura subaruz sicut tps est mē-

sura motuū. ḡ relinquit qz eternitas est nihil. ¶ Ad hoc dicit aliqui qz eternitas qua suba est eterna nec est suba nec est accēs: ff. qz ponit 3. ens qd nec est suba nec accēs vñ dicunt cū ens diuidat in subam 7 accēs nō est verus de ente toto: ff. tñ: verū est de ente reali. vñ ens rōnis nō est vere suba nec accēs. vñ dicunt qz nec est subitine in re nec in aia: ff. est in intellectu obitue: sed perspective: vt in- telligēs rosam: illa rosa intellecta nec est in aia nec in re: qz hoc est singulare qz r̄det rose: qz sic non esset vlt: sed obitue in intellectu vt dicunt. ¶ Ista opinio est p̄tra Aris. in multis locis vbi diuidit ens in subaz 7 accēs: qz de qd est vel inheret alteri vel non. si inheret alteri tunc est ac- cidens. si aut nō inheret alteri sic est suba. ḡ diuinitas Aris. est sufficiens. ¶ Utrū dōm est aliter qz eternitas h̄z ad rem significatā est suba: ff. ff. rōnem: non est suba. vnde illud qd intelligit intellectus vt intelligit est suba 7 eter- nitas: ff. quo ad rōnem qua significat nō est suba vt inq̄- tum ipm̄ intelligit carere p̄n: 7 termino. vñ p̄ceptus eter- nitatis a carentia p̄ncipy 7 finis. ¶ Tunc querit de carē- tia: vtrū sit aliqd vlt: nihil: si est aliqd tūc ē suba vlt: accēs. nō pōt esse suba per idē qd pus 7c. p̄tra oca: nec accēs: qz tūc in ab. a mā est accēs. Nota qz cū intelligim⁹ intelligē- tiā tūc eadē res qz est suba quo ad rē significatā est eterni- tas: ff. differt rōne: qz inq̄tum caret p̄n: 7 fine: tunc nō est suba: qz dicit grecis: eternum vere sine p̄n: sine fine. ¶ Ad rōnē. cū dicit. vel est aliqd 7c. dōz qz est aliqd ens vt negat: terminoz duratiōis. vñ negat dicit ens. 4. meta. Et cum dicit. ḡ i sepatl subijs ē accēs. dōz qz ibi bñ ē accēs nega- tiuū: 7 p̄ negatiōnē: ff. accēs positiuū nō pōt eē in eis.

Ad rōnes p̄cedit qz idē est reali cū tpe sed differt ratione: quoniam inq̄tum caret termino dicit eternū: sed inq̄tum h̄z pus 7 posterius dicit tempus.

Extra celum autem ostensum est: quia neqz est: neqz contingit fieri corpus. Manifestum igitur quia neqz locus neqz vacuum neqz tem- pus est exterius. Ter. cō. C. **Questio. XXVIII.**

Onsequenter querit. Utrū entia extra celum que Arist. ibi dicit. sint intrāsmutabilia: 7 arguit qz sic. Illud qd est in loco ē trāsmutabile. qz locatū mobile est ff. loco: vt p̄z. 4. p̄by. ff. Z. c. 32. Ista entia extra celus sunt in loco: qm̄ extra 7 intra dicunt loci circumstantia: sicut pus 7 posterius sunt differentie ordinis. ¶ Itē illud qd nūc agit 7 pus nō age- bat nec postea aget est trāsmutabile: qz qd agit effectū quē pus nō agebat nec aget postea ē trāsmutabile: ff. intelligē- tia agit effectū quē pus nō agebat nec aget postea vt reso- lutionē hodiernā que corum⁹ vel reuertit. ¶ Item qd pus habuit virtutē quā postea nō h̄z: vel qd fuit virtus pri- us 7 postea nō erit est trāsmutabile: ff. intelligētia h̄z ali- quā virtutē quā prius non habuit: nec postea h̄z: vt affigē- egisset resolutionē istam habuit virtutē ad faciendū eaz aliter non egisset eaz: ff. postq̄ iam egit cā non habet vir- tute iterum ad eam: qz tunc idē in numero rediret: qd est falsus. modo qz aliqd sit virtus quē postea non erit non est nisi transmutatio. ¶ Item qd simpliciter nō est liberatus a potentia est transmutabile: quia potentia est p̄ncipius transmutationis saltem receptiuū: sed mul- te intelligentie non sunt liberate a potentia: quia Lōmē- tator dicit. 3. de anima. qz nulla simpliciter est liberata a potētia nisi illa que nihil intelligit extra. vnde subdit qz natura intellect⁹ possibilis est in oī intelligentia. ¶ Itē qd recipit est trāsmu: qz recipere nō est sine trāsmutatiōe: ff.

Z. c. 32.

Z. c. 32.

Lō. 5.

actio presupponit transmutationem: sed si aliquid est qd prius non fuit: opz quide fuisse in potentia: qz si non: tuc fuisset impossibile. modo nihil e qd impossibile sit fieri. C Itē vbiqz aliqd abycitur 7 aliqd acquiritur ibi est transmutatio: qz sine transmutatione nihil potest abyci vel acquiri: sed cum aliquid est qd prius non fuit ibi non esse abycitur 7 esse acquiritur. C Item vbi sunt termini transmutationis ibi est trāsmutatio: s; ens qd incipit eē post nō esse habet terminos transmutationis nō esse qd est priuatio: 7 esse qd est forma 7c. C Item si aliquid incipit esse post non esse sine trāsmutatione simplr tunc s; naturam ex nihilo aliquid fit: sed est cōtra omnes de natura loquētes qd ex nihilo nihil fit: sed o; subyci ei qd fit. 7c. ps. qz estimat ex nihilo nihil fieri nisi rōne transmutatōnis que oportet habere subiectuz in quo fit: quia ali quid oportet subyci ei quod fit.

T.c.iii. C Oppositum vult Aristo. in littera. quia ingenituz vno modo est qd nunc est qd p̄us nō esset sine transmutatio/ ne: vt tangere 7 moueri.

Dicendum qd incipere postqz non erat p̄t intel ligi duplr. Vno mō qd oīno incipiat esse sine transmutatione qd nec p̄cedit transmutatio cui? terminus sit per se nec cōcomitat qd transmutatur. Alio modo qd incipiat esse sine trāsmutatione: vt terminus sit per se tñ cōcomitatur aliqd ens: qm̄ per se est terminus illius. C Tunc vdm ad qōnem qd p̄mo modo est impos sibile fm̄ nām: 7 hoc sufficienter pbant rōnes dicte 7 re/ curratur ibi. C S̄cdo modo vdm qd p̄t incipere esse qd p̄us non fuit sine transmutatione que per se terminetur ad hoc: vt tangere nunc est qd duo tangant se que p̄us nō tetigerunt se sine transmutatione que terminuz per se: s; motus localis terminoz duo: 7 terminatur ad vbi: s; be ne consequi. C Similr visio fit a visu 7 prius non fuit: tñ mor? localis p̄cessit: 7 dispositio: 7 ille terminat ad vbi per se 7 ad hoc cōsequit̄ immediate 7 in instāti visio. ratio huius possibile est motū incipere postqz non erat: qz oīa non semp mouentur: nec semp quiescunt: s; aliqñ mouē tur 7 aliquādo quiescunt: vt ps. s. phy. sed motus non est per motū qd terminet per se motū: qz motus nō est per se motus vt subiecti vel termini. s; phy. qz aliter p̄cederet in infinitū. C Notādū: quāuis motus possit incipere eē potest nō esse sine motu per se cuius sit terminus: tamē non p̄t esse nisi trāsmutatio p̄cessit i mobili vel in alio. vñ lz h; motus non sit terminus motus per se: ta men consequit̄ aliqd ens: qd per se terminat motum: sic Arist. declarat. s. phy. qd post somnum aliqs surgit 7 pri us p̄cesserit motus in aīali sicut consumptio humiditatis: sed tamē ille motus non est per se terminus illi?: vt dicit Aristo. 7 Lōmēta. C Itē si indiuisibile est incipit esse post non esse: 7 tñ illud esse nō acquiri per verū mo tum: qz verus motus est partē post partē alicuius perfe ctionis: donec totū perficiat. dicit Lōmē. 3. phy. sed indi uisibile nō habet partē post partē: qz tūc esset diuisibile. modo sunt aliqua entia indiuisibilia que habent esse cū p̄us non haberent vt visio p̄pletur in instāti post motū localem 7 delectatio fit in instāti quādo appropinqua tus est delectabile. 7. eth. Similr illuminatio cū sol mo uetur super hemispherium nostrū tunc fit in instāti. vnde h; fiunt per transmutationē cū sint termini per se: sed cō sequuntur aliqd ens qd per se est terminus h;. C Et notā dūz qd quāuis motus incipiat esse post non esse sine trāsmutatione cuius sit terminus per se: qz per se motus nō terminatur ad motus: sed ad aliud vt quātitatē 7c. tamē

T.c.24

T.c.12

T.c.17. 7.20.

Lōm.4

Rationes mot? depēdet ab aliquo agēte per se. priores cōcedēde sunt vjs suis: quia cō

cludunt qd nō sunt facte sine motu p̄mo mō: vt dictū est. C Necessē quidem igitur potens secunduz ex cellentiā tanta: 7 que infra posse: puta si ra lenta centum tollere 7 duo: 7 si stadia centuz 7 duo posse ire: virtus autē excellētie. Tex. cōment. cxxvi. Questio. xxxi.

Onsequenter queritur. Utrum potentia rei materialis debeat esse determinata per ex cellentiā. Et arguit qd nō. Illud per qd de termi atur potētia debet esse tale qd si potē tia p̄t in ipsum p̄t 7 in alia. 7 hoc Aristo. p̄ bar in lra. sed aliq potētia est q̄ rsi possit in excellēs 7 ma ximū non p̄t in minimum. vt si visus p̄t videre stadiū nō opz videre minimum stadiū.

C Oppositū vult Aristo. in lra. qd virtus est excellētie 7 determinata ad excellētissimū. 7 hoc idem vult Lōmē. qd potentia dicit̄ duplr. Vno modo est p̄nci opationis. 7 illa est duplex fm̄ Auer. quedā est actiua: 7 illa est p̄nci trāsmutan di ab altero vel fm̄ qd ab altero: vt ps. s. metaph. vñ etiā dicit Lōmē. in. 3. qd potentia actiua mouet illud cui attri buit: sed potentia passiuā est illud per qd mouet illud cui attribuit. Potētia methaphorice: fm̄ similitudinem ista inuenit̄ in diuinis: qz dicim? qd intelligentia p̄t esse intelligentia: 7 deus potest esse deus: 7 sic non accipit po tentia pro actiua vel passiuā: sed accipitur pro non repu gnantia: vt intelligentia p̄t esse intelligentia. i. intelligē tie non repugnat esse intelligentia. C Siml etiā dicimus qd nulla intelligentia liberata est a potentia simplr. i. fm̄ similitudinem. i. fm̄ perfectionē p̄ter deuz: qm̄ omnes alie substātie a deo habet aliqd diminutionis 7 imperfe ctionis: vt vult Lōmēta. 3. de aīa. C Sciendū qd tñ cuz querit̄. vtrum potentia rei nālis sit fm̄ excellētia loqui mur de potētia actiua vel passiuā que est p̄ncipiū opatio nis. C Per hoc vdm est ad questionem: qd potētia rei na turalis est excellētie: 7 debet determinari per excellē tiam: qz si aliqs determinat̄ in potentia sua debet h; esse per excellētiā. i. per maximum 7 non minimum: vt si ali quis potest leuare. 100. libras. ille potest leuare. 10. er go determinatur per. 100. sic potentia determinatur per excellētiā in quantum p̄t. Vnde etiā in antiqua tran slatione dicit̄ qd virtus est vltimū potentie: vñ p̄t sillo gicare sic. per illud determinat̄ potentia in qd si p̄t: p̄t etiā in alia: sed si aliquis p̄t in excellētiā ille p̄t etiā in minimum. vel qui habet potētia leuandi. 100. libras etiā h; potētia leuandi. 50. libras. 7 nō ecōuerso. C Et con firmatur. potentia rei debet esse determinata per illud per qd est determinatū 7 vñ: 7 nō per illd qd est indeter minatū 7 multa: qz non notificat aliqd nisi per finitū: qz per infinitū nihil notificat: sed excellētiā est determinatū 7 vñ: vt qd potētia habet leuandi. 100. libras hoc est determinatū 7 vñ: qz nō p̄t in plura q̄ in vñ istud: s; que sunt sub eo sunt indeterminata 7 multa: vt. 70. 7 60. 7c. C Sciendū cū quedam sit potētia actiua quedaz passiuā: nō equalr determinant̄ per excellētiā eandē: qz potentia actiua determinatur per excellētiā que est in re extrinseca 7 in obiecto virtutis realis: vt dictus est de potētia leuandi. 100. libras. sed potentia passiuā deter minat̄ per excellētiā que est in virtute mer: 7 nō in ex trinseco: vt potentia visiva per actū excellētiā determinat̄ que est resp̄cū minimi visibilis. vñ si p̄t pati ab illo minimo 7 a maximo 7 nō ecōuerso. C Notādū tñ qd de

T.c.ii. 7.ii.7.

T.c.17.

Lō.5.

T.c.7

T.c.6.

T.c.16.

Lō.ii.6.

numero potentialū passiuarū quedā est organica vt visi ua auditua: 7 de ista h; veritates qd determinat̄ p excel lētiā q̄ est in potētia 7 p̄ actū respectu minimi obiecti qd p̄t p se existere. C Alia est potētia nō organica. vt itelle ctiaua 7 de illa nō est ita qd determinat̄ p actiuuz minimi itelligibilis: qz nō feqtur: qd p̄t itelligere minus p̄t itel ligere maius: sed si maiora potest itelligere 7 minora. sicut patet 3. de anima.

Ad rationes in contrarium. illud per qd poten tia 7c. cōcedit̄. Et cuz dicit̄. aliqua potentia 7c. verū est per minimum qd est itelligere extra. tamē per excellētiā que est in virtute visiva. qz ille act? est maximus respecta minimi illius rei visibilis: 7 hoc ē excellētissimū in illis. ideo non valet.

C Et vtiqz siquidē ipossibile tantū secunduz ex cellentiā dicentibus 7 plura impossibile: pu ta non potens mille ire stadia: manifestū quia mille 7 vñ. Tex. cō. cxxvi. Qd. xxxii.

Onsequenter querit̄. Utrū impotētia vel nō potētia sit determinata per minimum in quod non p̄t. Arguit qd nō. qz si eēt minimum in qd nō possit potētia: tunc continuuz esset cōposi tum ex indiuisibilibus: qd est falsum. vt ps. 6. physicoz. 7 in li. de lineis indiuisibilibus. 7c. p̄bat. qz si minimum est in qd nō p̄t accipiat̄ in exēplo. qz minimum in qd nō p̄t potentia que leuat. 100. libras sit p̄mū illud minimum super. 100. vel illud est equale. 100. vel magis vt minus. nō p̄t esse equale cum. 100. qz qua rōne virtus il la possit in. 100. 7 in illud minimum cum sit equale: nec p̄t esse minus. qz qd p̄t in maius: p̄t etiā in minus. ergo re linquitur qd sit maius: modo tūc illud minimum vel exee dit. 100. in in iudisibili vel in diuisibili. nō p̄t in indiuisi bili dicit̄. qz nihil excedit qd esse alterius in aliquo nisi sit cōpositū ex illo: qd est falsū. qz indiuisibile additū alicui nō facit ipsum aliud excedere q̄titate. qz indiuisibile ni bil auget. ergo i diuisibili excedit illud. tūc id diuidat̄: 7 remota parte ab eo vel p̄t in residū vel nō. Si p̄t in residū tunc id non fuit maximum. 100. in qd potuit. Si nō p̄t in ipm̄: tunc id non fuit minimum in qd non potuit. quia illud est minus eo.

C Opposituz attribuit̄ Aristo. in littera. vnde dicunt ex positores: qd sic potentia naturalis determinat̄ ad maxi mum sic impotentia determinat̄ ad minimum.

Unde sciēdūz qd aliqui dicūt qd lz sit dare ma ximuz in qd p̄t potentia nālis: tñ nō est dare minimum in qd non p̄t. vnde etiā Aristo. B non dicit in lra. qz dicit qd nō p̄t in minus nō p̄t in ma ius. etiā isti dicunt qd nō est simile de posse 7 nō posse. qz potentia est res nālis: 7 etiā determinata ad maximum: s; impo diē defectū: 7 iō si potētia terminat̄ ad maximum nō o; qd impotētia determinat̄ ad minimum. C S; illud dif ficile est demonstrare. qz est 3 Lōmē. expresse qui dicit qd sicut potētia ad maximum determinat̄ sic defectus ad mi nimum impotēst esse vna dictio. i. non posse. vñ lz Ap. in lra. nō dicat expresse qd bene dicit qd nō p̄t in minus nō p̄t in maius: sed de diminutiōe nō dicit 7 expositores volūt qd Aristo. intelligat minimum. vnde si aliquis nō p̄t plus leuare q̄. 100. marcas. illa vltima. 100. marcas multa sūt 7 habent latitudinē. vt. 1000. 200. 7c. tñ p̄mū est vnum 7 minimum in qd nō p̄t. 7 p̄t formari ratio. Sicut se h; po tentia ad maximum sic ipotentia ad minimum. per conue nientes similitudinē: sed potētia est determinata ad ma ximū. ideo 7c. C Et confirmat̄. res nāles debent eē de terminatē ad maximum 7 ad minimum. sed impotētia ē res

nālis: sicut ges q̄ est puatio motus est res nālis vel 7seg tur rem nālem. sllr impotentia est res nālis cū sit puatio rei nālis. ergo est determinata ad minimum.

Ad rationem vdm. si ita esset 7c. 7c. negatur. Et cū dicit̄. accipiat̄ p̄mū mini mum 7c. vdm qd est maius. 7 cum dicit̄. vel excedit in di uisibili 7c. dicendū qd illud nō est indiuisibile vt p̄ctus vel vñtas. qz sic nō redderet maiores quātitatē. qz indi uisibile additū alteri nō reddit maiorem q̄titatē. vnde est diuisibile fm̄ quātitatē. qz h; partes extra partē: ta men est diuisibile fm̄ auferibilitatē. vnde nō p̄t aufer ri vna pars que diuisim 7 seorsum existat. qz resolueret̄ in continēs. qz auferibilitas est determinata ad minimum. ergo in illo est minimum qd p̄t auferri: lz sit diuisibile s; quātitatē 7 partes in toto. vnde sile est qd dicit Aristo. s; physico. in illo cap. p̄ncipiū aut̄ consideratiōis. dicit qd si multe gutte cadūt remouēt aliqd de lapide: 7 id est multū sicut gutte multe sunt: tñ quelibet gutta nō remo uet vnam partē p̄us tpe a lapide q̄ aliaz: sed simul remo uentur a lapide. qz non possunt seorsuz 7 diuisim existere: lz quelibet sit diuisibile vt est in toto: tñ successiue est mi nimū. vñ partes in toto sunt potētia. vñ lz in vna massa remoueat̄ magna pars post aliam: tñ in illo est deuenire ad minimum qd h; multas partes in toto 7 quelibet dui sim nō requirit̄. qz non p̄t existere per se. vnde sic est in pposito: qz illud in quo excedit id. 100. sit diuisibile s; partes quiditatuas in toto: tñ seorsum nō est diuisibile qd possit per se quelibet partū existere. ergo ratio illa nō concludit. Et sic dictum sit de hoc.

C Impossibile igitur 7 semper quidez aliqd esse: corruptibile autem esse 7c. Textu com menti. cxxxi. Questio. xxxiii.

Onsequēter querit̄ circa illud cap. 3. Deter minatis aut̄ bis. Utrū aliqd sempiternū pos sit eē corruptibile. Et arguit qd sic. illud qd h; 7riū est corruptibile. qz corruptio est a 7rio 7 inter 7ria. vt p̄ p̄mo de generatione. 7c. 50. sempiternus. ex. s. phy. sed motus celi h; 7riū. vt Lōm. 7. c. 81. mentator dicit. qz quietez h; 7rias. C Itēz qd h; mām 7c. 86. h; est cor? 7c. h; dico mās subiectā forme subali que est in iz. m. 41 potētia ad esse 7 ad nō esse. qz potētia mē est cā genera tionis 7 corruptionis sicut absctio est cā p̄tuitatis: sic dicit Lōmē. p̄ hui? sed aliqd sempiternū h; mām subie ctam forme subali: 7 est in potētia ad esse 7 ad nō esse vt ff. hūana 7 affina sunt p̄tue: 7 hnt mām que p̄t eē 7 nō esse: qm̄ aut for. vel indiuidū nō corrūperet̄. C Itēz oē genitū est corruptibile p̄mo h;. qz genitū 7 corruptibi le cōuertunt̄ sicut igenitū 7 icorruptibile: sed aliqd sem piternū est genitū. quia qd depēdet ab agente est genitū 7 actū: sed aliqd sempiternū est h;. vt dicit Lōmen. in de suba orbis. qz celū non solū indiget virtute mouente: sed etiā virtute largiēte sibi esse 7 existentiā: 7 nulla est 7ria inter indigentia virtutis actiue in corpore simplici 7 cōpo sito vel gnābili 7 ingnābili 7c. 7 cū celum sit perpetuū: 7 habet agens. ideo videt̄ qd sit genitum.

C Oppositū credit Aristo. se demonstrare in littera. qz di/ cit qd omne sempiternuz est ingenitum 7 incorruptibile 7. 125. 7 nullum sempiternum est corruptibile: 7 hoc idem vult Commentator 7 expositores.

Notandum qd non est dubium. qd fm̄ Aristo. in tentionem esset dicendū qd nullum sempiternū esset genitū. qz impossibile est sempiternuz esse corruptibile: 7 hoc p̄bat Aristo. supponēdo duo p̄nci

T.c.16. dd

pla. quorum vnū est. possibile posito in esse nullus sequit̄
impossibile. lz possit sequi falsum: qd est nāliter intel-
ctum aliud supponit qd impossibile est vnū r ides esse r
non esse simul. qd p̄ma dignitas est. nō cōtingit idē esse r
non esse simul. ¶ Ex his p̄bat cōclusio. illud est impos-
sibile corūpi qd si poneret corūpi in esse sequeret ipos-
sibile: sed si sp̄ ens ponit corūpi: sequit̄ impossibile qd sp̄
ens corūptū esset: qz perpetuū dicit̄ esse sp̄ r non esse. qz
genitū est qd iam est r p̄us nō fuit. modo signet̄ illud in-
stans vel hora in quo sit possibile nō esse r cū sit corūpti-
bile nō est. r tu ponis semp esse. ergo in eodē instanti est
r nō est. ¶ Et confirmat̄. si aliqd sempiternum est corū-
tunc sequit̄ qd potētia ad esse r nō esse nō distiguūt in tē-
pore: sed h̄ est incōueniēs. qz in omni qd pōt esse r nō eē
tps potētie ad esse r nō esse distiguunt̄: sed si aliqd pōt
esse r non esse: tunc nō distiguunt̄. n̄a p̄s. qz qd semper
est ponit̄ in tēpore infinito semp esse r incorruptibile. r
qz corūptibile r in eodē pōt non esse: qz extra tps in fini-
tum nō est tps. ¶ Sed si dicat̄. aliquid est corūptibile
de natura sui r ppetuat̄ ab alio: de h̄ fiet questio sp̄alis.
¶ Utrū illud qd est corūptibile de sui nā pōt perpetuari
ab alio qd est extrinsecū sibi. ¶ Et notandū qd per eadē
rōnem pōt p̄bari ex p̄ncipys Arist. fm naturā qd impos-
sibile nō ens p̄ncipys sit generabile. qz anteq̄ ens si
esset generabile: tunc ides esset simul r nō esset: sed illud
est impossibile qd si ponat̄ esse sequeret ipossibile: sed si sp̄
non ens ponit̄ generabile: tunc idem simul est r non est.
qz si nunq̄ est semp ponit̄ nō esse rē. qz ponit̄ generabi-
le: r illud h̄s veritates tā de subali q̄ de accidentalē p̄di-
cato qd est semp nō ens esse generabile. qz implicat̄ con-
tradictionē eandem. vnde semp est eadē r ex eisdē p̄-
cipys: sicut nullum sempiternū est corū- sic nullus semp
non ens pōt esse generabile. ¶ Et confirmat̄. semp ens
r non ens opponunt̄ sicut omnis r nullus. modo impos-
sibile r necessarium sunt opposita. ex 2: p̄biermenias.
modo si oppositū in opposito r ppositū in pposito. illa
regula nō fallit in p̄dicatis per se. modo oē semp ens ne-
cessariū est esse ex p̄dictis. ergo semp nō ens ipossibile ē.
vnde locus. si oppositū in opposito rē. modo si semp nō
ens esset generabile: tūc nō esset ipossibile non esse. ergo
semp non erit r etiā erit. ¶ Notandū qd aliqui dicūt qd
semp nō ens aliqd dicere generabile pōt teneri: r semp
ens corūpi pōt teneri: etiāz cōtradictio Arist. qz pōt esse
aliquid r non esse simul in eodē instanti tēpore: sed non
nature. sed hoc nō valet. qz si aliquid pōt esse r non esse
in eodem instanti tēpore: tunc instans nature. qz opz il-
lud instans nature esse indiuisibile: quonā si esset diuisi-
bile: tunc melius posset esse in illo q̄ in instanti tēpore.
qz magis diuisibile est. ergo est indiuisibile. vel est suba
vel accidens vel nihil. nō pōt esse nihil. tunc ex nihilo ali-
qd esset r nō esset: qd est ipossibile. Si suba indiuisibili-
tunc aliquid h̄s esse r nō esse in intelligētia indiuisibili:
qz intelligentia est suba indiuisibilis: qd est ipossibile.
Si est accidens indiuisibile vel reducīt ad cōtinuūz vel
discretum. Si cōtinuū vel est permanēs vel successiuū.
Si permanens tunc est punctū: tunc aliquid h̄s eē r non
esse in p̄cto indiuisibili. Si est successiuūz tūc est istās
tēporez. r tunc redibit idem qd in eodez instanti tēporez
h̄s esse r non esse. qz indiuisibile nō est successiuū nisi in-
stans tēporez. non pōt aut̄ dici qd sit indiuisibile accidēs
qd reducīt ad discretū. qz tūc eēt vnitas: r aliqd i vnita-
te indiuisibili esset r nō esset. ¶ Sed aliquis posset dice-
re qd illud indiuisibile r instans nature: nō est posituum
aliqd nature lz est negatio. tūc oportet dici qd sit negatio
p̄ris r posterioris in cā. qz bene dicimus qd homo r riss-

bile sunt in eodem tēpore: sed non sunt simul natura. qz
vnum est causa alterius: vt homo est cā rissibilis vt sic. qz
p̄us est natura tanq̄ causa: r tamen non est p̄ius tēpore.
cum ergo aliquid sit p̄ius r posterioris fm naturam: tunc
hoc est posituum. ergo indiuisibile est fm naturā: r si sit
negatio o3 qd sit negatio p̄ris r posterioris in causa: r sic
fm carentiam esse p̄ris r posterioris: tunc in eodē tēpo-
re simul cōtradictoria vera essent. qz tunc esse r nō eē si-
mul in eodem instanti nature sunt fm carentiam cause
p̄ris r posterioris. quia neutrus est causa alterius: vt nō
esse non est cā esse nec econuerso. r sic simul sunt in eodē
instanti. ¶ Sed istud non p̄iudicat diuine potētie r fi-
dei. quia veritas est qd deus potest aliquid nūq̄ erit
facere generabile r sempiternum corū- sed hoc est super
naturam. qz ex sensibilib⁹ non pōt demonstrari: qd si de-
monstrari posset: tunc nō haberemus meritū credendo.
vnde diuina potētia plus facit q̄ intellectus vnq̄ potest
concipere. Et rationes Arist. vadent qd idem esse in eo-
dem instanti r nō esse rē. Dicendū qd sequitur fm naty-
rā. sed de⁹ potest facere hoc ē deducere qd nulla erit con-
tradictio: sed in hac vita ignoramus quomodo euitare-
tur illud impossibile.

Per hoc ad rationes respōderet Arist. Ad p̄maz
omne qd habet cōtrariū rē. conceditur
vt sic. Et cum dicit̄. sempiternū aliqd rē. dicendū qd non
est verum. qz motus celi fm totūz est sempiternus: r sic
non opponit̄ sibi quies. quia sic non incepit nec desinet:
sed fm partes incepit r desinet. qz vna reuolutio p̄cula-
riter succedit alteri: r sic quies opponit̄ ei. qz quies que
nūc est respectu crastine reuolutiois opponitur crastine
reuolutioni: sed secus est de substantia que nō habet op-
positam quietem. quia vna pars nō succedit alteri. ergo
sempiterna substantia nec fm totum nec fm partes habz
quietem cōtrariam: r ita debet intelligi dictū Lōmenta. iz. m. 4i
¶ Ad scōm. cum dicit̄ qd habet mām rē. conceditur. Et
cum dicit̄. aliquid vt celum rē. dicendū qd non h̄s mām
que sit in potētia ad esse r ad non esse. r cuz dicit̄ de sp̄e
humana rē. dicendū qd h̄s mām in indiuiduis in potē-
tia ad esse r non esse. r sic corūpif in indiuiduis. Et cuz
dicit̄. si est perpetua verum est. qz totum non corūpif r
simul quo ad omnia indiuidua. qz semper manet: sed idē
uiduum corūpif. qz non semp manet: sicut. si. sed corū-
pif fm partes successiue. ¶ Ad tertiu. omne genitū rē.
cōceditur. cum dicitur. aliqd sempiternū rē. negat̄ acci-
piendo genitū qd est r p̄us nō fuit. qz tūc simul esset ens
r non esset. ad p̄bationē. omne qd dependet rē. verū est
si dependet ab agente vt distinguitur cōtra finem. r cuz
dicitur. celum rē. dicendū qd nō dependet ab agente vt
distinguit̄ contra finem: sed accipit̄ ibi agens p̄ fine sub-
stantie r dixit hoc: vt distingueret etiam inter motū celi
r substantiā: qd non solū motus dependet a virtute mou-
ente: sed etiam substantia celi dependet a virtute actiua
i. fine cōseruante suum esse r non solum motus. vnde di-
cit qd totūz mouens est totum agens quātū ad finē sube.
¶ Unde non vult dicere qd dependet a virtute actiua
tanq̄ vero agente. qz dicit 4: b̄uius. qd celūz de quatuor
causis h̄s duas vt formas r finem. qz non habet p̄p̄ius
efficiens r materias. vnde dicit r in. iz. qd in corporibus
celestibus non est consecutio cause ad causatūz proprie
vt efficiens: sed est consecutio prouentus ad finem. quia
agens verum apud Arist. non extrahit nisi illud qd est
in potentia ad actum rē.

**Corruptitur igitur quādoq̄ corruptibile:
r si generabile factum est: possibile enim fa-**

T. cō. 5.

T. c. izi.

t. c. izz.

Lōm. p.

Lō. 4

ctum esse. r non semper quidem esse. Tertu
cōment. cccxxxiii. Questio. cccxxxiii.

Donsequenter querit̄. Utz omne generabile
ex necessitate generet̄. Arguit̄ qd non. qz si oē
generabile ex necessitate generet̄: tūc oia fu-
tura de necessitate euenient que sunt futura:
sed hoc est falsum. r 5 Arist. p̄mo p̄bierme.
r 6 metaph. qd nō oia de necessitate eueniūt que futura
sunt. qz tunc nō oportet cōciliari r negociari. n̄a ē ma-
nifesta. qz postq̄ omne generabile de necessitate genera-
bitur: tunc omne futurū de necessitate eueniet. qz gene-
rabile de necessitate generari nihil aliud est q̄ futurū ex
necessitate euenire.

Oppositus arguit̄ sicut se h̄s corūptibile ad cor-
ruptionē sic generabile ad generatio-
nem: sed omne corūptibile ex necessitate corūpif. qua-
re rē. maior p̄s per cōuenientē similitudinē. minor p̄s ex
p̄dictis fm Arist. qz nullū sempiternū est corū- r nullus
corūptibile est sempiternū. qz negatiua cōuertit̄. r ex h̄
sequit̄ corūptibile necessario corūpi.

Dicendum est ad questionē fm p̄ncipia Arist.
que si tenent: tunc videt̄ ex intētie
eius omne generabile ex necessitate generabit̄: r h̄ siue
sit suba simplex siue cōposita: vel accidens reale vel itē-
tionale: qd apparet per eandē rōnez per quā p̄buit nul-
lum sempiternū esse corūptibile. qz ratio illa h̄s eandēz
virtutē quātū ad yrāq̄. id impossibile est corūpi: qd si
poneret̄ corūpi sequeret̄ impossibile. qz posito possibili
in esse nullus sequit̄ impossibile: lz possit sequi falsus: sed
si sempiternū esset corūptū sequeret̄ ipossibile. i. qd idē
simul esset r nō esset cōponendo simul esse cū esse r non
esse: sed h̄ ē cōtra p̄mā dignitatē. nō cōtingit idē simul eē
r nō esse. Qz aut̄ sequeret̄ p̄s. qz signa istās in quo sit cor-
ruptum in illo nō. vt ponis modo. qz tunc semp est in il-
lo eodem instanti nō est. r ex h̄ sequit̄ cōuersa eius. quia
nullum corūptibile sempiternū est. ex his sequit̄ qd oē
corū- de necessitate corūpif: r si ista nō est dem̄tatiua:
tunc per eandē rōnē deducet̄: qd omne generabile de ne-
cessitate generabit̄. illud est ipossibile quo posito in esse
sequit̄ impossibile: h̄ maior p̄bata est p̄us: sed si semp
nō ens esset: eēt generabile: tunc idē simul esset r nō eēt:
sed h̄ est ipossibile vt p̄us p̄batus est. n̄a p̄s. qz signa in-
stans in quo generabit̄: r in illo h̄s eē. qz in illo instāti ge-
nerabile est in quo generatū est: sed ponit̄ semp nō esse.
vnde tūc nullū semp nō ens est generabile p̄uertit̄ nega-
tiua vltis nullū generabile est semp nō ens: r ex his seque-
tur omne gnābile de necessitate generabit̄. ¶ Itē semp
ens r sp̄ nō ens sunt opposita sicut ipossibile r neciūz. Ex
h̄ sic. omne semp ens est neciūz eē. ergo omne sp̄ nō ens
est ipossibile. aīis p̄s. qz illa p̄uertunt̄. n̄a p̄s. si oppositū
in opposito r ppositū in pposito. lz sp̄ ens r semp nō ens
opponunt̄ ex vna parte sicut neciūz r ipole ex alia par-
te. modo qd ipossibile est nō est gnābile. ergo qd nūq̄ est
nō est gnābile. mō cōuertit̄ in istaz. nullus gnābile semp
nō est. r ex his sequitur ista. omne gnābile de necessitate
babebit eē r non pōt h̄e eē nisi per generationē. ergo oē
generabile de necessitate generabit̄. ¶ Cōtra h̄ arguit̄.
si oē gnābile de necessitate gnābit̄. tūc tollitur cōtingēs
ad vtrūlibet. modo de rōne cōtingētis ad vtrūlibz est qd
possit esse r nō eē: r qd pōt nō eē nō est neciūz eē. ergo tol-
litur cōtingēs ad vtrūlibet. ¶ Si tollit̄ libertas arbi-
trij. quia de ratiōe arbitrij liberi est qd possit velle quod
nūq̄ pōt velle: r pōt facere r pōt nūq̄ facere: qz ad h̄ qd
bō habeat libertatē arbitrij regit̄ qd possit velle r qd id

possit nunq̄ velle r posse facere qd nunq̄ faciet: sed si oē
generabile de necessitate generet̄. tūc act⁹ voluntatis de-
terminat̄ necio ad eē qd nunq̄ possit nō eligere vel non
facere. r per hoc tollit̄ pena malozū r p̄miū bonozū. quia
ex his que de necessitate in sunt non cōtingit vituperari
vel puniri vel p̄miare aliquē vel laudare. modo oēs act⁹
humani ex necessitate eueniēt. r hoc est 3 oēs leges que
dicunt qd aliqui sunt laudandi r aliqui vituperandi r aliq̄
puniendi r aliqui p̄miandi. ¶ Itēz ponat̄ qd iste hō mo-
riatur anteq̄ cogitauit triangulū h̄e. 3. r tū possibile est
ante mortē ipm cogitare. tūc querit̄. vtrū ante mortem
habuit potētiā vel non. Si habuit potētiā cogitandi:
tunc ille actus cogitandi fuit in eo gnābilis r nūq̄ gene-
rabitur. qz mortuus est. Si dicit̄ qd nō habuit potētiā
cogitandi hoc falsus est. qz potētia cogitandi sequit̄ for-
mam humanā: r ipse habuit nām humanā. ergo habuit
potētiā cogitandi: r actus cogitandi potuit generari in eo:
r tū nunq̄ generabit̄. ¶ Itēz si ita esset tunc nihil esset
frustra: sed frustra est qd ordinatus est ad acquirēdū ali-
quē finem que nō acquirit̄: sed si omne generabile de ne-
cessitate generabit̄: tūc omne natū attingere aliquē finē
de necessitate attinget ipsuz: r ita h̄ est difficultas. qz ex
vna parte est 3 p̄mā dignitatē. ex alia parte sequit̄ mul-
ta incōueniētia. Si quis vult tenere p̄ncipia Arist. tunc
sicut nullum eternū est corūptibile sic nullū semp non
ens est generabile. r per p̄ns nullū generabile est semp-
iternū. r per p̄ns. oē generabile de necessitate generabit̄.
¶ Ad p̄mū dōm cum dicit̄. si ita esset rē. dicendū qd nō
tollitur contingēs ad vtrūlibet. Et cū dicit̄. de rōne con-
tingētis est rē. dō. qd de rōne p̄tingētis ad vtrūlibz est
qd in aliquo tempore possit esse r in aliquo tpe non possit
esse: r nō est de rōne eius qd nūq̄ sit. vel si for. currat cras
ante currere pōt r in aliquo tpe non currere: r nō potest
nunq̄ nō currere. vnde postq̄ curret nō pōt nunq̄ cur-
rere. r hoc sufficit ad cōtingens. ¶ Ad aliud tūc tollere-
tur liberum arbitriū. dicendū qd non sequit̄. qz liberum
arbitrium est qd est grā sui. vt p̄s in p̄bemo metaph. si.
ergo liberum h̄s illud qd est gratia sui: licz ex necessitate
agat. vnde h̄ nō tollit libertatem: sed ageret gratia alre-
rius. Et cum dicit̄. qd aliquis pōt eligere rē. dicendū qd
non. qz eligit p̄pter intrinsecum qd pōt eligere h̄ qd non
aliud: r h̄ est de natura sui. nam deus h̄s maiorēz liberta-
tem r mouet vniuersale: r nō pōt nō mouere fm Arist.
qz de necessitate mouet r sic homo pōt eligere r non pōt
nunq̄ id eligere. qz homo ē gratia sui qd eligit: r est de ra-
tione libertatis qd nō eligat gratia extrinseci: r in h̄ differt
liber a seruo. qz liber nō vult eligere p̄pter extrinsecum
aliud sed grā sui. sed seruus eligit p̄pter aliud vt p̄pter
dominū: r hoc ē rōne libertatis qd eligat gratia sui: r nō
p̄pter aliud r non potest h̄ nunq̄ eligere. ¶ Ad tertiu.
cum dicit̄. tunc tolleretur punitio rē. dicendū qd nō seque-
tur. quia deus honoratur ex necessitate nature sue: qz est
bonus. vnde ad hoc qd aliquis laudetur: nō opz qd illud
qd potest facere possit nunq̄ facere: qz hoc nō est de ra-
tione honoris r laudis: sed sufficit qd in se sit bonum ad
hoc qd laudetur. r cuz dicit̄. que ex necessitate in sunt rē.
dicendū qd verus est si in sunt ex necessitate violentie. vt
si aliquis traheret per crines aliquē: r faciat maluz non
est vituperabilis actus: sed ex illis que in sunt ex necessi-
tate nature: qd impossibile est aliter se habere contingit
laudari: si sit bonum in se: r si sit malum in natura sua vt
tuperari. r similiter de pena r punitiōne. ¶ Ad quartū.
cum ponatur qd hic homo rē. tu queris. an rē. dicendū
qd in toto tempore precedenti non potuit cogitare ex ne-
cessitate. quia si aliquis in tota vita sua non videt impos-
dd z

stabile est ipm videre. Et cu dicitur. potentia cogitativa...

Ad argumētū cum dicitur. sicut se bz rē. cōcedi...

minata est in nā. nō tamē quo ad nos. r sic nō valz. C Si autem non consequuntur adinuicem...

Oppositum vult Lōmen. in isto pmo. qz vult q...

Unde dōbz fm pncipia Arist. r Lōmē. qz corruptibile...

bile ad semper non ens sic corruptibile ad semper ens...

Ad rationes in prius ruderet Arist. q de est...

Qd autem necesse consequi ex bis: manifestum...

Onsequenter querit. Utrum omne genituz sit corruptibile...

ma cui est puatio. ergo si ille homo corruptif: tunc puatio...

Opposituz vult Arist. in littera. ex intentione. n. pbat q...

Dicendum ad qōnē qz omne genitū est corruptibile...

Ad rationes si omne genitū rē. negat pna. cū dē...

Balam alit r hoc ex pzioribus: semper ens entis...

Onsequenter querit. Utrū omne corruptibile sit genitum...

Dicendum est ad qōnē qz omne corruptibile ē genitū...

T. c. 16.

T. c. 15.

a. t. c. izi in finez

T. c. 70

T. c. 70.

T. c. izi.

r. izz.

fit corruptibile. modo tunc ponat q corrupta. qz no est ro. qf plus in isto instati corrupta q in alio pterito: 7 sic sp fuit in pterito. 7 et potuit no esse in pterito sicut nuc pot corrupti ita in quolibz instati pteriti temporis: sed si esset genitū no esset sile. quare nuc plus qz pus no fuit: 7 sic potest esse per aliquā causam.

Per hoc ad rōnes. illud qd pcessit 7c. cōcedit. Et cum dicit. sed aliqd corruptibile 7c. negat. 7 cum dicit. potētia 7c. vdm q potētia ppinq no sp pfuit in tpe infinito q est disposita mā. qz potētia illa ad esse est terminata ex vtracq parte. ¶ Alia est potētia remota. tunc adhuc est difficile. qz videt q in tpe infinito pcessit. qz mā que recipit istā formā pus fuit in potentia in tpe infinito vel no fuit in potētia. Si no fuit tunc im- possibile est fieri. qz sicut nihil facit: qd impossibile est face re: ita nihil sit qd impossibile ē fieri. sed si fuit in potētia tunc sp pcessit in infinito tpe. ¶ Dicendū q potētia p pinq no fuit in tēpore infinito: sed remota pfuit in tēpo re infinito: 7 potētia remota dicit esse subm potens 7 re spectu illi sub. mō capiendū illā potētiā p subo poten te tū pcessit in infinito tpe. qz mā pma semp fuit in potē tia: sed si accipit pro respectu supaddito māe non opz qz semp pcesserit illa potētia. ideo rō illa no valet.

Sed adhuc neqz verū dicere nunc: qz est an nus prior: neqz annus prior. quia nunc est 7c. Tex. cōmen. CXXXVII.

Veritatem no eius qd tūc no esse: existit. n. actu ens: sed in āno priorē 7 in pterito tpe 7c. Textu cōmen. CXXXVIII. 26. XXXVIII.

Consequenter querit. Utz aliq potētia sit respēu pteriti. Et arguit q sic. si ad pteritū no eēt po tētia: tūc eēt impossibile: sed h ē falsus. qz icōue niēs ē q pteritū sit ipole. qz ipole est qd nūqz fuit nec est nec erit: sed pteritū fuit. pna pz. qz postq ad pteritū non esset potentia esset impossibile. quia illud est impossibile ad qd no est potentia.

Oppositū vult Arist. q no sit respectu pteriti. q no ē potētia respectu pteriti sic itel/ ligēdo q nulla potētia ē ad eē vī no eē i pterito. qz qd hz potētiā ad eē 7 ad no eē ad futurū. 7 sic itellexit Az. qz si potētia eēt ad pteritū: tūc seqt q pteritū posset eē in futuro: s; h ē falsus. qz ipole ē pteritū esse: q si eēt possibile in eē pteritū: tūc pteritū eēt pns: 7 sic pteritū 7 pns eēt s; qd est impossibile. pna pz. qz postq aliqd esset in pterito tūc pteritū posset esse. vñ sic intellexit Az. q si aliquid pōt esse vel no esse potētia re mota ab actu: illa potētia non est ad pteritū.

Ad argumētū si no eēt 7c. vdm q eo mō pteri tū est ipole quo mō potētia no est ad ips. s; po no ē ad pteritū vt sit. q ipole ē vt pteritū sit. s; ex h no seqt q no fuit. vñ pole est qd no repugnat sibi fuisse: sed repugnat sibi eē. vñ h solo de est puatus vt non faciat genitūm ingentūm 7 incorruptibile: sicut dicit Arist. in 6° ethicozum.

Celum autem 7 eum qui sursum locū: antiq quidez dīs attribuerunt: velut existens soluz imortale. Textu cōmen. II. Questio. I.

Consequenter queritur circa scōz libz. 7 pmo cir ca pncipiū. qz Az. dixit q celum esset loc^o dei. Utrū hoc sit verū. Arguit pmo q no. qz incorporeū no est in loco. qz esse in loco est pprietat cor^o. vt 4° pbyfic. 7. iz. meta.

sed de^o est suba icorporea intrāsmutabilis inalterabilis in tū q motozes orbū mouent sine labore 7 fatigatiōe. ¶ Itē locatū d3 esse equale loco. 4. pbyficoz. sed celuz non est equale deo. qz celū est finitū. vt pmo hui^o. s; de^o 7c. 4. est infinitus. vt pz. 8. pbyficoz. 7. iz. metaph. ¶ Item si celuz esset locus dei. deus moueret localiter: sed hoc est falsum. quia deus est immobilis. vt pz. 8. pbyficoz. pna pz. 7c. 46 qz qd est in loco est mobile. 4. pbyficoz. 7 qz locus que situs fuit ppter motum localem.

Oppositū vult Arist. in littera. in pncipio scōi q celum attribuitur deo. ¶ Itē etia di cit in pmo huius. omnes de dīs habēt existimationez: 7 locum qui sursum est attribuit deo: 7 hoc tā greci qz bar bari tanqz imortale coaptantes imortali.

Sciendum q deum esse in loco vt in celo potest intelligi dupliciter. vno modo circū scriptiue 7 contentiue: qd est fm inclusionem corporalī magnitudinis. Alio modo intelligitur deus esse in loco manifestatiue: 7 hoc fm excellentez 7 eminentez mani festationē virtutis eius. Pmū pz rationibus pdictis. Sed 2° pbatur. in illo corpore qd velocissime mouetur 7 motu rarissimo 7 yniformissimo manifestat euidentis sime virtus dei: sed celum est h; vt pz. 8. pbyficoz. qz nullum corpus de mundo ita toznatum est 7 spericuz. qz excedit facturaz omnis artificis pter deum. 7 pz scōo huius. vnde etia Lōmenta. dicit scōo hui^o. capitulo. de 2° positōis in celo: q Ari. ostendit in pby^o. vt in 8° pby^o. coruz locum pmi motozis esse maximū circūluz maxi mi orbis: 7 ibi apparet potentia mouēdi velocissimi mo tus. quia maximus circūluz maximi orbis i equali tem pore maximum spacium pertransit: 7 hoc manifestat lo cum eius determinatum. quia dextruz est locus eius. qz ibi apparet maxime virtus.

Per hoc pz ad rationes. illud qd est in loco 7c. ve rum est circūscriptiue. mō deus non est in celo circūscriptiue: sed manifestatiue vt dictum est in positōne. ideo non valet.

Adhuc autem sine labore propter neqz vna indigere violēta necessitate que detineat pro hibens ferri aptum natum ipsum aliter. Tex. cōment. III. Questio. II.

Consequenter querit. Utrum celum moueat cum labore 7 fatigatione. Et arguitur q sic. il le motoz mouet mobile cum fatigatione: cui^o mobile resistit motoz. qz ex alio non videtur prouenire labor 7 fatigatio. nisi quia mobile resistit motoz: sed celum resistit motoz. quia dicit Lō mentator 4° pbyficoz. q in omni motu est resistentia mobilis ad motozē. ¶ Item mobile qd mouet motib^o contrarijs mouetur cum labore 7 fatigatione. qz hoc mo bile fatigatur qd mouetur motib^o cōtrarijs 7 cōtra incli nationem sicut corpora animalū que mouent^o deorsum qui est opposit^o motui ad latus quo mouet alia. ergo fa tigtur. sed celuz mouetur motibus contrarijs vt orbis planetarū inferiores mouentur duobus motibus 7 tra riy vt motu diurno qui est ab oriente in occidentes 7 e^o. a proprijs motibus ab occidente in oriens vt dicit oēs. ¶ Item ille motus videt esse cum fatigatione cui^o mo bile aliquādo velocius aliquādo tardius mouet. qz ani malia que sunt hic dicimus: fatigari. qz aliquādo veloci^o aliquādo tardius mouent^o. sed corpora celestia sunt h; qz aliquando mouentur tardius 7 aliquando velocius. quoniam in vno tempore maiorem arcum transeunt in zodiaco. aliquādo vero minorem in alio tempore vt per

T.c.138

T.c.62

T.c.45
T.c.65

obseruationes astronomozum certas compertum est. ¶ Oppositum vult Az. in littera. q dicit q celum mouet^o tur motu incessanti sine labore 7 sine fatigatione: 7 Lō mentator. idem vult.

Sciendum q de celi motu diuerse sunt opiones: vt Az. recitat in lra. ¶ Aliqui dicūt ad hoc q celuz detineat superius 7 ne descēdat indiget virtute aiata que detineat 7 sustineat celū ne descendat vt isti posuerūt atblantē qui sustinet celū. h demuz Az. improbat h; cūter: qz est fallacia 7 no debemus assenti re fabule: q ponit celū eē graue. tūc. n. idigeret vtute susti nente ipm. sed pus demonstratū est celuz nec esse graue nec lenē. ¶ Alij dicunt q celuz detineat per velocitatē excellētie circūgyrationis: qz quis celum sit natum de scendere: tū qz velocius circūgyrat qz natū sit descēdere qz manet superius. vñ motus circūgyrationis pteantcipat velocitate motū descēsus: vt si aq ponit in vase qd hz fo ramen aliqd versus terrā tanqz apta nata sit sic descēde re: tū velocius pōt circūduci q aqua no descendit: qz mo tus circūgyrationis puenit motū descēsus deorsum. s; in vna vbi grossum corpus est terrefre: 7 si in aq circū ducit vna graue manet superius 7 no descendit ad fun dum: quis natū sit descēdere: s; impedit velocitate cir cūgyrationis. Az. improbat h; qz tāto tpe 7 perpetuo alij quid mouet a virtute violentāte 7 violente impole est vñ ille motus est violentus: 7 violenta no sunt perpetua. qz que sunt ex nām videm^o citissime deficere: vt pz p h^o. qz violentū est posterius nālī. mō poster^o impole est exi stere non exite pōri. ¶ Alia est opinio platonis: qz aia pu dens accepit cordi 7 sustinet 7 mouet celū. vñ dicit qz ex me^o ad extrema vndiqz pplexa incepit incessabile vitam 7 motū ad omne tps. ¶ Lōtra h dicit Az. qz aia que sic celū cogeret moueri 7 manere supius hēt tristitiā 7 care ret labore: s; hoc est incōueniēs: qz tūc aia celi esset igno bilior qz aia aialium que no mouet semp cū tristitiā: 7 cū prudenti labore. pna pz. qz postq inciperet illū motum cū tristitiā eū cogeret 7 retineret celum perplexa ei: sed beata tunc no est: qz beati et sine tristitiā est: qz optimū 7 delectabilissimū 7 locundissimū vult eē felicitas. pmo ethicoz. ¶ Itē caret robore prudenti omni conatu pru denter ad mouendum appō: qz q aliqd incipiat labora re 7 fatigari no est laudabile: s; ad tps sit laudabile: qz sicut dicitur in puerb. gloriosas aias labor nutrit: tamē no est laudabile: qz aia celi sic semp moueat cū tristitiā: qz tūc deterior esset aiaibus aialū que no semp mouent s; quiescunt aliq. ¶ Et sciendū q Lōmen. dicit de his dictis: qz ista oia sunt apologi. i. sermones vulgares quos ponunt legislatores: 7 sunt remoti a veritate 7 intellectu humano. vñ etia dicit in 3. pbyfi. in plogo qz apologi nre legis quos ponimus in ciuitatib^o corumpunt multa p^o neicia ppter p^ouetudinē. Et ipse Lōmēta. loquit^o de apo logia sue legis que sumit de lege maumeth. Et si loqret de nostra lege mentiret: qz omnia in lege nra sunt vera 7 pbata per miracula dei 7 creatoris gliosi. ¶ Tunc dōz est ad qōnem q motus celi non est cū labore 7 fatigatio ne: 7 h pbat rōne Az. qz si motus celi esset cū labore 7 fatigatione tunc motus celi laboriosus esset 7 magis fa tigtur 7 expers optime dispōnis: sed falsus est hoc q ce lum sit magis fatigtū 7 laboriosum 7 recedens ab opti ma dispōne. pna supponit: qz pz ex aialibus: quāto aialia magis laborant tanto magis fatigan^o: qz hō tū pōt am bulare q deficit homo ita q spūs 7 nerui corumpunt: qz talis potētia magis facta abuyit a suba. ¶ Itē pbat ex dictis Lōmētatozis qui dicit q cā fatigationis 7 labo ris in mobilibus est q mobile habet naturalem inclina

T.c.4

T.c.65

T.c.66

Lōm.3

tionem ad motum oppositum 7 alium terminū ad quem mouetur 7 mouet: vt anima mouet animal ad lat^o: 7 ani mal: quia graue nālem habet inclinationem ad motum deorsum qui opponitur motui ad latus quo mouet ania. ¶ Ex hoc sic. ille motus non est cū labore cuius mobile non habet nālem inclinationē ad motum oppositū illi motui quo mouet motoz. s; celū est h; qz mouetur circu lariter 7 nullam habet proxius inclinationez ad motum alium qz circūlarem: qz nullus motus est oppositū mo ui celesti nec fm totū nec fm partes: vt pbatur pmo hu ius: nec habet inclinationem ad motū deorsum nec sur sum: qz celum nec est graue nec leue: sed est neutru: vt di cit Lōmētator: 7 ita aia mouet ipz sine labore 7 fatigatio ne: quia est in mouendo in optima dispositione 7 delecta tione: quia Arist. dicit q entia illic existētia sunt inalte rabilia 7 intransmutabilia optimam vitam ducentia in toto eterno.

Ad rationes ille motoz 7c. dicendū qz resisten tia mobilis ad motozem dup^o est. Uno modo ex inclinatione naturali ad alium motum il li ad quez mouet motoz: vt corpus animalis habet natu ralem inclinationem ad motum deorsuz: quia graue est: 7 ille mot^o ē alius ab illo ad que mouet motoz vt aia mo uet: 7 vbi est talis resistentia ibi est labor 7 fatigatio. ¶ Alia est resistentia que est ex potētia mobilis ad actū: que tamē caret inclinatione naturali ad alium motum: 7 illa est in celo: quia est in potentia hoc quo motoz mo uet actum. 7 hoc dicit cōmentator. 4. pbyficoz esse ex tali resistentia non est labor 7 fatigatio. ¶ Ad aliud. mo bile qd mouetur contrarijs 7c. cōceditur. si est vera con trarietas. Et cum dicitur qz orbis 7c. dicendū qz mouentur motibus contrarijs: quia non sunt super eodē polos 7 axem: sed diuersos. vnde motus sunt disperati: sed si esset vera 7 trarietas: tunc oporteret qz mot^o essent super eodē polos sic dicit Lōmentator. ¶ Ad tertiu. ille motus 7c. verum est si secundum rem 7 veritatē est: sed si secundum apparentiam est: tunc non oportet: 7 cū corpora celestia 7c. dicendū qz non in rei veritate velo cius 7 tardius mouetur: quia semper equales arcus per transeunt in suo orbe in equali tempore. Et cum dicitur. plane 7c. sunt aliquando retragodi 7c. dicendū qz hoc non prouenit ex hoc q in rei veritate sint velocioris mo tus: sed sit propter motus in epiciclis: quia quando pla neta est in superiori arcu epi^o tunc veloci^o mouetur: quia mouetur motu epicicli. s; in inferiori tardius mouetur: quia oppositū motu deserētis circūli vt habet videri in astrologia.

Si autem opz celo adaptare aliquid talium 7 primum: quemadmodum diximus in ani malibus existens rationale existere in ipso. Tribus enim entibus vnūquodqz velut prin cipius quoddam est. Dico autēz tria sursum 7 deorsuz: 7 anterius: 7 opposituz: 7 dextrū 7 sinistrū: bas enīz distēnsiones rōnabile existe re corporib^o pfectis oēs. T.c. VIII. 26. III.

Consequenter querit circa 2° caplz b^o 2°. Utz orie pōnis soluz sint sex. Arguit p qz sint plu res: qz sicut est de motu augmētatiōis sic de motu gnōnis 7 nutritionis. per pueniētē s; v tudinē 7 etia magis videt de motu gnōnis: qz nobilior est gnātio augmētatione cū sit fm subz: sed augmētatio ē s; accūs: s; due orie sumunt s; motū aug mētatiōis 7 sursum 7 deorsuz. qre 7c. ¶ Itē sic ē de motu

senfus: ita est de motu intellectus per uenientē similitudine: qz sicut intellectus immutat ab intelligibili: ita sensus a sensibili: vt p3.3. de aia. s3 due dñie accipiunt s3 motu sensus: vt ante r retro: vt dicit in lra. ideo s3 motu sensus etiā due debent accipi. ¶ Itē sic se bz sensus sic r appetitus. sicut est in motu sensus: ita r in motu appetit: s3 fm motum sensus due dñie accipiunt: vt dictū est. iō rē. ¶ Item 4. arguit qz sint pauciores qz. 6. qz omnia sunt tria rē. vnde quaqz. ex p hui. s3 dimensiones. r dñie pōnis sunt de nā omniū. ergo tm sunt tres dñie pōnis.

T.c.2.

T.c.3.

T.c.7.

¶ Oppositus vult Aristo in lra: qui enumerat. 6. dñias positionis: r non plures: vt dextrū sinistrū sursum deorsum rē. vnde et reprobat opinionē pythagoricoz: qui non ponunt nisi dextrum r sinistrum.

Notandum qz dñie pōnis accipiunt in corporibus aiatis perfectis fm vtutes que sunt pñ motuū diuersoz. vñ in corporibus aiatis pfecti 3. vniunt. s. motus localis r augmētationis r sensus. modo illa pars vbi est virtus incipiens motū agumentationis est sursum vt in aialibus incipit augmētatio a capite. s. caput est sursum non rōne totius s3 rōne partis. Similr in plantis a radicibus incipit motus augmētationis. qz per radices accipiunt nutrimentū per qd fit augmētatio. vnde est sursum. ¶ Augmētatio fit adueniēte aliquo qd resoluūt in mām: r recipit formā illius subalem cui aduenit. r illud opz qz preparat r disponat. ¶ Nulla digestio est fm medicos in ore: sed preparatio vt masticatio: qz cibū masticat bz virtutē aliquā quā pñ non habuit: qz sanat vulnera: vt dicit Auic. vnde a capite incipit motus augmētationis nō essentialr s3 formalr: qz hoc est a corde: qd est pñ omnis motus: r quelibz pars aucti est aucta. s. pñ cor augmētatur vel siml cū alijs partibus. vñ nutritio r dispositio fit a capite: qz ibi preparatur cib. r diuidit per os in aialib: r p radices in plantis. ¶ Itē sicut dicit. z. de aia. qz radices in plantis assimilantur in aialibus orī: qz vtraqz pars trahit alimentum. r ita illa pars vbi incipit motus augmētationis est sursum: s3 opposita deorsum est. ¶ Siml penes virtutes per quā est motus sensus accipiunt due dñie. qz vbi incipit motus sensus r imutatur sensus a sensibili est ante r opposita pars est retro. s. facies dicit ante: qz ibi existit virtus incipiētia motuū sensus. vñ licet virtus visiva nō sit in extremo oculi: tm ibi incipit motus: qz ibi recipit species visibilis sine qua non fieret visio. ¶ Siml dextrum r sinistrū distinguuntur fm virtutē que est pñ motus localis. dextrū enī est a q incipit motus localis siue viget. r hui signū est. qz dextra magis est cala qz sinistra: qz licet cor qd ē fons calozis declinet ad sinistrā magis: tm aperturas bz versus dextrū: r hoc pp motū locale. ¶ Itē plures nos videmus qz qñ volunt ambulare mouere pmo dextrū pedē r ad aliqd faciendū mouent pmo dextram manū: s3 si accidit oppositū hoc est vt in pauciorib: r per accūs r sinistra est oppositū. ¶ Tunc dñm est ad qōnes qz dñie pōnis sunt. 6. qz tot debēt eē dñie pōnis quot modis motus pñ distingui per vtutes que sunt pñ motuum. r a qbus virtutibus incipiunt motus: sed hoc fit sex modis: qz due dñie sunt a quibus incipitur motus augmētationis: qz a sursum r terminat deorsum. siml motus localis incipitur a dextra: vt dictū est. ¶ Notandum qz oēs dñie pōnis nō inueniunt in oib: corporib: s3 et nō in oib: aiatis: qz in plantis tm est sursum r deorsū: qz s3 dimensiones inueniant in oib: corporibus: tm nō sufficit ad dñias pōnis nisi sint in formate vtutibus a qb incipitur motus: qz i aiatis nō distinguunt vtutes que sunt pñ motus cū lapis nō hēat motus sensus augmen-

tationis r localis pcessui. Similr plante nō hnt dextrā r sinistrā nec ante r retro: qz nec habēt vtutes motus localis r sensus. qz nō habēt vtutes que distinguunt penes has: s3 solū hnt dñias pōnis sursum r deorsū: que distinguunt penes vtutes motus augmētationis.

Per hoc ad rōnes. sic est de motu rē. aliquid dicit qz est simile in aliquo: qz per vtrūqz aliquid acquirīt de nouo: sed est dissimile in hoc: qz gnatio r nutritio nō sunt mot: s3 sunt mutationes momentanee qz per ipsas gnatur forma vt per nutritionē forma subalis in eodē: s3 per gnōnem silr forma subalis: r vtraqz recipit eē a nutrimento: s3 per nutritionē forma subalis carnis in alio vt in nutrimento: s3 per gnōnem gnatur forma subalis mixta: sed augmētatio est verus motus. qz penes motū augmētatiōem accipi dñie pōnis r non per gnōnes r nutritionē. ¶ Sed hec solutio non videt sufficere ad sustinēdū dñias pōnis qz accipiunt penes veros mot: tunc nō accipiunt penes motus sensus: qz motus sensus non est verus mot: successiuus: s3 est instātaneus: qz aia in instātū imutatur a sensibili. ¶ Itē augmētatio nō est motus pñius fm Lōmēta. s. phy. iō h solutio nō valz. ¶ Vide etia qd dñie pōnis magis debēt distingui a motu gnōnis: qz gnō est opatio nobilior aie: qz per vtutes generatiuā diffinit aia: qz aia est pñ faciendū tale qle ipm est: qz gnō est finis respēctū aliarū operationū r vniūqdqz deueniētia sine. z. de aia. ¶ Dñm ergo est air qz sicut accidētia notiora sunt subijs: ita motus fm accūs notiores sunt motib: fm subas. modo augmētatio est motus fm accūs vt s3 qz itatē: s3 nutritio r gnō sūt mot: fm subas. ¶ Augmētatio notior ē qz sit gnō r nutritio r quo ad nos. ¶ Dñie pōnis magis distinguunt p pncipiū augmētationis qz gnōnis r nutritionis. ¶ Itē sine pctō pot dicit qz vbi est sursum penes pncipiū augmētationis. r ibi et est sursum penes pncipiū gnōnis r nutritionis: qz ad oēs motus bos deseruit nutrimentū: qm a capite incipit motus nutritionis: qz ibi nutrimentū preparat r disponit: r illud r idē qd est pncipiū nutritiōis est pncipiū gnōnis: qñ supfluū est tūc mittit ad vasa gnōnis siue sciaria. ¶ Ad aliqd sicut se bz sensus rē. dōz qz est simile: qz sic sensus imutatur a sensibili ita intellectus ab intelligibili: tamē est dissimile: qz sensus est virtus in corpore r bz diuersitate in partibus: sed intellectus non bz diuersitate in partibus corporis r nō est virtus organica. ergo nō bz partes vbi distinguant dñie pōnis. ¶ Ad 3. sicut se bz sensus rē. conceditur de appetitu sensitiuo qui est negatiuus. 3. de aia. r ideo penes ipsum ita bene distinguuntur differentie positionis sicut penes pncipiū sensus. Et ideo dicendū qz idem est organum vtriusqz: quia sensitiuum r appetiuum non est aliud subiecto: vt patet. 3. de anima. ¶ Similiter non oportet qz distinguantur differentie positionis per pncipiū appetitus: sed sufficit qz distincte sint per sensum. ¶ Sed posses dicere qz magis videtur qz differentie positionis debeant distingui per appetiuum magis qz per sensitiuum: quia appetitus est virtus nobilior qz omnis sensus particularis. r distinctio semper debet esse penes nobilior. ¶ Dicendū qz non est verum qz appetitus sit virtus nobilior qz sensus: quia cognoscitiua virtus est nobilior non cognoscitiua: sed appetitus siue sensitiuus vt irascibilis vel concupiscibilis siue intellectiuus vt voluntas nihil cognoscit: s3 sensitiuus virtus est cognoscitiua. ergo melius sunt distinctiones penes pncipiū sensus qz appetitus. ¶ Ad quartū. cum dicitur. oia sunt tria rē. dñm qz tria sunt plura duobus. vel fm subas vel fm dispositionem: sed non opz qz solū per subam oia sūt tria: quia aliq fm subam non sunt tria: s3 sex vel octo rē.

Lō.23.

T.c.49.

T.c.29.

Sed fm dispōnem oia que plura sunt duobus sunt tria: qz possunt reduci ad tria: qz oēs sube sunt tres per reductionē: qz omnis suba vel est nobilissima vel vilissima vel media. siml ois digitus vel est maximus vel minimus vel medi. Siml ois dñia pōnis est nobilissima vt aia. vt vilissima vt deorsū. vel media: vt alie qtuor. Unde que differentia pōnis sit nobilior hoc māifestū est fm virtutes qbus distinguunt. vñ si motus fm sensus sit nobilior qz motus augmētationis r localis: tunc etiā ante est nobilior qz alie dñie: sed motus sensus est bz: qz est a virtute sensitua que est cognoscitiua: s3 alij motus sunt a virtute non cognoscitiua. ergo sensus: r per pñ motus sensus r differentia positionis que accipitur penes motus sensus est nobilior alijs differentijs positionis.

¶ Nobis autem quoniam determinatum est prius: qz in habentibus principium motus tales virtutes existunt. Est autem celus animatum: r habet motus principium manifestum quoniam habet sursum r deorsum: r dextrū r sinistrum. Tex. cō. XIII. Questio. III.

¶ Onsequenter queritur. Utrū celus sit aiatus. r arguit qz non. si sic esset tunc celus esset corruptibile: sed hoc est falsū: qz est perpetuum pmo hui. ¶ Itē p3. qz si celus esset aiatus tunc esset cōpositum ex materia r forma r tale est corruptibile: vt p3 p phy. qz forma in mā exis habet contrariū sibi. per Lōmēta. p huius. modo si celus esset aiatus tūc esset cōpositū ex materia r forma: qz aia est forma corporis. z. de aia. ¶ Item omne corpus aiatus est organicus: r hoc patz ex diffōne aie. z. de aia. aia est actus corporis rē. sed celum non est organicū: qz organicum est cōpositū ex diuersis partibus que dñit cōplone cōpositione r figura: vt dicit Albertus ibidem: qz auris est alterius cōplonis cōpōnis r figure qz oculus: s3 celum non est sic cōpositū ex diuersis partibus cōpōne rē. ¶ Item omne corpus aiatum est in potētia ad vitam ex diffōne aie. z. de aia. qz aia est actus corporis phici hntis vitam in potētia: sed celū nō bz vitam in potētia: qz si haberet vitam hoc esset in actu. vnde cum sint qtuor modi vite: sensitua vegetatiua rē. qz si essent plures reduceretur ad h. modo celum non participat nisi motum locale r illum habet in actu.

T.c.22.

T.c.47.

T.cō.6.

¶ Oppo vult Ar. in lra. z. huius. vbi dicit de partibus situabilibus celi: supponit qz celū sit aiatus cū alr non possit soluere dubitationes r qōnes difficiles: supponit r dicit qz celus sit aiatum. r hoc idem vult Lōmētator.

Notandum duplicem distōnem. per celus possu mus duo itelligere. Uno modo corruptus qz nec est graue nec leue qd mouetur circū: r hoc circūscripto motore. Alio modo accipit celum pmo cōposito ex motore r mobili: r sic ab intelligētia mouet circūscripto motore precise non mouetur: qz qd ex se mouetur diuidit in duas ptes: quarū vna est mouens r alia mota. 3. distinguūt celus fm Lōmētatorē in ca: illo vbi mouet difficiles qōnes duas. dicit qz aiatum dicit equiuoce de celo r de aiantib: q sūt h. i. fm diuersas rōnes: qz vno aiatur of aia iexte corpore r q est cōstituta per subz inherenter. Alio modo aiatus dicit aia nō inherente corpore nec constituta per subm que est pnci: dans sibi esse: sed solum aiatum aia non inherente corpore nec cōstituta per subm que est pñ motus r coniungitur ei fm motum: qz est pncipiū imediatum r determinatū motus.

¶ Per hoc dñm est ad qōnem qz si aiatum pmo modo accipitur celum non est aiatum. ¶ Scdo dñm qz si celū 2. modo accipitur circūscripto motore non est aiatus 2. modo. ¶ 3. dñm qz celus est aiatum aia mouente 2. modo animati si accipitur cū motore. Ratio pmi est. si celū esset aiatum pmo motore: vel esset animatū aia sensitua vel vegetatiua vel intellectuua vel motiua. per sufficientem diuisionem: qz nō sunt plures aie: vt p3. z. de aia. Sed celus non est aiatus aia sensitua: qz tunc hēret oia organa que deseruiunt ad sensum vel quedam vt aures qd non videmus: qz ridiculus esset hoc dicere qzuis simpliciter h voluit. Nec vegetatiua aia: qz nō nutritur nec augmētatur: vt p3 p huius. siml nec aia motiua fm locum: qz illa non est sine sensu. etiā non pcedit de vno loco ad aliū vt aialia. Nec est animatū aia intellectuua: qz intellectus nullius corporis est actus. z. de aia. r. 3. dōs. esse corpori: r cum celus sit corpus non pot aiā hēre p Lō. 5. actu pmo. Ratio scde cōclōnis dicta est p3: qz si h esset tunc esset cōpositus ex materia r forma rē. ¶ 3. Lōmētator pbat tribus rōnibus in illo cap: vbi Aristote. soluit illas difficiles dubitationes. ¶ Prima est. Illud qd est nobilior aiatis est aiatur. hanc bz māifestū: qz qd nullo modo pot esse aiatum non pot esse nobilior aiato: sed celum est nobilior aiato: qz dicit qz nos opinamur celus esse nobilior aiato. ¶ Item illud qd mouetur localiter est animatum: r habet figuram determinatā r ppriam: qz hoc tm contingit aiatis: qz inanimata non mouent se de potentia elementalī nec habēt figurā ppriā r determinatā: qz remanentib: in spē possunt habere diuersas figurā: vt p3 in lapidibus: sed celum mouet localiter: qz diuiditur in partē mouentē r partē motam. s. r habet ppriam figurā sphericā: vt p3 in isto 2. r illa rō est vt dicit: qz accipit ex pte figure r motus que sunt potiora. ¶ Itē 3. ista ratio dicit ppter qd: qz fundat super rōnes naturales r diuinas: sic illud cōpositū est aiatum cuius aliter pars est substantia sine magnitudine r materia: qz dicitur esse in scia de aia: qz omne tale ens abstractū a materia est intellectus: sed alia pars celi est imālis: qz declaratum est in. s. phy. qz motor ei est imālis: r addit Lōmētator in. iz. p. phie. qz forma intellectualis nō mouetur nisi per desiderū pmi: r pmi mouet vt aiatur r desideratur. ¶ Celum est cōpositum ex motore r mobili non tanqz inherente corpore fm esse: sed tm fm motum. r ad hanc intentionē dicit Lōmē. versus pñ. 2. hui. qz in corpore celesti forma r formatū sunt vniū numero vt celū r intellā qd est motor: s3 magis diminue qz itellā vbi forma r formatū vt itelliges r itellm fm subz sunt vniū numero: qz motor fm eē nō pungiē mobili in cor: ce: s3 tm sunt vniū numero s3 efficiē r motū. nā mot: qui est immobilis pcedit a motore. ¶ 5. dñm est 3. pñ qz celū circūscripto motore nō est aiatur. Illud qd est nobilior aiato est aiatur. Ista pbatō est Lōmē. s3 celus est nobilior aiato: vt musca vel vmi: p hui. ppetuū est nobilior gnābili r corruptū. s. phy. s3 celū est suba ppetua. ex p h. ¶ 5. alig dicit qz celū circūscripto motore nō est nobilior aiatis. rō ē. qñ optimū in aliā gnē ē nobilior optimo alteri: gnis: tūc totū simplr gen: ē nobilior toto illo gnē: s3 optimū in gnē cognoscētiū est nobilior optimo in gnē nō cognoscētiū. qre rē. maior p3. qz hō optimū ē nobilior optimo asino. g totū genus nobilior est oib: asinis. minor p3. qz de: g est optimū in gnē cognoscētiū est nobilior in gnē nō cognoscētiū. g totū gen: cognoscētiū ē nobilior oib: alteri: gnis: s3 celū ē in gnē nō cognoscētiū. aialia vo i gnē cognoscētiū. qre rē. ¶ Dicendū qz cor: ce: circūscripto motore sūt nobilior multis aialib: q sunt h vt musca r vmi. vñ hoc pbat per eandē

Lō.7.

Lō.5.

Lō.36.

Lō.3.

T.c.75.

T.c.22.

ronem: quando optimu in aliquo genere...

L5.zz.

Der hoc p ad argu... Ad p m si celum...

De xtruz eniz vniq d qz dicimus: vnde prin...

Onsequenter qrif. Utru oriens sit pars dex...

Z.c.13.

tpe dex tra pars in celo est sinistra: cu celuz sit aiatus...

Oppositu vult Arist. in littera: qm determinat q in ce...

Notandum q lz quilz orbis celestis sit p riuus...

Z.c.15.

Z.c.26.

Z.c.8.

L5.15.

ctius q motor pncipali? intedit moueri 7 iceptioez mot...

recte oppositio sit ibi: vt dictu est pns: que est ab occide...

Der hoc ad rones. Ad pma. illa pars 7c. veruz est...

Necessse igitur terram esse: hoc eniz quiescit...

Onsequenter queritur circa illud capitulum. Quonia...

L.c. 13. 9. meta. sed terra z oia elemēta sunt posteriora ad motuz celi. qz celū per motū suū est causa omnīū inferiorū. ex. s. L.c. 75. physicoz. z. z. de generatione. L.c. 56. C. Oppositū vult Ari. in p̄dicto ca. vnde vult qz terra sit neēia ad motū: z etiā qz gescat i medio. ita qz si mot⁹ celi est p̄petuus: neēio terra p̄petuo gescit in medio.

Dicendum

est terra. rō est. ad oēm motū locale neēio requirit̄ quiescens resp̄cū cui⁹ mobile per motum suūz diuersimode se habeat: vt pz ex libro de causis motuuz aialium. qz si hoc non esset tunc motus localis non esset: sed non inuenitur aliq̄ corpus quiescēs p̄ter terram: respectu cuius celuz per motū suū in partibus suis diuersimode se habeat: z hoc pz per iductionē. Unde pz qz ignis non est: qz mouetur. similit̄ aer mouet. similit̄ aq̄ non est: qz non est in medio simplr. ergo relinquit̄ qz terra sit: qz resp̄cū eius celum per suūz motū appropinquat fm̄ partes plus similit̄ elongat̄: vt pz de planetis in signis septētrionalib⁹ z meridionalib⁹. C. Non qz terrā requirit̄ de necessitate p̄pter motū celi p̄t̄ intelligi dupl̄. Uno modo qz affigetur z apodiatur terre motor celi in mouēdo: z isto modo non requirit̄ terra ad motū celi: qz motor celi est imālis suba z nulli apodiāt̄: vt pz ex li. de causis motuū aialium. Secōdo mō p̄t̄ intelligi qz terra requirit̄ ad motū celi. p̄pter diuersificationēz celi: ita qz celuz resp̄cū eius per motuz suū diuersimode se beat̄: ita qz fm̄ partes plus appropinquat: vel recedit p̄pter generationē z corruptionē aialium. z sic requirit̄ de necessitate ad motū: sicut ad motū localem cuiuslibz corporis necessario requirit̄ quiescēs: resp̄cū cuius celum per motuz suū diuersimode se beat̄ fm̄ partes: vt dictū est. C. Ad arg⁹. posterius rē. verū est cāliter non requirit̄ ad eē poris: ita qz poster⁹ sit cā esse poris: sed bñ p̄t̄ requiri ad eē eius concomitanter z consecutiue: vt risibile pus est homine: z regit̄ tñ risibile ad esse eius: qz homo nō est sine risibile: nō tñ re' causat̄: qz sic eēt causa hominis. C. Altr p̄t̄ dici. sic est in p̄posito qz motus celi est prior terra z terra non re' ad motum celi cāliter: sed bene cōsecutiue: sicut ad motum localem necessario requirit̄ quiescēs respectu cuius mobile per motum suūz diuersimode se habeat. C. Aliter p̄t̄ dici. cū dicit̄. posterius rē. verū est qñ pus indifferenter se habet ad opposita: vt materia p̄ma indifferenter se habet ad formas oppositas: vt forma humana nō requirit̄ ad esse hoīs: sed qñ pus nō habet se indifferenter: sed determinate ad vñ tunc prius requirit̄ ad esse posterioris: vt homo nō bz se indifferenter ad risibile z ad nō risibile. similit̄ ignis non bz se indifferenter ad calm z frigiduz: sed determinate ad calm. similit̄ motus celi non se bz indifferenter ad quiescēs z nō quiescēs: sed determinate ad quiescens. ideo rē.

Quoniam autē est dupliciter in circulo moueri: pura ab a. hunc quidem ad b. hunc autēz ad g. Qd̄ qd̄ez igitur nō sunt cōtrarij istis: pz? dicitur est. L.c. 60. xxxiii. Questio. VII.

Onsequenter querit̄. Utrum in celo debent esse plures motus ad diuersas partes: z arg⁹ qz non. Corpōis simplicis debet esse vn⁹ motus fm̄ nām. p̄mo z. z. huius. s. z. celū est corp⁹ simplex: vt vult Lōmeta. p̄ hui⁹. qz sit corp⁹ ergo motus eius debet esse vnus z ad vnaz d̄riam pōnis C. Item si essent plures motus in celo: vel essent diuersi numero vel sp̄e. per sufficientē diuisionē: sed nō fm̄ sp̄ciem: qz fm̄ sp̄em est cōtrarietas: vt pz. 4. metaph. s. itio

L.c. 8. L.c. 17. L.c. 20. L.c. 4.

tus celi non bz huius nec fm̄ totuz nec fm̄ partes: vt p̄batus est p̄ huius. Nec sunt diuersi numero: qz motores orbūz celestiuuz nō d̄nt̄ numero: qz imāles sunt: z in illis nō est pluralitas indiuiduoz numero. qz motores celi sint imāles. iō non p̄cedunt ab eis motus diuersi numero: z hoc saltim quo ad vnuz orbem.

Ad questionem dōz qz in corpore celesti sunt plures motus nō directe op̄positi: s. diuersi motus: sic itelligēdo qz oia corpora celestia in die nālī mouent̄ motu diurno ab oriente in occidentē: z ecōuerso. z. 4. horis: z hoc est motu p̄mi mobilis: s. alij omnes orbēs p̄ter p̄mū mouent̄: ecōuerso. nō di recte motu opposito: sed diuerso: qz non sunt super eos dē polos z axem: z illo motu quilibz alter orbis mouet̄ ab oriente in occidentē: z aliq̄ in 3° annis vt saturnus. aliq̄ in. iz. vt iuppiter. aliq̄ in duobus: vt mars. aliq̄ in vno: vt sol venus mercurius. aliq̄ in mēse: vt luna: vt pz ex astronomia. z h. Az. p̄bat in lra quinqz p̄ntuz. p̄mo si motus celi est terra est. ista p̄na p̄bata est per qōnez p̄cedentem. modo si terra est necesse est ignē esse. hoc p̄bat Az. qz si vnū d̄riozum in natura est z reliquū: qz cōmunicant in mā que est in potentia ad vtrunqz d̄riuz z vtrūqz d̄riuz reducit̄ ad actū. aliter potentia esset ocio sa. C. Tunc vltimus. terra z ignis sunt d̄ria saltē fm̄ virtutes. C. Tunc est 3° p̄na si terra et ignis sunt elta inter se media sunt vt aer aq̄: z p̄bat p̄na: vt p̄oz: qz ista elta sūt d̄ria aliq̄liter: qz aer terre d̄riatur duplici p̄rietate: vt pz z. de gnōne. mō si vnum d̄rioz est in natura z reliquum. L.c. 16.

Ad questionem dōz qz in corpore celesti sunt plures motus nō directe op̄positi: s. diuersi motus: sic itelligēdo qz oia corpora celestia in die nālī mouent̄ motu diurno ab oriente in occidentē: z ecōuerso. z. 4. horis: z hoc est motu p̄mi mobilis: s. alij omnes orbēs p̄ter p̄mū mouent̄: ecōuerso. nō di recte motu opposito: sed diuerso: qz non sunt super eos dē polos z axem: z illo motu quilibz alter orbis mouet̄ ab oriente in occidentē: z aliq̄ in 3° annis vt saturnus. aliq̄ in. iz. vt iuppiter. aliq̄ in duobus: vt mars. aliq̄ in vno: vt sol venus mercurius. aliq̄ in mēse: vt luna: vt pz ex astronomia. z h. Az. p̄bat in lra quinqz p̄ntuz. p̄mo si motus celi est terra est. ista p̄na p̄bata est per qōnez p̄cedentem. modo si terra est necesse est ignē esse. hoc p̄bat Az. qz si vnū d̄riozum in natura est z reliquū: qz cōmunicant in mā que est in potentia ad vtrunqz d̄riuz z vtrūqz d̄riuz reducit̄ ad actū. aliter potentia esset ocio sa. C. Tunc vltimus. terra z ignis sunt d̄ria saltē fm̄ virtutes. C. Tunc est 3° p̄na si terra et ignis sunt elta inter se media sunt vt aer aq̄: z p̄bat p̄na: vt p̄oz: qz ista elta sūt d̄ria aliq̄liter: qz aer terre d̄riatur duplici p̄rietate: vt pz z. de gnōne. mō si vnum d̄rioz est in natura z reliquum. L.c. 16.

Ad questionem dōz qz in corpore celesti sunt plures motus nō directe op̄positi: s. diuersi motus: sic itelligēdo qz oia corpora celestia in die nālī mouent̄ motu diurno ab oriente in occidentē: z ecōuerso. z. 4. horis: z hoc est motu p̄mi mobilis: s. alij omnes orbēs p̄ter p̄mū mouent̄: ecōuerso. nō di recte motu opposito: sed diuerso: qz non sunt super eos dē polos z axem: z illo motu quilibz alter orbis mouet̄ ab oriente in occidentē: z aliq̄ in 3° annis vt saturnus. aliq̄ in. iz. vt iuppiter. aliq̄ in duobus: vt mars. aliq̄ in vno: vt sol venus mercurius. aliq̄ in mēse: vt luna: vt pz ex astronomia. z h. Az. p̄bat in lra quinqz p̄ntuz. p̄mo si motus celi est terra est. ista p̄na p̄bata est per qōnez p̄cedentem. modo si terra est necesse est ignē esse. hoc p̄bat Az. qz si vnū d̄riozum in natura est z reliquū: qz cōmunicant in mā que est in potentia ad vtrunqz d̄riuz z vtrūqz d̄riuz reducit̄ ad actū. aliter potentia esset ocio sa. C. Tunc vltimus. terra z ignis sunt d̄ria saltē fm̄ virtutes. C. Tunc est 3° p̄na si terra et ignis sunt elta inter se media sunt vt aer aq̄: z p̄bat p̄na: vt p̄oz: qz ista elta sūt d̄ria aliq̄liter: qz aer terre d̄riatur duplici p̄rietate: vt pz z. de gnōne. mō si vnum d̄rioz est in natura z reliquum. L.c. 16.

Ad questionem dōz qz in corpore celesti sunt plures motus nō directe op̄positi: s. diuersi motus: sic itelligēdo qz oia corpora celestia in die nālī mouent̄ motu diurno ab oriente in occidentē: z ecōuerso. z. 4. horis: z hoc est motu p̄mi mobilis: s. alij omnes orbēs p̄ter p̄mū mouent̄: ecōuerso. nō di recte motu opposito: sed diuerso: qz non sunt super eos dē polos z axem: z illo motu quilibz alter orbis mouet̄ ab oriente in occidentē: z aliq̄ in 3° annis vt saturnus. aliq̄ in. iz. vt iuppiter. aliq̄ in duobus: vt mars. aliq̄ in vno: vt sol venus mercurius. aliq̄ in mēse: vt luna: vt pz ex astronomia. z h. Az. p̄bat in lra quinqz p̄ntuz. p̄mo si motus celi est terra est. ista p̄na p̄bata est per qōnez p̄cedentem. modo si terra est necesse est ignē esse. hoc p̄bat Az. qz si vnū d̄riozum in natura est z reliquū: qz cōmunicant in mā que est in potentia ad vtrunqz d̄riuz z vtrūqz d̄riuz reducit̄ ad actū. aliter potentia esset ocio sa. C. Tunc vltimus. terra z ignis sunt d̄ria saltē fm̄ virtutes. C. Tunc est 3° p̄na si terra et ignis sunt elta inter se media sunt vt aer aq̄: z p̄bat p̄na: vt p̄oz: qz ista elta sūt d̄ria aliq̄liter: qz aer terre d̄riatur duplici p̄rietate: vt pz z. de gnōne. mō si vnum d̄rioz est in natura z reliquum. L.c. 16.

Per hoc ad rōnes. corpōis simplicis rē. verū est fm̄ nām p̄p̄iam z vnum motorē: s. fm̄ diuersas naturas z diuersos motores possunt hēre plēs motus. Et cuz dicit̄. celum rē. verū est p̄o vno orbēlicz torum celum nō sit oīo vnū. ergo quilibz orbis bz vnum motū fm̄ nām p̄p̄iam z vnum motorem sicut solis orbis mouetur ab oriente in orientem. z. huius. sed fm̄ plures motores possunt hēre motus z bñt̄ motū diurnū fm̄ naturaz cōem z motorē p̄mi mobilis. C. Ad aliud. si in corpore rē. dōz qz non sunt plures in numero sicut indiuidua

L.c. 4. L.c. 24.

L.c. 56.

L.c. 56.

L.c. 75. L.c. 12. L.c. 35.

eiusdem speciei: sed distinguunt̄ sp̄e. non dico diuersarū specierū que sunt finales sp̄es gn̄is vniuoci: ita qz p̄tineā tur sub vno genere vniuoco: sic nō d̄nt̄ sp̄e: qz tūc hērent cōtrarietas verā qua distinguunt̄ ab alijs sp̄eb⁹ oppositis: sed d̄nt̄ sp̄e. i. fm̄ diuersas essentias distinctas: vt indiuidua eiusdē sp̄e nō sunt diuersa fm̄ essentias: qz p̄ueniunt in vna eēntia sp̄e sp̄ali: sed d̄nt̄ per accidētia: s. si aliq̄ d̄nt̄ per eēntias diuersas illa d̄nt̄ sp̄e circūscriptis etiaz oibus accidētib⁹: sicut decē p̄dicamēta d̄nt̄ sp̄e. i. per eēntias diuersas: qz que d̄nt̄ sp̄e z genere: vt pz. 5. meta. z sic motores celoz d̄nt̄: z per oīs mobilia z motus celoz: non qz sint. s. vnius generis vniuoci.

De motu autēz ipsius qz regularis est: z nō irregularis. Beineeps vtqz dicit̄ erit pertrāfire. L.c. 60. xxxv. Questio. VIII.

Onsequenter querit̄ circa illud cap⁹. De motu autē t̄pis. Utz motus celi debeat esse regularis z vniformis: z arguit̄ p̄ qz nō. Mōt⁹ naturalis nō videt̄ esse regularis: qz d̄nt̄ in lra qz que mouent̄ nālīter velocius mouent̄ circa terminū quo ferunt̄. i. terminū ad quē: s. talis mot⁹ qui est velocior in fine qz in p̄ncipio: nō est regularis z vniformis: sed motus celi est nālī: vt pz p̄ hui⁹. vbi dicit̄. oia enī p̄bica corpora fm̄ se d̄icimus moueri fm̄ locuz. C. Itē motus qui est a voluntate non est regularis: qz voluntas habet se ad opposita: sed motus celi p̄cedit a voluntate: qz dicit̄ Lōmeta. iz. mēta. z. z. hui⁹. qz motores celoz celestium de virtutibus aie habēt duo. s. voluntatē z intellectum. C. Item motus qui est aliquādo velocior aliquādo tardior non p̄t̄ esse regularis: qz motū esse aliq̄ tardiorē z aliq̄ velociorē repugnat regularitati z vniformitati: s. mot⁹ celi qñqz est tardior qñqz velocior: qñ stelle erratice qñqz veloci⁹ qñqz tardius mouent̄: qz dicitur aliq̄ directi aliq̄ retrogradi aliq̄do statioary: vt per obseruationes sensibiles astroz pz. C. Item ille motus non est regularis z vniformis cuius mobile resistētiā bz ad motorem: qz ex illa resistētia puenit difformitas motus z irregularitas: vt pz in motu aialium: sed motus celi habet mobile qd̄ bz resistētiā ad motorem: qz talis resistētiā ē in oī motū. s. mōt⁹ ad motorē. altr mot⁹ fieret in nō t̄pe: vt vult p̄. 4. phy. C. Itē ille mot⁹ est reg⁹ qui ē cum motuz irregularit̄: qz quicqd̄ est in causato est in cā: cum causatum dependeat a causa in motu: sed motus celi est cā inferiorū motuū qui sūt irregul⁹: qz qñqz sūt remissiozes qñqz velociozes: qñqz velocissimi: s. celū per suū mōtuz est cā hoz motuum: vt pz. 8. phy. z p̄mo huius.

L.c. 5.

L.c. 36. z. ce. 61.

L.c. 75. L.c. 12. L.c. 35.

Oppositus vult Az. in lra. qz demonstrat qz motus celi sit regularis z vniformis: z hoc idēz vult Lōmeta. z astro nomi supponunt hec qd̄ quilibet orbis regulariter z vni formiter mouet̄ circa centrū aliq̄: qz in eālib⁹ t̄pib⁹ describunt eāles angulos z arcus eāles circa aliq̄ centrū.

Dicendum est qz fm̄ intentionē Aristo. motus celi est regularis z vniformis: z sunt rōnes Aris. 3. p̄ma. in omni motu irregulari sunt tria: in tētio que qñqz velocior est: z remissio. i. que qñqz erit tardior. vel virtus. i. qz est velocissimus circa oia nālīa cum determinata sint ad maximū z ad minimū. vñ op̄ esse istas tres cōditiones in motu irregulari: sed in motu celi non sunt h̄ tria: qz non est intensior nō velocior nec tardior vno tēpoze qz alio: nec est virt⁹. qz velocius in cōparatione ad inferiora vel ecōuerso: qz in motoribus inferiorū est veloci⁹ vt in naturalium in fine. in pietis velocius est circa medium. in violentis in p̄ncipio: vt d̄nt̄ in littera. C. Itē si irregularitas est in motu celi vt

est ex pte mobilis vel motoris vel vtriusqz per sufficientē diuisionē. nō ex pte mobilis. qz nō est alter⁹ d̄spōnis qz in alio. qz est ingnābile z icorruptibile z inaignētabile z inalterabile: z susceptuum alicui⁹ mortalis d̄spōnis. vt pz p̄ h̄. nec ex pte motoris min⁹. qz motor est nobilior moto. cū ergo motū nō sit susceptuum alicui⁹ mortalis difficultatis vel d̄spōnis talis min⁹ motor: qz nō peiorat̄ nec diuersificat̄ aliq̄ diuersitate: sed sp̄ eodē mō se bz: cū moueat motu p̄petuo z p̄tinuo. vt pz 8° phy. nec amboz grā est irregularis. qz qd̄ nō ē in p̄tib⁹ nō ē in toto. z dicit̄ Lōmē. qz ista rō fundat̄ sup firmissimas p̄pōnes. qz velocitas mot⁹ est ex p̄portioē motoris ad mobile: z alia velocitas ex alia z alia p̄portioē motoris ad mobile. z ad d̄it̄ Lōmeta. qz si al nō mouet̄ tāta velocitate quāta p̄uenit moueri h̄ puenit ex diuersitate mobilis z motoris. qz nō videt̄ melior toto instro: sed per se tñ vt parte corporis nālīis z nō toto. vñ si vteretur toto instro vt calore nālī cōtingeret velocissime moueri. qñ alia est virt⁹ partis z alia totius: modo mot⁹ celi non est per tale instm̄ z per calozē z sp̄us. qz nō est diuersitas aliq̄ in ipsa. sed non p̄t̄ diuidi cuz non sit susceptuum mortalis difficultatis. C. Tres 3° si motus celi esset irregularis. aut hoc eēt vno istoz modoz aut qd̄ in vno t̄pe infinito intendere sp̄ z in alio t̄pe infinito remittere semp. vel in toto t̄pe infinito intendere: vel in toto t̄pe infinito remittere: vel in toto t̄pe infinito intendere: vel in toto t̄pe infinito remittere: sic semp. z pz per sufficientē diuisionē. qz plurib⁹ modis motus irregularis nō p̄t̄ imagiari: sed nullo istoz modoz mot⁹ celi irregularis est. qz nō dicit̄ qz in vno t̄pe infinito intendat̄ z in alio remittat̄. qz remissio est p̄p̄ impotētiā. Sed illa impotentia z defect⁹ z oīs vilitas est p̄ter nām z illud nō p̄t̄ esse in infinito t̄pe. qz nō p̄t̄ esse cū eo qz ē fm̄ nām in eālib⁹ t̄pe. nō p̄t̄ dici qz motus celi sp̄uelicetur. h̄ p̄bat Aris. qz est dare tps minimū in quo minoz nō p̄t̄ moueri. mō nō eēt dare minimū tps si motus sp̄ per infinitū intendere tps. ergo nō sp̄ velocitatē. qz cuiuslibet opationis nālīis est dare minimū tps in cui⁹ minoz nō p̄t̄ operari virtus vt minimū tps cytharizatōis in e^o minoz nō p̄t̄ fieri. z dicit̄ Lōmeta. qz sequere qz motor p̄mus esset infinite actiois in q̄litate z vigore: qd̄ fm̄ euz incōueniēs est: sed tñ vtrū hoc sit possibile fieri sp̄alis qd̄. Silt̄ nō p̄t̄ sp̄ per tps infinitū remitti cū remissio sit defect⁹. vt dicit̄ 2° h^o. Relingit̄ 3° qz vicissitudinalit̄ qz iā intendat̄ z postea remittat̄. z sic sp̄ vicissim. z h̄ dicit̄ Az. simile eēt fictioni z d̄sensuz. qz nō p̄t̄ demonstrari per eā q̄ apparet ad sensum. Silt̄ est d̄ rōnē. qz non p̄t̄ manifestari per rōnē cōcordantē sensibus: z tñ h̄ non lateret in bis. qz opposita iuxta se posita sunt sensibilia. mō si h̄ fieret in stellis iuxta se positis qz motus vni⁹ intendere iam z alterius remittere. z h̄ pz manifestū: z Lōmeta. cōfirmat qz aliq̄ mobile vicissitudinalit̄ diuertit̄ in motu h̄ nō puenit nisi ex diuersitate desiderij. vt pz in aialib⁹ est h̄. qz aliq̄ debili⁹ aliq̄ forti⁹ mouet̄ fm̄ qz aliq̄ desiderat̄ forti⁹ aliq̄ min⁹: s. diuersitas nō ē nisi ex pte cōtinētis extrinseci vt celi vel aeris. vt pz in aialib⁹ bic: qñ aliq̄ plus intendit̄ per desiderij. qz calefiūt a motu celi vel aere. s. corp⁹ celeste nec motor ei⁹ ē in continēte ex c^o diuersitate diuersificet̄ desiderij mouētis: ex his oibus cōcludit̄ motū celi esse regulare z vniformē.

L.c. 21.

L.c. 83.

L.c. 37.

Per hoc ad rōnes. Mōtus rē. d̄nt̄ qz motus est nālī a mā z forma. qz vtrūqz dicit̄ nā. mō nā dicit̄ equoce vel analogice. de nā inferiorū z celi. qz hoc est mā in potētia ad esse z ad opposita formas. qz bz d̄rium forma in mā z forma dicitur h̄ mālis z constituta per subiectuz: sed forma in celo dicitur immaterialis

et non constituta per se si est materia sibi non est in potentia ad esse: sed est subm simplex qd est in potentia...

Com. 5.

L. c. 83.

et non constituta per se si est materia sibi non est in potentia ad esse: sed est subm simplex qd est in potentia...

L. c. 80.

Calor aut ab ipsis et lumen generat attrito aere ab illo latitudo. Huius est enim motus ignis...

propinquus igni: propinquus aut aer: velut et in latius sagittis. De ipse enim ignis...

On sequenter querit. circa illud caplm. de vocatis aut astris. Utrum motus localis heat calefacere...

Oppositum

Oppositum vult Aristot. in B caplo. vbi vult qd corpora caelestia per suos motus...

Notandum

Notandum qd non videtur esse dubium de conclusione in se quin motus localis appropinquat...

L. c. 22.

L. c. 17.

L. c. 18.

L. c. 34.

L. c. 6.

L. c. 8.

L. c. 53.

L. c. 42.

L. c. 16. L. c. 55.

est in vno quod genere causa aliorum. metaphy. sed motus celi est primus motuum. ut p. 8. phisy. Ita opinio non valet...

bili generat caliditatez: et hoc si appropinquatum fuerit mobile illud calefactibili. et hoc est sensibile: et hoc vult Ari...

Per hoc

Per hoc ad rationes. vnu quod dicitur. verum est in subiectis non tamen accitibus. qd albedo aliqui catur...

L. c. 11.

sed in accidentibus possibile est vt dictu est de albedine sic est hic. quia calor et lumen et motus diuersus sunt species: tamen caliditas causatur ab his diuersimode vt videtur etiam postea.

Questio. X.

T.c. 27. 2. 31.

Onsequenter querit. Utrum lumen generet caliditatem. Arguitur quod non. vnu quod generat a sibi simili. 7. metaph. sed lumen non est simile cui caliditate: quia non sunt eiusdem nature. Item si hoc esset tunc motus essent calidiores vallibus: sed hoc est falsum. quod patet ad sensum. quia caliditas est maior in vallibus quam in montibus. 2. p. 3. q. 2. montes propinquiores sunt corporibus celestibus quam valles. Item illud quod est spiritualiter in medio non calefacit. quia causa est perfectioris entitatis quam effectus: sed quod spirituale est non est perfectioris entitatis quam effectus realis: sed lumen est in medio spiritualiter. quia sensibile positum supra sensum spiritum esse reale nullum facit sensum. 2. de anima. Item vnu agens naturale non est causa diuersorum effectuum spiritum spiritum. vt patet 8. phisicorum. vbi dicitur quod quedam moventia movent singulariter. id est perducunt singulariter vnum effectum spiritum spiritum. et ibi dicitur quod agens naturale non producit nisi vnum effectum spiritum spiritum: sed lumen et calor sunt diuersarum specierum. id est 2. Item si lumen calefaceret tunc omnia corpora celestia calefaceret: sed hoc est falsum. quia astronomi dicunt quod quedam astra in frigidat vt orbis saturni. 2. p. 3. q. 2. omnia corpora celestia luminosa sunt: sed precipue stelle.

Oppositus vult. 2. Lumen. quia vult quod in inferioribus caliditas calorem a lumine corporum celestium et a mobili.

Sciendum est de quod lumen calefacit non est dubium: sed de modo spiritum quod calefacit est diuersitas. Una est opinio rudis satis quod lumen calefacit isto modo quod radii corporum celestium transeunt per speram ignis et incorporant sibi calitates quas deferunt vsque ad nos. Sed ista opinio est falsa. quia imaginatur quod radii solares procedunt tanquam corpora. quia aliter non incorporarent sibi calorem. quia incorporare est proprium corporis: sed radii solis non sunt corpora. quia tunc duo corpora eent in eodem loco: quod est impossibile. ex 4. phisicorum. Alia est opinio quod lumen est causa caliditatis per accisionem. quia omne agens agit virtute alterius est agens per accisionem: vt in istis quod non agit nisi virtute principalis agentis: sed lumen est in istis corporibus celestibus. Ista opinio non valet. quia agens per accisionem quod pure est distinctum per se: aut est casuale: aut remouens prohibens: aut illud agens coniunctum in eodem subiecto esse per se. per sufficientem diuisionem: sed lumen non est primo modo agens casuale. quia casus producit effectum vt in paucioribus. Sed lumen frequenter calefacit. nec est mouens prohibens. quia lumen non remouet aliquid a calefacibilitate. quod non remoueat non potest assignari. nec est causa coniuncta cause per se in eodem subiecto. quia non inuenitur alia quando lumen calefacit quam ipsum lumen. vnde est in speculis exurentibus lumen generat caliditatem et non est ibi assignare aliam causam caliditatis quam lumen: etiam si daretur licentia fingendi. Dicendum est ad quod lumen est calefacitum. Secundo dicitur quod lumen per se calefacit vt per se distinguitur per accidens. De primo non est dubium. quia patet per experientiam sensibilem. quia loca illuminata sunt calidiora locis vmbrosis: etiam dies calidiores sunt noctibus et hoc per lumen est. Cuiusmodi dicitur si locus vmbrosus est vbi lumen non est et si ibi appropinquat aliquid corpus positum et tertium tunc causat caliditatem. quia in ipso refrangitur lumen. Unde est si lumen non calefaceret tunc periret scia de speculis vrentibus. vt dicitur Albertus primo metaphisicorum. illa scia supponit quod lumen refractum causat calorem. Ratio scilicet est lumen est calefacitum vel per se vel per accisionem per sufficientem diuisionem. ex primo postea. sed probatur est quod lumen non calefacit per accisionem. ergo relinquitur quod per se calefaciat. Et modus spiritum quod

T.c. 8.

T.c. 53.

T.c. 42.

calescit lumen spiritum lumen. est. quia lumen est prima perfectio corporum luminosi vt ignei quod natum est calefacere: modo cum corpus luminosum illuminatum est in vltima perfectione est: modo vnu quod cum est in summa perfectione dicitur hinc omnia accidentia propria que requirunt ad vltimam perfectionem. vnde sicut est de motu qui est vita animalium quod est prima perfectio mobilis. ergo hoc caliditate. Sic est de lumine quod est prima perfectio luminosi. ergo cum lumen est in corpore hoc omnia accidentia propria lumen. quorum accidentium vnum est caliditas. ergo caliditas est in corpore luminoso spiritum aliquo gradum vt accidentia inferiorum. Sciendum quod luna per se habeat calefacere: modo tamen hoc est nisi refractum. vnde caliditas maxima datur in angulis refractionis vel propinquis vbi radii coincident et reflexus vniuntur maxime. vnde ex hoc appetit lumen transeat per medium interstitium aeris: tamen non est ibi caliditas: sed eterna frigiditas: quia ibi non est refractione nec locus propinquus refractionis anglis.

Per hoc ad rationes. vnu quod dicitur. dicitur si intelligatur simile. id est in specie tunc veritate hoc in subiectis perfectis que generantur ex semine: sed in accidentibus non omnia sunt in specie. imo et nec in genere. quia motus datur a motore: tamen non inueniuntur in genere. vnde non omnia disponuntur ad effectum. Lumen in de suba orbis. et sicut que generantur ex putrefactione non oportet conuenire in specie cum gnante. vt patet 4. metaphisicorum. vt animalia imperfecta. Ad 2. de motibus dicitur quod non sequitur. tu probas. quia motus est. dicitur quod cetera non sunt paria. quia in vallibus ad quas lumen peruenit est maior refractione. quia in angulis refractionis radius incidens et reflexus magis vniuntur: et virtus vnita est fortior seipsa dispersa. vnde si lumen est in superficie motus non ita fortis sit refractione et vniu radiorum sicut in vallibus: et hoc verum est si vtriusque. Sicut et in motibus sunt veteri. quia impediu caliditate. Ad 3. illud quod est spiritualiter negatur. Et cum dicitur. causa dicitur esse et verum est per se. et cum dicitur. lumen est. dicitur quod lumen comparatum ad idem potest esse imperfectum quam sit illud vt respectu realis corporis luminosi: tamen ad diuersa potest esse perfectius quam sit aliquid reale: vt si lumen comparatur ad caliditatem quam facit in medio: tunc est perfectius ens: sed absolute ens spirituale hoc esse imperfectius quam reale: sicut etiam. si albedinis in medio non est perfectior quam albedo: tamen potest respectu alterius vt relationis. Et cum dicitur. effectus realis est. debet esse a causa reali. non oportet. quia motus localis est realis et prouenit a spirituali vt specie appetibili. vnde intentio et spirituale non est causa eius: cuius est intentio vt. si albedinis non est causa albedinis: sed alterius. sic lumen in medio non est causa luminis in medio: sed est causa alterius: quia est reale vt caliditatis et illa est nobilior et perfectior luminis in medio. Ad quartum vnum agens est. verum est non causa diuersorum effectuum contrariorum: sed bene potest esse causa diuersorum que non sunt contraria sed disperata. modo sic est hic. lumen et caliditas sunt disperata. vnde quantum lumen te illuminet non obstantibus hoc calefacit. Aliter respondetur. vnum agens est. conceditur. eodem modo quo est vnum: sed alio modo bene potest esse diuersorum causa. modo sic est hic: quod lumen eodem modo illuminet et calefacit alio modo. quia illuminat per se: sed est causa caliditatis cum alio vt in quantum refrangitur. vnde ad lumen non sequitur refractione que est dispositio que requiritur ad calefactionem. Ad quintum. si lumen est. Lumentator concedit illud in scdo huius. quia vult quod nullum corpus celeste in frigidat simpliciter: sed omnia calefaciunt. Sed aliquod frige facit. id est minus calefacit secundum quod habet caliditatem remissam. Unde dicitur quod aliquod corpus celeste frige-

z. celi. 42.

L. 42.

faciat hoc est extra fundamenta. ista solo est difficilis ad recipiendum. Ergo aliter dicitur quod si lumen est. vix est quod est ex parte luminis: sed per aliam virtutem que non est lumen vt per virtutem frige facienti potest frige scere: sed que sit illa virtus videbitur postea in alia questione spiritualiter. Et bac maxime cui sol extat ignis: propter quod appropinquante ipso et oriente et super nos existente generat calorem. Quod quidem igitur neque ignis sunt: neque in igne feruntur: tantum nobis dicitur sit de ipsis. Tertio co. XLII. Questio. XI.

Onsequenter querit. Utrum sol habeat calefacere inferiora. Arguitur quod non. quia si sol dicitur calefacere inferiora vel hoc esset mediate vel immediate. per sufficientem diuisionem. quia omne agens vel est propinquum vel remotum. sed sol neutro modo calefacit inferiora. non mediate. quia tunc calefaceret medios orbis qui sunt intermedii: vt veneris mercurij lune. quia corpus remotum mediatum non calefacit extremum nisi mediantibus alijs que plus transmutat. Sed orbis intermedii non calefiunt. quia sunt inalterabiles. ex primo modo. nec immediate calefacit inferiora: quia multi orbis sunt in medio. Item si sol calefaceret vel hoc esset per lumen vel per caliditatem in ipso. per sufficientem diuisionem: sed nec sic nec sic non per caliditatem. quia corpora celestia non sunt calida vel frigida: cum sint inalterabilia. vt patet primo modo. Nec per lumen. quia tunc omnia corpora celestia calefaceret. quia sunt corpora luminosa: sed hoc est falsum. quia aliqua frige faciunt vt saturnus. Item si sol calefaceret inferiora tunc rangeret ea: quia virtus in corpore non agit nisi per contactum. vt dicitur Lumen. 2. de anima. capitulo de visibili: sed sol est corpus. ideo virtus eius erit virtus in corpore: sed sol non tangit inferiora: cum multi orbis sint intermedii.

T.c. 20.

L. 74.

Oppositum patet iudicium sensus. quia videmus sensibilibus nostris maior est caliditas quam cui recedit. Docet etiam patet auctoritate Aristotelis. primo metaphisicorum. quia spera in qua sol est in fixis maxime calefacit: quia est maxime propinqua nobis et velocius mouetur: et idem vult L. in isto 2. et expositores.

L. 42.

Sciendum quod solis calefacere potest intelligi dupliciter. vno singulariter et diuissim sine alijs partibus que sunt a cocauo lune vsque ad conuexum vltime spera. Alio modo potest intelligi quod sol calefacit pro tanto: quia illa pars orbis in qua est sol hoc principaliter calefacere virtute solis. Et scdo notandum quod corpus non agit in corpore solus per virtutes existentem in vltima. sed per virtutem existentem in tota sui profunditate et extensua spiritum extensione profunditatis: hoc declarat Lumen. duobus signis. primo est quod duo corpora eque calida: quorum vnum est profundius altero et si sint eque superficiali extreme vt ambo pedalis quantitatatis. tunc ceteris paribus quod est spissius fortius agit et hoc per virtutes que est fortior gratia profunditatis: et hoc non est nisi quia corpus non agit solus per virtutes que est in superficie: sed etiam per existentem in profundo. Scdo signum si duo sint corpora equalis quantitatatis in superficie et profunditate et vnu sit densius alio si eque calida sunt ceteris paribus densius fortius calefacit vt ferus plus calefacit quam lignus. quia in profundo hoc fortior densitate. quia plus contactus et hoc est fortius quam diuissim. quia virtus vnita fortior est se ipsa dispersa. primo metaphisicorum. et ex libro de causis. Item potest probari ratione. sicut se hoc passum ad patiendum sit agens ad agendum per conuenientem similitudinem: sed passus non solus patitur a superficie vt aqua ab igne etiam patitur in profundo. Dicendum ad quod non agit caliditate singulariter et diuissim sine alijs partibus a cocauo lune vsque ad

L. 42.

conuexum mobilis vltimi. Scdo dicitur quod illa pars in qua est sol calefacit principaliter et spiritualiter per virtutem solis que non solus est in superficie: sed in profundo vsque ad cocauum lune. primo probatur prima ratione facta in principio questionis: quia si hoc esset vel mediate vel immediate ageret. et recurratur ibi. Ratio scilicet. illa pars que hoc virtutes calefaciendi fortiorum quam alie partes eiusdem orbis dicitur principaliter calefacere nam subiectam: sed illa pars in qua est sol est hoc. vt declaratum est. quia non solus agit per virtutes in superficie: sed et in profundo. Cuius dicitur L. quod sol inter omnes stellas magis hoc de lumine et magis virtutem actiuam. ideo est.

Ad rationes primas. si sol est. potest dici quod calefacit mediantibus alijs orbibus. Et cum dicitur. ergo caliditatis est. dicitur quod non est necesse quod corpus extremum agens in aliquid mediantem alio quod transmutet illa eadem transmutatione qua agit: sed sufficit aliqua alia transmutatione transmutari. sicut Alexan. posuit exemplum piscis: quod vocat stupor: quod stupefacit manus piscatoris mediantem rete: et tamen non stupefacit rete: sed sufficit quod transmutet ipsum aliqua transmutatione vt motu locali. Sic sol transmutat ista ad caliditatem mediantibus orbibus: et tamen non oportet calefacere orbis medios: sed sufficit transmutare transmutatione alia vel illuminare ea. Aliter potest dici quod sol immediate vel pars orbis in qua est sol est spiritualis caliditatis. quia per virtutem in profundo existens. quod illa tangit aerem vel ignem qui calefacit. Ad 2. quod lumine suo calefacit per multitudinem eius ad inferiora. Et cum dicitur. ergo omnia est. dicitur spiritum lumen. quia omnia corpora celestia hinc calefaciunt quatuor est ex parte luminis et motus. Sed si frige facient hoc est per aliam virtutem vt per conplexione coniunctionem et oppositionem: sed que sit virtus illa videbitur postea. Ad 3. si sol est. verum est si sol immediate et singulariter calefaceret: tunc tangere deberet sed non sic agit. Sed pars in qua agit sol a cocauo versus nos vsque ad conuexum calefacit per virtutes in profundo et illa pars tangit ignem et alia que ultra calefacit aerem et potest ostendi in figura: quia sol calefacit per virtutes in profundo et non solum in superficie. Q. XII.

Onsequenter querit. Utrum aliqua corpora celestia faciant frigiditatem in inferioribus. Arguitur quod non. auctoritate Lumen. in 2. h. vbi dicitur de 2. celi fundamentum: est falsum. quia omnia videntur calefacere et si aliqua frige faciunt hoc est in comparatione. quia caliditate remissas et propinabile vnicuique est et tatorum.

In contrarium est auctoritas astrologorum quod dicitur quod aliquid corpora celestia calefaciunt. aliquid vero in frigidat et in hoc videntur omnes astronomi propter L. et idem vult vel L. de gene. vbi dicitur quod fortiorius sunt in terminis per virtutem actiuam et terminos vocat corpora celestia in quibus

Sciendum quod Lumen. vt tenere preter negatiua quod nullum corpus celeste frige faciat: sed omnia calefaciunt: hoc tamen est diuersimode. quia faciunt caliditatem aliquam maiorem et aliam remissas vt est vniuersis cuius est et tator vt dicitur. et forte ro quod iductus fuit est hoc. Ad 2. et lumen calefaciunt: sed omnia corpora celestia mouent motu locali et velocius reguntur ad motum. et est omnia corpora celestia hinc lumen. sed aliquid magis et aliquid minus et lumen agens est naturale: et vnu quodque naturalium est determinatum ad vnum producedum. quia in hoc est omnia iter agens naturale et agens per voluntatem. quia vnu hoc se ad opposita: sed aliud est determinatum spiritum magis ad vnum oppositorum et non ad ambo: et hoc vult Aristoteles. 8. phisicorum. sed lumen est vnum agens naturale. ergo est determinatum ad vnum oppositorum. cum ergo generet caliditatem quod est vnum oppositorum non generat frigiditatem: et tamen omnia corpora celestia sunt luminosa spiritum magis et minus. vt dicitur in de suba orbis. ergo nullum eorum

T.c. 50.

T.c. 5.

T.c.14.

frigefacit simpliciter sed in cōparatiōe. Et cōfirmat fortius hoc ex 7° physico. omnis alteratio fit fm aliquā qualitāte sensibile: sed vnu corpus extremum nō potest agere in extremū nisi mediāte alio. qz mouens ppinquū simul d3 esse cum moto quod nō sit mediū nec va^m neqz vltimū. ergo si agit in extremū: tunc illud corpus qd mo uet opz puz imutare mediū: id imutatus imutatur alia in inferiora. Hoc supposito arguit. Si aliq stella alteraret inferiora ad frigiditatem: B faceret mediante spera ignis quā puz tangit. qz ignis est in medio sub cōcauo lune. pū mo metheo. ergo ignis puz alterabit. Tunc querit q sit qualitas illa. opz eniz q sit sensibilis aut erit de pma aut de secūdis. Sed ignis nō pot alterari qualitate scōa vt albedine. qz ille qualitates tm sunt in multis. vt dicit Lōmen. de aia. 7. Aristo. 4. metheo. ergo ignis nō pot alterari ad qualitāte scōam. ergo opz q alteret ad qualita tem pma. Sed videt q ad nām pmarū qualitātū nō possit alterari. qz vel illa qualitas esset caliditas vel fri giditas vel siccitas. vel humiditas: sed si alterat ad calidi tatem vt mediante ipsa frige fiat B est absurdum. qz me diante vno oppositoz per se fiat. nec alterat ad frigi ditatem: qm ignis in spera sua sume est calidus 7 in vltima perfectione. ergo nō recipit frigiditatem. nec pot alterari ad siccitatem: vt mediante ipsa frige fiat: quoniam ignis ē actu sicc^o: 7 et in alijs ē frigiditas sicut in būdis. nec al terat ad humiditatem. qz nō pot stare cum siccō in vltima perfectiōe sicut est ignis. Sed aliquid dicit q aliq stell e infrigidat: vt mediante spera ignis: qui nō alterat ad ali quā qualitatem tangibile. sed ad alia vt ad lumen: ita q stella multiplicat lumen ad speram ignis: 7 mediāte illo lumine infrigidat. dicendū q B est falsus. qz lūmē est nā le: 7 nō h3 facere nisi vnu pūm. cum ergo lūmē cale faciat nō pot infrigidare. Ita opinio difficilis est ad tenendū. Unde vdm nisi frigiditas cāret ab aliquo cor pore celesti tunc nō esset in genere qualitātū tangibiliū: sed hoc est falsum. qz est species tangibilis. vt p3 2° de ge neratione. pna p3. qz qd nō ducitur ad cām pūmā agen tem alicuius generis nō est in illo genere. sed corpora ce lestia sunt pmo agentia nālia formaru tangibiliū 7c. Ites 2° qd per se est causa cāe ē cā causati. qz B est or do nālia. vt p3 ex lib^o. de causis. 7. s. physicoz. forme ele mentoz deducunt ad corpora celestia vt ad agēs: 7 nō ē aliq corpus cui nō respondeat virtus in corpore celesti. qz forme inferioruz sunt in terminis. qz corpora celestia per se sunt cā generationis 7 corruptiōis. 2° de generatio ne. 7 forme subales elementoz causant a corpōib^o cele stibus 7 sunt cāe qualitātū tangibiliū. Item 3° pūm motor est cā frigiditatis. qz Lōmen. dicit. iz. metaphy. q omnes potētie passiuę que sunt in mā pma sunt in moto re pmo actiue. sed deus imediate nō est causa frigidita tis. ergo mediante instrumēto: 7 B est celū fm Lōmen. p hui^o. est eniz quasi ligamētū 7c. Unde ppter istas ra tiones vis affirmatiua tenet. 7 d^o q stelle aliq per se sint causa frigiditatis saltes remota. Unde dicendū q B est pbabilis per se q corpora sint per se causa frigiditatis in inferioribus. vnde sicut aliq stelle calefiūt: ita aliq frige fiunt 7 omnes astronomi dicūt B. Et sciendū q licz aliq stelle frige faciunt B non est per motū locale. vñ est motus. nec B est per lumen in quātū lumen: sed hoc ē. vnde tale 7 talis corporis. Unde nō est incōueniens q vni debeant diuersa accidentia alia 7 alia rōne. vnde ri sibile nō debet homini in quātū aial: nō sibi debet iquā tum tale aial vt bō. 7 sic stella nō frige facit per lūmē vñ lūmē. 7 vñ tale lūmē. 7 faturni.

Ad rationes

illud qd calefacit 7c. dicendum q

lumen vnde lumen ab^o non frige facit: sed lumen vnde tale lumen. Ad scōm. si stelle 7c. nō pot bene negari. vnde opz q ignis alteretur ad aliquā qualitāte sensibile 7 illa qūitas est lūmē. qz stelle aliq multiplicādo lūmē vsqz ad speram ignis frige faciunt: non q lumen per se 7 primo faciat frigiditatem: sed per se 7 secundario. Et tu forte dices hoc nō valet. qz sic etiā motus celestis vnius sufficeret ad generationē 7 corruptionē. qz per se 7 pmo facit generationē: sed per se secundario facit corruptionē. 7 sic non oportet plures motus celi esse: qd est falsum. 7 per hoc Aristo. conuincit plures esse motus celi: quozū vnus est causa gen. rationis. alter causa corruptionis. vt p3 8° physicoz. 7 scōo huius. Ad hoc dicendū q stelle al terant ignem lumine qd lūmē causet frigiditatem: nō tm vnde lumen est. qz sic non calefacit: sed vnde tale lūmē 7 illius stelle 7 per talem virtutes que est spālis nāe 7c.

Non est autē rōnabile: eandem rationē ha bere velocitates astroz 7 magnitudines cir culozū. Circulos quidē. n. nihil inconueniens: sed necessarium analogice habere velocitates magnitudinibus. Astrozū aut vnuqz qd in bis nō valde rationabile: sine. n. ex necessitate maior circulo latuz velocius erit: palā qz 7 si transponant astra in eos quātinus 7c. circulos. Hoc quidē erit veloci^o: hoc aut tardius. Sic autem non vtiqz habebunt propriū morum: sed ferent vtiqz a circulis: sine a casu cōtingit.

Tex. cōmē. XIII. Questio. XIII.

Onsequenter qrit. Arz stelle p se moueant. Arguit q sic. qd mouet nēcio mouet per se. p poste. sed stelle ex nēcio mouent p3 Arz. i. lra. T.c. 43

Itē stelle mouent aut per se aut p accūs. p sufficiētē diffōne: sed nō mouent p accūs. qz qd p accūs pōit pūm nō ē. 7 p poste. Itē oē qd mouet seips diuidit i pte p se motā 7 in pte p se mouētē. s^o phy. qz alio mō nō verificabit aliqd mouere seips nisi sic diuidat: s3 celū mouet seips. vt p3 8° phy. qz pte mo taz: 7 nō d^o alia ps nisi corp^o celeste cui^o pres sūt stelle. T.c. 30. T.c. 17.

Oppositū vult Arz. in lra. s. qz stelle nō mouent p se. T.c. 51.

Sciendum q per se dupl^o accipit. vno^o p illo qd d^o fm sui nām. alio^o d^o p se. i. solitarie .i. diuisis. bec distinctio h3 p poste. 7. s. meta. q puenit ali cui p sui nās 7 si ponit in diffōne ei^o sic ē p m^o mod^o: si nō tūc est scōs modus. Tūc vdm ē ad qōnē q stelle mo uent p se p mō. i. p sui nām. sed 2° mō nō mouent p se. rō nes pmi tacte sunt in p^o qōnis. qz illad mouet p se qd ex necessitate mouet 7c. Notādū ad pbatōez scōi. qz in orbe celesti sūt diuersi circuli alij maiores. qz pbs distāt ab vtroqz poloz. s3 miores sunt qui min^o distāt a polis: 7 aliq volūt q isti circuli solū existāt in orbib^o fm imagi nationē vt articus vel equinoctialis circulus 7 nō reall. Sed hoc nō valz. qz isti circuli existunt reall in orbe sed nō actu sunt distincti. s3 ibi sunt pres linee cōtinuate p pdicta. Sciendū q circuli vltierius in motu hnt ppoz tionē fm magnitudines. qz maior circulus velocius mo uetur sicut maior velocitas est in maioris magnitudinc: 7 lz velocitates sint in circulis fm pportionem magnitu dinū: nō ē in astris. qz stelle beant pportionē p3 ma gnitudinē circuloz: ita q astruz beāt se in pportione ad aliū p3 pportōez sui circū ad magnitudinē circū alteri^o. qz si B ēēt vel ēēt casuall vel nāl. p suffi ciētēz diuisionē: sed non casuall. qz B sit in paucioribus.

T.c. 15. 7. s.

T.c. 33.

T.c. 50.

T.c. 18.

Lō. 22.

T.c. 53. T.c. 56.

T.c. 43

T.c. 30. T.c. 17.

T.c. 51.

T.c. 23.

T.c. 53.

modo in celo non est aliquid pter nām casuale 7 nāliter: qz tunc si astra trāsmutant de circulis suis: vt illd quod fuit in maiori circulo trāsmutat ad minorē: 7 qd in mi nori circulo trāsmutat ad maiorē: tunc velocitates etiā trāsmutant. 7 tūc iste motus nō ēēt ppi^o ei cum trāsmu tatur illa velocitas. Ex hoc arguit. si stelle moueant per se. i. diuisim 7 seozuz tunc pportiones astroz fm ve locitates motuum essent fm pportiones magnitudinuz circuloz: sed hoc est falsum: qz supposito qz stelle mouen tur per se: tūc deberet esse fm pportiones magnitudinū circuloz. pna p3. qz astra eqūlr reuoluunt in circulis ad mo tum circuloz. qz sicut circuli reuoluunt ab eodez pūcto in idem: 7 sic astra in circulis. qz opz qd pportio astrozum esset fm pportione magnitudinū circuloz: 7 tūc ēēt ptradictio: qm esset pportio motuuz astroz fm pportio nē magnitudinū circuloz 7 nō debet esse pportio suppo sito qz per se moueant fm Aristo. vñ Aristo. vult q stel le mouent in orbibus sicut partes cōtinuate toti. Itē si per se. i. diuisis mouerent astra. vel mouerent motu gy rationis vel motu volutationis: per sufficientē diuisionē. nō pmo mō. Vñ notādū qz motus circūgratiōis 7 volutationis differunt in cōparatione axium 7 polozū ad nos: qz aliqis circūgratur si mouetur super axem cuius vnus poloz est versus nos in superficie: sed motus volutatiōis est si mouetur super axem cuius polus nō est in superficie versus nos: sed in alia pte vbi axis tangit or bem cōtinuat eis: sed neutro mō videt: qz maxime vide ret in sole: qui videt tremere 7 facere tremorē ppter di stantiam ad nos 7 splendorē. ergo nō circūgratur. s3 non mouet motu volutationis: qz si hoc esset tūc videre tur verti: qz facies que iam est versus nos. postea ēēt ad aliam partē: sed hoc non videt: qz semp in luna eadē fa cies est versa versus nos vt macula 7c. Item si stelle ēēt nate moueri per se tunc natura dedisset eis organa psequētia ad qm: sed non habent talia organa: qz sunt spherice figure. nō emi inflexiones 7 incuruationes aliqz sicut aialia que mouent localr 7 tm dignius ēēt ea hēre q inferiora aialia cum nobilitate sint eis.

Rōnes pcedūt vps suis: qz pbāt q mouentur per se .i. per sui naturam 7 non per accidens pure: 7 hoc concessum fuit. Questio. XIII.

Onsequenter querit ppter dictuz Lōmētatoz. Utrū corpora celestia dūnt specie aut sint eiusdem spēi indiuidua: arguit q nō sint indiuidua eiusdes spēi: qz corpora celestia illo mō diffe rūt quō motores eoꝝ dūnt. per Lōmētatozē. z. huius. lo quentē de tps pueniētia 7 dūntia huius corpōz celestiu: sed motores non dūnt numero. pbatio. qm sunt sepata a mā 7 in illis nō est multiplicatio indiuiduoz per Lōmē. p huius. 7. iz. metaph. qz motores dūnt spē: 7 per pna cor pora celestia. Item in subijs sepatis in identitate nu merali: nō debet ēē pluralitas in eadē spē: qz multitudo indiuiduoz sub eadē spē est: vt res perpetuanti eedes in specie que nō pnt perpetuari in nūero: vt p3. z. de aia. sed corpora celestia sunt perpetua in identitate nūerali pmo hui^o. iō 7c. Item 3° illa que dūnt essentialiter sunt or dinata nō soluz dūnt sicut indiuiduū eiusdem spēi: sed ēēt dūnt spē: qz indiuidua eiusdes spēi nō sunt essentialr ordi nata: sed accūtalr aliter esset pcessus in infinitū in eis: vt p3. z. meta. qz per oppositū in qbus non est pcessus in infi nitum sunt eēntialr ordinata: s3 corpora celestia sunt eēntialiter ordinata. pbatio illa sunt eēntialr ordinata: quo rū ordo cōsequit in scia: qz eoꝝ que sunt accūtalr ordina ta ordo non psequit in scia: vt ordo platonis ad fortez: 7

hoc p3 p poste. 7. 7. meta. sed ordo corpōz celestiu cōside rat in scia. qz vna sperarū sit pma 7 alia media 7 alia vl tima 7 maxime hoc p consideratur in astronomia: qz dicunt q spera stellarū fixarū sit pma post saturnum 7 post bāc iouis 7 sic vltima.

Opposituz argi auctoritate Lōmētatoz in. z. Lō. 49. hui^o. in duob^o locis dicit qz corpora ce 7. 59. lestia sūt indiuidua eiusdes spēi: 7 nō sūt diuerse spēs in eo dem genere pte: 7 B dicit reprobadō Auic. qui voluit q corpora celestia non essent eiusdes spēi. vñ dicit q rōci natio de luna per quā Aristo. pbat stellas nō moueri p se 7 diuisim nō est exempluz: sed demonstratio fundata super hoc qz corpora celestia sunt indiuidua eiusdes spēi 7 nō genere vt putauit Auic. Et pot sumi rō Lōmē. Si cor pora celestia differēt spē 7 puenirēt genere: tūc ēēt cō pposita ex genere 7 dūntia reall 7 eēt gnābilia 7 corrupti bilia: sed hoc est falsuz p b^o. 7. s. phy. Lōmētatio est nota qz suba composita ex genere 7 dūntia est corruptibilis cū sit cōposita ex mā 7 forma. Hoc etiā pbāt aucte Arist. 8° phy. qz ex intētiōne eius est vt videt q sint indiuidua eiusdes spēi: qz cū distinxisset mot^o 7 corpora celestia que mouen tur circulariter 7 alia motu recto: vltierius distinxit illa que mouent motu recto vt a medio: 7 ad mediū 7 nō di stinxit corpus circulare. ergo per hoc videtur innuere q conueniunt specie: quia aliter distinxisset ea si differrent specie sicut distinxit alia.

Notandum ad euidētia qōnis qz spēs pot acci pi dupl^o. Vno mō pro quacūqz qtri tate per se diuersa ab alia: 7 qz hoc sit verū p3 ex intētiō ne Arist. 5. meta. cap^o: de diuersa spē. vbi dicit q vno mo do dicunt diuersa quecūqz sunt in eadē suba habētia di uersitati adinūicē. Ex hoc sequit qz p. pdicamēta ac cidētū sunt diuersa specie que sunt in eodez subo 7 habēt diuersitatē adinūicē. Alio modo spēs accipit pro aliquo pdicabili sub genere vniūoco sic in porphyrio 7 in pdicā mentis: 7 B mō. 9. pdicamēta nō sunt spēs: qz nō ordīnan tur sub genere vniūoco: 7 hoc p3 in pdicamētis: qz nō ha bent aliq genus supra se: 7 tm sunt diuerse spēs pmo mo do accipiēdo spēm. Mōdo cū querit vtrū corpora cele stia sint diuersa spē vel indiuidua spēi. Lōmētatoz videt q nō sunt diuerse spēs accipiēdo spēm pro pdicabili sub genere. Scōo diceret q sunt diuerse. s3 pmo modo acci piēdo spēm. Rō pmi tacta est fm Lōmētatozē: qz si eēt diuerse. s3 pmo mō tūc essent cōposita ex mā 7 forma: s3 hoc est falsuz: qz tūc essent gnābilia 7 corruptibilia: 7 tūc aliqua corpora essent poza eis: qz omni corpore gnāto ne cessario est aliq corp^o puz. cōsequētia accipit pro mani festa: qz fm eum spēs vere vniūoce componunt ex gene re 7 dūntia: tanqz ex mā 7 forma: s3 qd est ppositū ex ma teria 7 forma fm eū hās cōtrariū necesse est corruptibi le esse. Rō scōi. qz dicit Lōmētatoz qz orbes corpōz cele stiu eodez mō diuersificānt sic motores eoꝝ: qz dic q mo tores siue nature mouentes ea cōueniunt hō cōueniētia 7 dūnt huius diuersitate. s3 qua cōueniunt vel dūnt corpo ra celestia: s3 nature nō mouētes ea dūnt dūnti spē. i. sunt essentie distincte 7 sube: qz inseparatis a mā non ponunt accūtia quib^o distīguant. Et scienduz q Lōmētatoz dicit q in corpore celesti sunt diuerse partes 7 motus: s3 diuersitas partiu 7 mot^o in corpore celesti est demonstratio diuersitatis dextri 7 sinistri: sed dextras 7 sinistram sunt in eadē specie. vnde nō obstante q homo sit eiusdes speciei. tam sunt in eo diuerse partes 7 motus. Sic in cor pore celesti. vñ oia corpora celestia sunt vni^o orbis: quia hnt vnu motū p^o 7 vnu p^o motorē. 7 lz sit vñ orbis tm habet diuersas partes 7 motus vt ab oriente in occidēs

T.c. 20.

T.c. 10.

Lō. 49.

Lō. 49. in fine.

re 7 essentialr ordinata fm pus 7 poster⁹. vñ corpora ee
 lestia per se 7 essentialr sunt ordinata fm pus posterius.
Hec autem velut apponitur. Omnis autem
finiti corporis ad finitum virtus est. Sed de
circulari quidem motu laris astris dicitur est:
qualia quedam secundum substantiam sunt:
7 fm figuram; 7 de latione; 7 ordine ipsoz.
Teru comē. LXXI. Questio. XV.
Onsequenter querit circa sequens capz. De
dubitaone aut dicta. Utrū virtus corporis
finiti debeat ee finita: 7 arguit qd no: qz si vir-
tus cuiuslibz corporis finiti esset finita: tunc oē
corpus finitus esset gnabile 7 corruptibile: s;
hoc est falsuz: qz corp⁹ celeste est finitū. ex p⁹ hui⁹. 7 tñ est
ingnabile 7 corruptibile: vt ps ibide. pñ ps. qz nihil pot
durare in infinitū per virtutē finitā: qz qd pot durare per
tps in infinitū est ingnabile 7 incorruptibile.
Oppositū vult Ap. in lra. qui dicit qd ois corporis finiti
virtus est aliquid finitū: 7 etiā dicit. s. pby. qd mouēs
finitum non potest mouere per tempus in finitum. ergo
vult bere qd in corpore finito non potest esse virtus in fini-
ta. Idem vult Comētator in de suba orbis.
Notandum qd duplex est virtus vñ potētia. vna
est ad ee: 7 illa pot esse duplr in cor-
porē. Uno modo per mās partē sui: sicut in inferioribus.
Alio modo non per materiā prē sui: sed per subam suam
simplicē. Alia est potētia ad motū. Notandū qd potē-
tia ad motuz pot intelligi finita vel in finita duplr. Uno
modo fm durationē. Alio mō fm vigorē. potētia in fini-
ta fm durationē est. cuius duratio nō hz pñ⁹ 7 finem sed
semp fuit 7 erit. S; potētia infinita fm vigorē est qd
non est limitata 7 determinata ad determinatā velocita-
tem: sed semp pot plus velocitari in infinitū 7 semp ma-
ius facere qd illud qd fecit. 7 per oppositū itelligat de po-
tentia finita ad motū duplr sic. Illa que est finita fm vi-
gorē est limitata 7 determinata ad determinatuz mo-
tum: qd nō pot magis. Unde vigor dicit virtutē relata-
ad motū determinatū 7 velocitatē: 7 hoc habet per Lō.
mētatorē. s. pby. s; po⁹ finita duratione est que hz pñ⁹.
capitū 7 finē in duratione eius. Tunc oīm est ad qonē
pmo qd cuiuslibz corporis finiti qd hz potētia ad esse per
mām partē sui est finita potētia fm durationē. Scōdo
oīs qd corporis finiti qd hz potētia ad esse non per ma-
teriā partē sui: sed per simplicē subam hz potētia in fini-
tā in duratione. 3° oīm qd cuiuslibz corporis finiti est
finita potētia fm vigorē ad motū. 4° qd corporis fini-
ti qd hz potētia ad motū pot hē potētia infinitā s; du-
rationē ad motuz. Rō p⁹. Omne corp⁹ qd hz potētia ad
non esse: eius potētia est finita ad ee: qz corruptibile ne-
cessario corrumpit: qd pot nō esse aliqñ nō erit. p huius.
Sed cuiuslibz corporis finiti qd hz potētia ad esse per
mām partē sui hz potētia ad nō esse: qz p rarioz eadez
est mā: 7 forma in mā hz p rariū: 7 talis ē corruptibilis:
vt dicit Comētator p huius. Rō 2°. Illa suba que non hz
p rariū pot esse per tps in infinitū: 7 hoc dico dñm per se
nec fm dispōnes accitales: vt ps p hui⁹. qz omnis corru-
est a p rario: s; aliqua suba simplex nō hz dñuz: sic celuz
vt ps p hui⁹. 3° Itē 3° qd mouet per se pot durare in infi-
nitū 7 hz potētia in finita ad essendum. 7 hoc dico potē-
tia cōiunctā actui: qz non ens nō mouet: sed celuz moue-
tur perpetue. qz nullus motus est perpetuus nisi circu-
laris: vt ibi pbatū est. Sed notādū qd potētia ad esse
est duplex. s. remota 7 iuncta actui. modo corpus qd sem

per mouet nō hz potētia remotā ad esse: qz tunc nō eet
 aliquādo: sed hz potētia cōiunctā actui: qz per totum
 tempus in finitū hz esse 7 pot esse. Rō 2°. si esset aliq vir-

T. c. io.
T. c. 52.
T. c. 19.
T. c. 20.
T. c. 80.
T. c. 41
T. c. 54

tuus ad motū infinita fm vigorē: tunc moueret in nō tpe:
 sed hoc est falsuz: qz motus verus hz pus 7 posterius 7 il-

Ad argumentum
 rū est si eet finita per ma-
 teriā partē sui: s; si finita fm vigorē ad motum nō sequit
 Et cū dicit. incōueniens ē. vñ pot esse infinita duratio-
 ne ex suba simplici nō mā eius que sit pars sui: sic est in
 potētia cōiuncta actui sicut etiā celuz est qm in infini-
 tum 7 figuratum fm durationem.

Reliquus aut de terra dicere vbi existat posi-
ta: 7 vtrū quiescentuz aut motoruz: 7 de fi-
gura ipsius. Ter. cō. LXXXII. Qō. XVI.
Onsequenter queritur circa caplm de terra.
Utrū terra sit in medio mundi. arguit qd nō.
Nobilissimū est dō esse nobili^m loc⁹: qz loc⁹
debet esse pportioatus locato. 4. pby. sed
ignis est nobili^m elum: qz est maxime actiuus
 7 formale: 7 locus medius est nobilissimus: qz s; Ap. in
 de morte 7 vitę: regio media est pñ⁹. Itē nullum cor-
 pus pot esse in indiuisibili sicut in loco: qz locus est equa-
 lis locato. 4. pby. sed indiuisibile nō est eqle corpori: sed
 terra est corpus 7 in indiuisibili nō est eqle corpori: sed
 terra est corpus a quo omnes linee ducte ad circūferentiā sunt equa-
 les. Itē 3° ponat qd ignis minimus sit in me⁹ mudi
 7 non sit ibi phibens a motu qd detineat ips tunc queri-
 tur vtrū ignis ibi existat mouet vel non: si non mouet tūc
 ille locus est ei nālis 7 nō est terre nālis: qm vnus locus
 nālis non est plurium corporū. si mouet tunc mouet ad
 vnaz partē mundi: vel mouet simul ad diuersas ptes vt
 ad oriens 7 ad occidens sursum ē. nō pot dici qd mouea-
 tur ad vnā partē determinatē: qz qua rōne moueretur
 ad vnā partē eadē rōne ad aliam: quz eqliter distat ab
 oibus: 7 sic non est ratio qre plus moueat ad vnā partes:
 qz ad aliam: nec pot dici qd simul moueat ad omnes par-
 tes sit: qz nō est possibile vnū corpus moueri ad diuersas

T. c. 28.
T. c. 28.

partes vt ad oriens 7 occidens: meridies 7 septētriones.
Opposituz videt velle Ap. in isto cap⁹: qz vult qd terra
sit in me⁹ nāliter 7 quiescat ibi 7 idē vult Comētator.
Dicendum qd terrā esse in me⁹ mundi pot intelli-
gi duplr. Uno mō qd sit in me⁹ mun-
di tanq in extrinseco cōtinentē 7 circūferente ipsam.
Secundo modo ita qd mediū terre sit mediū mundi 7 qd
idem sit mediū mundi 7 mediū terre. Tunc oīm est
pmo ad qonem qd terra nō est in me⁹ mudi p mō: s; oīm
z⁹ qd est in me⁹ mundi z⁹ mō. Rō p⁹. nullū indiuisibile vt
extrinsecū pot p tincere diuisibile: s; mediū mundi est in-
diuisibile: qz punctū a quo omnes linee ducte ad circūfe-
rentiā sunt eqles: sed terra est diuisibilis. Rō 2°. constat
q terra yndecūq mouet ad me⁹ mouet 7 nō cessat mo-
tus eius quousqz veniat ad mediū mudi: 7 mediū ei⁹ fiat
mediū mundi: 7 hoc dicit Ap. in lra. 7 huius rō est: qz cū
motus terre fiat deorsum: vel est in infinitū vel ad deter-
minatū locū vt ad mediū mundi. Sed dubitaret ali-
quis vtrū terra sit in aliquo extrinseco continente ipsam
Aristo. rñdet. 4. pby. qd terra est in superficie cōcaua aq
tanq in p tincēte. vñ h est de natura aque qd terra est in
aqua. aq vo in aere: aer vo in igne: ignis in celo. celuz am-
plius non est in alio. Sed vnū dubiū est. certuz est qd
aqua hz grauitatē. modo aliqua pars terre nō est cooper-
ta vt illa vbi habitant aialia. g videt qd mediū terre nō
est mediū mundi: qz quo terra in vna pte est sup aquā
7 aqua est grauis cū in illa parte vbi aqua est sup terram
qz grauis est depellit et extrudit terrā a suo loco versus
illā partē vbi nō est aqua: 7 tūc mediū eius nō est mediū
mundi: qz graue vt aqua nō hñs impediens mouet deor-
suz. Et cū dicit terrā extra mediū versus aliam partem.
Dōm qd aqua habet grauitatē ē in loco suo: tñ grauitas
aque nō est tanta in mouēdo terrā extra mediū: qn terre
grauitas sit fortior in desistēdo. vñ si aqua esset tā grauis
vt terra tūc rō bñ concluderet.
Ad rationes nobilissimū ē. pcedit. Et cū dicit
tur. ignis ē. verū est. g hz locū nō
bilissimū. Et cū dicit. q iste mediū est ē. dōz qd mediū
est duplex qdā est magnitudinis qd eqliter distat ab
extremis magnitudinis: vt in boie vmbilicus est mediū
magnitudinis: qm distat tñ a pedibus quantuz a capite.
Aliud est mediū rei 7 est qd eqliter in fluit alijs parti-
bus per eque distantia in fluxus vt in boie cor est mediū
rei: s; nō est mediū magnitudinis: qz nō eqliter distat ab
extremis. qz plus declinat sursum qz deorsuz 7 plus ad si-
nistrā qz ad dextrā: s; mediū rei est mediū in fluetie: qm
oibus partibus in fluit fm exigentiā cuiuslibz mēbz fm
q natus est illud. modo mediū mundi est magnitudinis
qz equaliter distat ab omni pte circūferentie mundi: sed
celū est mediū rei: 7 locus eius est mediū in fluetie qz in-
fluit virtutem 7 operationē oibus fm q nā cuiuslibz na-
ta est recipere fm magis 7 minus. mō terra est in medio
magnitudinis: 7 hoc non est nobili^m: sed celū in cuius cō-
cauo hz esse ignis. Ad 2°. nullū corpus ē. vey est tan-
q in extrinseco cōtinentē: sed bñ est in eo: ita qd mediū
eius sit illud: 7 sic est terra in me⁹ mundi. i. q mundi me⁹
est terre mediū realiter: sed tñ dñt rōne: qz idēz centrū
7 punctum in cōparatione ad terrā in qm ab illo pun-
cto omnes linee ducte ad circūferentiā terre sunt equa-
les: sed mediū est mundi in cōparatione ad celū in quā
tum omnes linee ducte ad circūferentiā celi sunt equa-
les: 7 sic est bic. Ad 3° oīm qd suppositio est impossi-
lis: 7 ideo non mirū si ex ea sequit impossibile: tñ dōm qd
cuz dicit ponamus ē. dōm qd si loqueremur de igne nō
minimo: 7 tunc ponere in medio mundi: 7 si nō esset im-

Lō. 26.

T. c. iio
T. c. 46

T. c. izi
Lō. 20.
Lō. 20.
Lō. 20.

pediens motum eius tunc moueret non simul ad vnam partem: sed diuideretur: et moueretur vna pars ad istam partem: et vna ad istam circumferentiam proportionales sibi que est ei plus propinqua: sed si poneret ibi ignis minimus indiuisibilis tunc est ibi difficultas. ¶ Un' dñm est qd si poneret ibi tunc esset ibi implicatio contradictionis: qz moueret et nō moueret. moueret in quā cū esset extra locū suū. si non esset aliquid impediens ipm a motu suo. ergo moueret in quā est de se: sed nō moueret: qm non est rō qre plus ad vna partē moueat qd ad aliam: sed nō pōt simul ad omnes partes moueri cū sit indiuisibile et vñ corpus simul non mouet ad diuersa loca. 4. pby. 7. p. h. 7. traditio sequit ex impossibili posito. Aliqui dicūt qd vna pars eius moueat ad circumferentiā: et alia ad aliam partē: sed hoc nō valet: qz ille ignis non pōt diuidi in plures ignes actu seorsus exites: lz posset diuidi in infinitus in potentia fm pres in toto exites. vñ forme nales sunt diuisibiles in infinitū in toto: sed non seorsum et diuisim exites: qz iste ignis minimus nō est diuisibilis in modo indiuisibilis supponat esse.

T.c.6. T.c.8z.

¶ Cuz qdē igit fiat ex aqua aer: et ex graui leue venit in sensus. Simul autē et leue et nō amplius sit: s; ibi est: manifestū itaqz qd potentia ens in actiōis venit illuc: et ad tantū et tales: et vbi cōdelectia et quanti et qualis et vbi. Eadem autē causa et eius quod iam existentia et entia terrā et ignem moueri in ea que ipsorum loca nullo impediēte. Etenim nutrimentum euz prohibens et sanabile cum retinens nō sit: fertur cōfestum. Tex. cō. xxv. Questio. XVII.

Insequenter querit circa 4^m. Utrū grauiā et leuia moueantur a gnāte: et arguit qd nō. qz mouēs dz simul eē et qd mouēt. 7. pby. qz inter mouēs ppinquū et motū nihil debet esse mediū nec plenum nec vacuum: sed gnāns nō est simul cū graui quando actu mouet: qz qñ actu mouet vt lapis detētus sursum qñ mouet deorsum gnāns ipsum pōt esse corruptū. s; si nō est corruptū pōt esse nō tangēs ipm: qz generans ipm est in mineris in terra: vt ps. 3. in theozorum.

T. c. 10.

4. celi.

T. c. 22.

T. c. 32.

T. c. 6.

¶ **Oppo^m** vult Arist. qui dicit qd grauiā et leuia moueant: qz qd est factiū grauis et leuis est motiuum eorum. Idē vult in 8. pbycorum.

Sciendum qd motus est actus entis in potētia. 3. pby. sicut ergo habet potētiā diuersi mode ad motū: ita idiget mouēte multiplē et diuersi mode. Uno modo est in potētia eēntiali. Alio modo in potētia accēntiali. et est aliqd in potētia eēntiali gnāliter loquēdo cui deficit quidditas vel forma requisita ad motū sine hēat p̄trariū siue nō: s; aqua actu est in potētia eēntiali ad motū sursum: qz deficit habitus vt lenitas que ē p̄m illius motus: et sic est in potētia eēntiali ad eēntiā vt ad operationē p̄ntem illam eēntiā. sed aliqd est in potētia actuali qd hz actu formā vel habitū quē p̄sequit motus: tñ impedit per accēs vt per detinens vt lapis detētus supra colūnā: hz entz formā quā cōsequit grauitas q est p̄m mouendi deorsum: et tñ impedit per extrinsecuz detinens. Similr ignis ē in potētia actuali ad calefactiōnē qz actu hz formā per quā pōt calefacere: sed impedit per extrinsecum vt calefactibile. ¶ Tunc dñm ad qōez qd si loqmur de potētia eēntiali tuc grauiā et leuia inaiā

ta mouent a gnāte. Rō p̄. dans formā dat accētia p̄sa formā fm Auer. in isto. 4. qz ab eodez datur forma gnāti et oia accētia forme: sic dans aiām hoīs sic risibile dat: sed gnāns dat formā gnāti: qñ extrahit ipsam de potētia ad actū: sed motus est de accētibz p̄ntibus formā: et sic intelligat de motu leuis sursum: et dicit Lōmē. si gnāf ex oleo ignis: qd fuit in potētia sursum: tunc q̄stum generans dat sibi de forma ignis tñ dat de motu sursum: et qñ completa fuerit ignis in oleo tunc cōpletus est motus et esse sursum. ¶ Et notandū qd lz generans qd reductit graue de potētia eēntiali ad actū moueat ipsum: non tamen immediate: sed m. diātē forma: qñ inter mouens immediatū et motum non debet esse aliqd mediū: sed generans mouet graue mediātē forma quā pus inducit: vt dicit Lōmentator. ¶ Notandū qd Lōmentator mouet cor: relarie propriū istius motus: qz iste motus habet hoc p̄prium qd per ipsum res mouetur ex se: qz non mouet a gnāte extrinsecō nisi mediātē p̄ncipio intrinsecō vt forma. vñ forma est p̄ncipiū intrinsecum motus grauis: qz qd mouetur ab extrinsecō non mouet ex se: vt si lapis pure mouetur ab extrinsecō sursum non mouetur a p̄ncipio intrinsecō et per se. Ratio scđi. mouens ppinquū et immediatū debent esse simul cū moto: et nullū debet esse mediū nec plenum nec vacuum: sed graue actu pōt moueri de potētia actuali generante corrupto vel ad huc exiēte qd non est simul secuz vt gnāns metalluz pōt esse in mineris: et tñ iam mouetur deorsum in aere.

Ad rōnez mouens debet esse et. vt ut est qd mouetur vere motu immediate. Et euz dicitur generans et dñm qd quādo graue mouet ex potētia actuali: tunc non opz generans esse simul cū moto: qz potest esse corruptus: sed si mouetur ex potētia eēntiali: tunc oz simul esse vt qd totum factum est. et sic mouetur a generāte: vt faciens est simul euz factū et cōtinuus sibi et sic generans est simul: et tamē nō mouet immediate sic: s; mediante forma sicut qd lz habet accētia p̄sa mediātē forma: et sic intelligit de graui et leui.

¶ **Abouet autē et quod a principio fecit et impediētis remouens aut vnde resiliuit.** Tex. cōment. xxv. Questio. XVIII.

Insequenter querit. Utrū graue et leue mouent a remouēte phibens. arguit qd non. In omni mobili mouens ppinquū debet esse simul cum moto. 7. pby. sed remouens non est simul euz

grau motu actu deorsus: qz pōt multū distare ab ipso vt remouens colūnā que detinet lapidē. idē et. ¶ **Oppositum** vult Arist. in isto. 4. 7. 8. pby. qd graue in actu quādo mouet a descendente in aere mouet a remouēte phibens: et idem vult Lōmentator.

Notandum qd graue in actu in quāto descendit duplē cōsiderat. Uno modo q̄stum ad initium motus. Alio modo quo ad partes posteriores initio motus. ¶ Tunc dñm est ad qōnē qd graue in actu inaiatum qñ descendit detētus superius mouet a remouēte phibens q̄stum ad initium motus. ¶ Scđo dñm qd q̄stum ad pres posteriores initio motus non mouetur a remouēte phibens sufficienter et immediate. Rō p̄mi. illud est causā motū grauis quo posito et p̄nte ponitur motus et quo remoto et deficiente nō est motus: qz ex. 2. pby. cā est qua posita ponit effcūs et qua remota remouet effctus: sed p̄nte remouente phibens colūnam lapis descēdit et non p̄nte remouente phibens lapis non descendit. idē et. Ratio scđi. In omni motu mouēs ppinquū debet

T. c. 10.

T. c. 25.

T. c. 32.

T. c. 79.

T. c. 10.

esse simul cū moto: qz non debet esse mediū nec plenum nec vacuum: et ita per negationē medij debent esse simul. vt ps. 7. pby. et hoc est magnum fundamentum: sicut dicit Lōmentator ibidem. sed remouens phibens ptingit aliquādo non esse cum graui: qd mouetur actu q̄stuz ad partes posteriores initio motus: quoniam potest distare multum: vt patet ad sensus: vt si aliquis est superius et facit lapidem cadere remouendo colūnam et ipse non cadit cum lapide.

Ad argumentum in omni motu et. conceditur si est mouens propinquum et immediatum et. dicitur qd quantum ad p̄ncipium motus: tunc remouens prohibens est simul cum moto: quia tangit ipsuz remouendo impediens: sed quātum ad partes posteriores initio motus non est simul cū moto: quia sic non est mouens immediatum: vt dictum est in positione.

¶ **Quemadmodū dictuz est in primis sermōnibus:** in quibus determinauimus qd nihil bonum seipsuz mouet: ppter quā igitur causam ferrur latozū vñiqz dz et ferri in suis ipsius locū quid est: dictū est. Tex. cō. xxv. Qd. XIX.

Insequenter queritur. Utrū graue inaiatuz mouetur a virtute naturali loci: ita qd hz virtus sit p̄ncipium effectiuuz motus grauis deorsum: arguit qd sic. qz māse^m est qd graue actu motum deorsum quāto plus appropinquat ad locuz mediū tāto velocius mouetur: qz motus nalis velocior est in fine. pmo huius. sed hoc non esset nisi virtus nalis loci sui esset p̄ncipiū effectiuum motus deorsum.

T. c. 89.

T. c. 25.

T. c. 32.

Oppositum vult Arist. in isto. 4. 7. 8. pby. et vbiqz inquirat Arist. de mouēte qd mouet inaiata grauiā et leuia nō inuenit pure dice: re p̄ncipiū effectiuū motus grauis et leuis virtutē nālē loci: sed dicit ipsa moueri a gnāte vel remouēte phibēs.

Sciendum qd aliqui dicunt qd graue in actu quādo mouet de potētia actuali tunc mouetur a virtute nali deorsus. Similr dñm est de motu leuis in actu sursum. hoc pbatur per rōnem p̄ntem inductam et recurat ibi. Sed illud non valet: qm videt esse p̄tra intentionē Arist. qz nunqz inuenitur ponere vbi loquitur de mouente grauiuz et leuiuz inaiatoz virtutē naturalez loci esse p̄ncipiū effectiuū motus grauiū et leuiū. sed dicit vbiqz qd vel mouent a gnāte vel a remouēte phibens: vt de potētia eēntiali a gnāte et de actuali a remouente: et hoc pbatur rōne. Si graue inaiatum actu qñ mouetur deorsus si moueret a virtute nali loci: tñ si esset alius mundus terra illius mundi non moueret ad mediū istius mundi: sed hoc est falsum: et p̄tra Arist. in p̄ huius. vbi pbat nō esse aliū mundū: qz si esset ali' mundus: tunc graue: vt terra illius mudi moueret ad mediū istius mudi. qñ ps. qñ virtus loci est virtus corporea et mouet ad determinatā distantiā: et sic non moueret ad terrā alterius mundi euz illa v̄tus sit qñ nalia in suis orbibus. ¶ Item mouens immediatū debet esse simul cum moto. 7. pby. sed lapis descendens deorsuz v̄tus nalis loci nō est simul cū lapide: qñ illa non est nisi in loco nali.

ergo si esset simul cum lapide: tunc lapis esset in loco naturali cū mouet deorsus et sic nunqz moueret deorsus nisi si cū esset in loco nali ei: sed hoc est ridiculū cū quiescat in loco nali eius. ¶ Item illud est p̄tra Lōmē. qui dicit qd graue mouetur a sua forma. vnde forma mouet ipsuz in quātum forma et mouetur in quātum est forma in mā quā sequit virtus receptiua nalis que est in materia.

T. c. 10.

Ad argumentuz graue inaiatū et. pcedit: qm motus nalis velocior est in fine: et quāto ppinquior est loco tanto velocius mouet nisi si sit aliquid phibens. Et euz dicit. hoc non esset et. negatur: qz hoc eēt ppter hoc vt effectiue mouet a virtute loci: sed qz plures partes aeris insequuntur lapidē circa mediū qz in alio loco: que pres aeris velocius ipellūt lapidē ibi pp hoc lapis veloci' ibi mouet. id nō vaiz.

¶ **Joannis Jandoni de Sandaou questionū in libros de celo et mundo Aristotelis. Sinis.**

Bonetus Locatellus Bergomēsis presbyter cura sua ac diligētissima sollicitudine quātū licuit pro facultate exēplaris impressione cōpleuit anno a partu virginali salutū fero. isoi. 9. kalendas Octobres. mandato et expensis be redū. q. nobilis Viri. D. Octauiani Scoti Modocētēsis.

Registrum

aa	cc	ee
Questiones	oppositum.	eiusdem species
¶ Qōnes sup	¶ Et addit qd	est in vnoquoqz
debet hoc	tunc non opz.	faciat hoc est
bb	dd	
verum est si	numero potētiarū	
ex pluribus	ctum esse: et	
argumentū euz	bile ad semper	

